

Talousarvio 2025

Taloussuunnitelma 2026 - 2027

Kaupunginhallitus 2.12.2024
Kaupunginvaltuusto 9.12.2024

1. TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT	6
1.1. Taloussuunnittelun 2025 lähtökohdat	6
1.1.1. Talousarvion perusteet	6
1.1.2. Äänekosken kaupungin organisaatio.....	7
1.1.3. Väestö	8
1.1.4. Työllisyys.....	9
1.1.5. Ympäristö ja ilmasto	10
1.2. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	11
1.2.1. Yleinen talouskehitys.....	11
1.2.2. Kansantalouden kehitys.....	11
1.2.3. Kuntatalouden tilanne	12
1.2.4. Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen	13
1.2.5. Verotulot.....	19
1.2.6. Taloudellinen tilanne Äänekoskella	20
1.3. Äänekosken kaupunkistrategia	23
1.4. Konsernin toiminta ja talous	25
1.4.1. Yleistä	25
1.4.2. Kaupungin yleiset konsernitavoitteet	25
1.4.3. Yhtiökohtaiset tavoitteet.....	25
1.5. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	26
1.6. Henkilöstö.....	28
1.6.1. Henkilöstömuutokset vuoden 2025 talousarviossa	28
2. TULOSLASKELMA	33
2.1. Yleistä tuloslaskelmasta.....	33
2.2. Tuloslaskelma.....	33
2.2.1. Toimintatulot.....	34
2.2.2. Toimintamenot.....	35
2.2.3. Toimintakate	36
2.2.4. Verotulot.....	36
2.2.5. Valtionosuudet	37
2.2.6. Rahoitustulot ja -menot	38
2.2.7. Vuosikate	38
2.2.8. Poistot.....	40
2.2.9. Tilikauden tulos.....	40
3. KÄYTTÖTALOUSOSA	41
3.1. Tuloslaskelma lautakunnittain	41
3.2. Yhteenveto määrärahoista sitovuustasoittain.....	42
3.3. Tulokortit (kaupunki).....	43
3.4. Tulokortit (toimialakohtaiset).....	43

3.4.1.	Keskushallinto (elinvoima)	43
3.4.2.	Opetus ja kasvatus	44
3.4.3.	Kulttuuri ja liikunta	44
3.4.4.	Kaupunkirakenne ja ympäristö.....	45
3.5.	Tarkastuslautakunta	45
3.6.	Kaupunginhallitus	46
3.6.1.	Toiminta-ajatus	46
3.6.2.	Talousarvio 2025	46
3.6.3.	Henkilöstö	47
3.6.4.	Hallintopalvelut	47
3.6.5.	Talous-, tietohallinto- ja liikennepalvelut	47
3.6.6.	Henkilöstöpalvelut.....	48
3.6.7.	Elinvoimayksikkö.....	48
3.6.8.	Maankäyttö	51
3.6.9.	Muu toiminta	52
3.7.	Työllisyysaluelautakunta	52
3.7.1.	Toiminta-ajatus	52
3.7.2.	Talousarvio 2025	53
3.7.3.	Henkilöstö	53
3.7.4.	Työvoimapalvelut.....	53
3.8.	Opetus- ja kasvatustalautakunta	55
3.8.1.	Toiminta-ajatus	55
3.8.2.	Tavoitteet	55
3.8.3.	Talousarvio 2025	56
3.8.4.	Henkilöstö	57
3.8.5.	Lasten, perheiden ja nuorten palvelut	57
3.8.6.	Opetuspalvelut.....	62
3.9.	Kulttuuri- ja liikuntalautakunta.....	65
3.9.1.	Toiminta-ajatus	65
3.9.2.	Tavoitteet	66
3.9.3.	Talousarvio 2025	66
3.9.4.	Henkilöstö	66
3.9.5.	Kulttuuri- ja liikuntapalvelut.....	66
3.10.	Kaupunkirakennelautakunta	70
3.10.1.	Toiminta-ajatus	70
3.10.2.	Talousarvio 2025	70
3.10.3.	Henkilöstö	71
3.10.4.	Kaupunkirakennepalvelut.....	71
3.10.5.	Ruokapalvelut	72
3.11.	Ympäristöalautakunta.....	73
3.11.1.	Toiminta-ajatus	73

3.11.2.	Talousarvio 2025	73
3.11.3.	Henkilöstö	74
3.11.4.	Ympäristövalvonta	74
3.11.5.	Ympäristöterveydenhuolto	75
3.11.6.	Maaseutuasiat	75
4.	INVESTOINTIOSA.....	76
4.1.	Investointisuunnitelma: Hyväksytyt erilliskohteet, ei muutostarvetta	77
4.2.	Investointisuunnitelma: Hyväksytyjen erilliskohteiden muutokset (kustannusarvio sitova)	77
4.3.	Investointisuunnitelma: Uudet erilliskohteet (kustannusarvio sitova).....	77
4.4.	Investointisuunnitelma: Investointiniput (ei kohdekohtaisia kustannusarvioita, sitovuustaso nippu) 78	
4.5.	Investointitulot ja -menot yhteensä.....	79
4.6.	Leasingrahoituksella toteutettavat investointikohteet	79
5.	RAHOITUSOSA.....	79
5.1.	Toiminnan ja investointien rahavirta	80
5.1.1.	Toiminnan rahavirta.....	80
5.1.2.	Investointien rahavirta.....	80
5.2.	Rahoituksen rahavirta	81
5.2.1.	Antolainauksen muutokset	81
5.2.2.	Lainakannan muutokset.....	81
5.2.3.	Oman pääoman muutokset	81
5.2.4.	Muut maksuvalmiuden muutokset	81
5.2.5.	Muut merkittävät taloudelliset vastuut.....	81
6.	TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027 JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISSUUNNITELMA	
VUOSILLE 2024-2026	82	
6.1.	Yleistä	82
6.2.	Taloussuunnitelman perusteet	82
6.3.	Talouden tasapainottamissuunnitelma vuosille 2024-2026.....	84
6.3.1.	Keskushallinto	84
6.3.2.	Opetus- ja kasvatustaloutakunta.....	84
6.3.3.	Kulttuuri- ja liikuntalautakunta	85
6.3.4.	Kaupunkirakennelautakunta.....	86
6.3.5.	Ympäristölautakunta	86
6.3.6.	Yhteenveto	87
7.	TALOUSARVIO 2025 TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJEET	87
7.1.	Talousarvion sitovuus.....	87
7.2.	Talousarviomuutokset	87
7.3.	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	88
7.4.	Tuloslaskelma.....	88
7.5.	Rahoituslaskelma.....	88

7.6.	Käyttösuunnitelmat	89
7.7.	Erityiset rajoitukset	89
7.7.1.	Henkilöstö	89
7.7.2.	Yleishallinto/elinkeinoelämän kehittäminen	89
7.7.3.	Muut rahoitusmenot	89
7.7.4.	Investoinnit	89
7.7.5.	Raportointi.....	89
8.	LIITTEET	90
8.1.	Tuloslaskelma 2025, ulkoinen/sisäinen	90
8.2.	Käyttötalousosa lautakunnittain 2025, ulkoinen/sisäinen.....	91

1. TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

1.1. Taloussuunnittelun 2025 lähtökohdat

1.1.1. Talousarvion perusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Äänekosken kaupungissa taloussuunnitelmakausi on kolme vuotta, josta ensimmäinen vuosi on sitova talousarviovuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat valtuuston nähden sitovia eriä. Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Alijäämän kattamista ei voida siirtää erillisellä toimenpiteohjelmalla katettavaksi taloussuunnitelmavuosien yli.

Kuntalain 118 §:n mukaan erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos

- kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää määräajassa
- kunnan konsernitaseeseen on kertynyt alijäämää viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa asukasta kohden ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa asukasta kohden

TAI

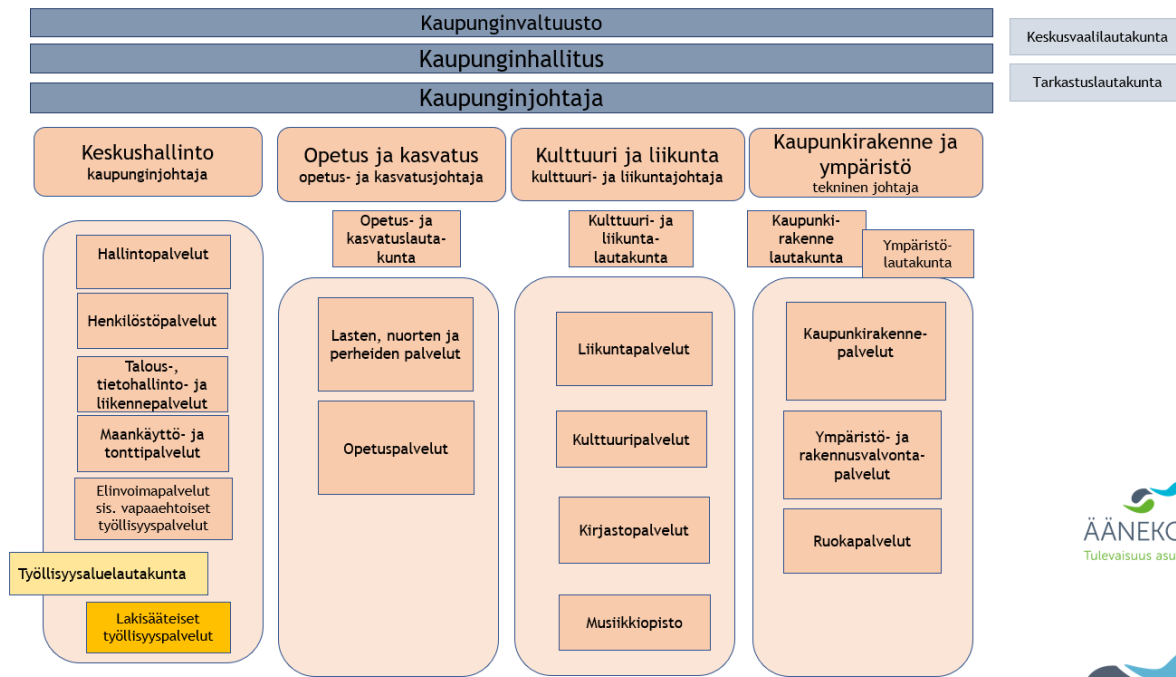
- kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuotena täyttäneet kaikki laissa säädetyt raja-arvot, jotka ovat:
 1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;
 2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;
 3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
 4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Kuntalain 118 §:ää koskien erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksiä on tarkennettu ja laki on tullut voimaan 1.3.2019. Tunnuksien raja-arvot lasketaan vuosittain Valtiokonttorin ylläpitämiin konsernitilinpäätösten tietoihin ja kunnan vahvistamaan tuloveroprosenttiin perustuen.

Äänekosken kaupungilla ei ole kattamatonta alijäämää. Kertynyttä ylijäämää oli tilikauden 2023 lopussa 7,6 miljoonaa euroa. Kunnan konsernitaseessa on kertynyttä ylijäämää 741 euroa asukasta kohden.

Lisäksi kaupungin ja konsernin vuosien 2022 ja 2023 talouden tunnusluvuista yksikään ei ole täyttänyt lain mukaisia arviointikriteeristön raja-arvoja, joten tunnuslukujen perusteella Äänekosken kaupungin osalta arviointimenettelyä ei tarvitse käynnistää.

1.1.2. Äänekosken kaupungin organisaatio

1.1.3. Väestö

Väkiluvun kehitys

Suomen virallinen väkiluku 31.12.2023 oli 5 603 851. Väkiluku kasvoi vuoden 2023 aikana yhteensä 39 881 henkilöllä, mikä on suurin lisäys vuoden 1956 jälkeen. Väkiluvun poikkeuksellisen suuri kasvu selittyy etenkin Suomeen vuoden 2022 aikana tulleilla ukrainalaisilla, jotka saivat oikeuden kotikuntaan vuoden 2023 aikana. Vuoden 2023 aikana suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien määrä väheni 22 421 henkilöllä. Vieraskielisten määrä kasvoi 62 302 henkilöllä, mikä on todennäköisesti eniten kautta aikojen.

Suomessa asui vuoden 2023 lopussa äidinkieleltään vieraskielisiä henkilöitä 558 294. Joka kymmenes suomalainen on nyt vieraskielinen.

Ukrainan kansalaisia asui vakinaisesti Suomessa vuoden 2023 lopussa 28 100, mikä on 19 659 enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2023 aikana Suomeen saapuneilla ukrainalaisilla on mahdollisuus hakea kotikuntaa vasta vuoden 2024 aikana.

Äänekosken kaupungin väkiluku oli vuoden 2023 lopussa 17 971, joten väkiluku väheni 149 henkilöä vuonna 2023. Tilastokeskuksen viimeisimmän ennakkotilaston mukaan väkiluku oli 17 818 lokakuun 2024 lopussa.

Äänekosken kaupungin väkiluku on laskenut 1 938 henkilöllä vuodesta 2014 vuoteen 2023.

ÄÄNEKOSKEN VÄKILUVUN KEHITYS 2014-2023

Äänekosken väkiluvun kehitys	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Asukasluku 31.12.	19 909	19 646	19 374	19 144	18 851	18 765	18 577	18 318	18 120	17 971
Muutos %	-0,8 %	-1,3 %	-1,4 %	-1,2 %	-1,5 %	-0,5 %	-1,0 %	-1,4 %	-1,1 %	-0,8 %
Muutos (asukasta)	-168	-263	-272	-230	-293	-86	-188	-259	-198	-149

Keski-Suomen maakunnan väestömäärä oli vuoden 2023 lopussa 273 271, joten väkiluku kasvoi poikkeuksellisesti 834 henkilöllä vuonna 2023. Asukasluku kasvoi neljässä kunnassa: Jyväskylä, Luhanka, Muurame ja Uurainen.

Väestöennuste

Tilastokeskuksen vuoden 2024 väestöennusteen mukaan maamme väestö kasvaa 6,5 miljoonaan henkilöön vuoteen 2070 mennessä, mikä tarkoittaa jopa 0,9 miljoonan ihmisen lisäystä. Ennuste nojaa vahvasti oletukseen, että maahanmuutto pysyy nykyisellä tasollaan. Jotta syntyvien ja työikäisten ikäluokkien koko saataisiin vakautumaan, nettomaahanmuuton tulisi olla 40 000 henkilöä vuosittain.

Ennuste olettaa työikäisen väestön kasvun jatkuvan 2050-luvulle eli seuraavat 30 vuotta, samalla kun elinajanodotteen arvioidaan kasvavan. Näiden yhdistelmän ansiosta huoltosuhteen odotetaan pysyvän melko vakaana 2050-luvun lopulle saakka: työikäisen (15-64 v) väestön osuus, joka on tällä hetkellä 62 %, pysynee samalla tasolla aina 2050-luvun loppupuolelle asti.

Vuosi 2024 on seitsemäs perättäinen, kun maassamme syntyy alle 50 000 lasta. Jos syntyvyys pysyy matalalla tasolla pitkään, heijastuvat sen vaikutukset kauas tulevaisuuteen. Aluksi vaikutus näkyy syntyvien lasten määrässä, mutta pidemmällä ajalla myös synnyttysikäisten naisten määrässä.

ÄÄNEKOSKEN VÄESTÖENNUSTE 2025-2045

Väestö		Väestöennuste				
Ikäryhmä	31.12.2023	2025	2030	2035	2040	2045
-14	2 549	2 358	1 928	1 772	1 735	1 717
15-24	1 779	1 734	1 675	1 405	1 184	1 104
25-44	3 345	3 303	3 163	3 155	3 158	3 091
45-64	4 974	4 726	4 272	4 040	3 961	3 878
65-	5 324	5 483	5 710	5 678	5 501	5 359
Yhteensä	17 971	17 604	16 748	16 050	15 539	15 149

Äänekosken osalta ikärakenteen vanheneminen on merkittävää. Yli 65-vuotiaiden osuus vuonna 2023 oli 30 % ja Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan vuonna 2045 se on jo 35 %. Samalla aikavälillä ennustetaan väestön vähenevän 16 %.

Väestöllinen huoltosuhde

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten (0-14 v.) ja vanhusten (yli 65 v.) yhteenlaskettua määrää suhteessa työikäisten (15-64 v.) määrään.

Suomessa oli vuoden 2023 lopussa alle 15-vuotiaita 832 232 ja 15-64-vuotiaita 3 462 243 henkilöä. 65 vuotta täyttäneitä oli vuoden 2023 lopussa 1 309 376. Väestöllinen huoltosuhde, eli alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrä sataa työikäistä kohden, oli 61,9. Maamme itsenäisyyden aikana väestöllinen huoltosuhde on ollut korkeimmillaan vuonna 1917 (67,6) ja matalimmillaan vuonna 1984 (46,7).

Tilastokeskuksen vuonna 2024 julkaistun ennusteen mukaan väestöllinen huoltosuhde pysyisi nykyisellä tasolla seuraavat 15 vuotta ja olisi vuoden 2039 lopussa 60. Tämän jälkeen huoltosuhde lähtisi nousuun ja olisi 72 vuoden 2070 lopussa.

Nykyisen tasoinen nettomaahanmuutto lykkää väestöllisen huoltosuhteen nousua, mutta ei estä sitä kokonaan. Matalan syntyvyyden seuraukset ikärakenteelle tulisivat nykyisellä väestökehitykselläkin eteen viimeistään 2060-luvulla.

Alueelliset erot ovat kuitenkin suuria. Pienimmät huoltosuhteen arvot ovat suurimmilla kaupunkiseuduilla ja suurimmat asukasluvultaan pienissä ja väestöltään vanhenevissa kunnissa. Keski-Suomen maakunnassa väestöllinen huoltosuhde oli 64,6 vuonna 2023.

Äänekoskella väestöllinen huoltosuhde on Tilastokeskuksen ennusteen mukaan 80,3 vuonna 2025 ja vuonna 2045 sen ennustetaan olevan 87,7. Kehitys on huolestuttavaa ja tulee rasittamaan kaupungin taloutta tulevaisuudessa merkittävästi.

VÄESTÖLLINEN HUOLTOSUHDE 2023 JA ENNUSTE 2025-2045

Väestöllinen huoltosuhde	2023	2025	2030	2035	2040	2045
Äänekoski	78,0	80,3	83,8	86,6	87,1	87,7
Koko maa	61,9	61,3	60,6	60,5	59,6	60,1

(Lähde: Tilastokeskus)

1.1.4. Työllisyys

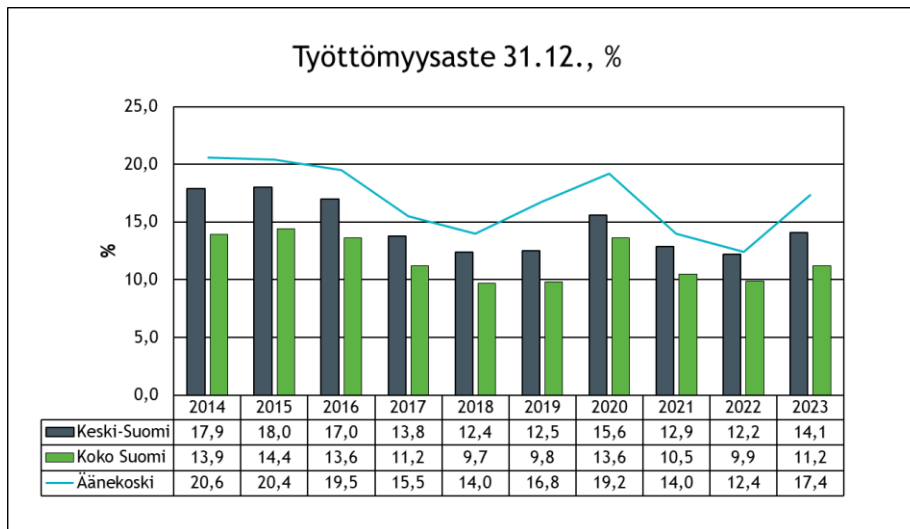
31.12.2023 tilanteen mukaan työttömyysaste Äänekoskella oli 17,4 %. Työttömistä työnhakijoista lomautettuna oli 359 henkilöä. Koko maan työttömyysaste oli vuoden 2023 lopussa 11,2 %.

Vuonna 2024 työllisyys on hieman parantunut ja viimeisen ELY:n työllisyyskatsauksen (9/2024) mukaan Äänekosken työttömyysaste oli syyskuun lopussa 14,8 % ja työttömänä oli 1 138 henkilöä. Työttömistä alle 25-vuotiaiden määrä oli elokuun lopussa 135 ja määrä on vähentynyt 51 henkilöllä vuoden 2023 loppuun

verrattuna. Yli 50-vuotiaiden työttömien määrä on puolestaan laskenut 52 henkilöllä ja pitkäaikaistyöttömiä oli 15 henkilöä enemmän vuoden 2023 lopun tilanteeseen verrattuna. Syyskuun 2024 lopussa lomautettuna oli 257 henkilöä.

Työpaikkaomavaraisuusaste oli 108,5 % vuonna 2022 (106,9 % vuonna 2021). Työpaikkaomavaraisuus ilmaisee alueella työssäkäyvien ja alueella asuvan työllisen työvoiman määrän välisen suhteen. Jos työpaikkaomavaraisuus on yli 100, on alueen työpaikkojen lukumäärä suurempi kuin alueella asuvan työllisen työvoiman lukumäärä. Jos taas työpaikkaomavaraisuus on alle 100, on tilanne päinvastainen.

TYÖTTÖMYYSASTEEN KEHITYS 2014-2023

(Lähde: ELY/työllisyyskatsaukset)

1.1.5. Ympäristö ja ilmasto

Äänekosken kaupungille on laadittu kattava ympäristö- ja ilmasto-ohjelma vuosille 2022-2028. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ohjelman kokouksessaan 13.6.2022. Kaupungin ympäristö- ja ilmasto-ohjelma on ensimmäinen koko organisaation kattava ohjeistus, joka tuo ympäristö- ja ilmastonäkökulmat strategiselle tasolle. Ohjelman avulla luodaan yhtenäistä perustaa Äänekosken kaupungin ilmastojohtamiselle ja luonnon monimuotoisuuden suojelulle sekä näiden ohjaus- ja kehittämistoimenpiteille. Ohjelman tarkoituksena on vastata systemaattisen ympäristö- ja ilmastotyön tarpeeseen Äänekoskella ja se määrittää kaupungin roolia kestävässä kehittäjänä ja toimijana.

Ympäristö- ja ilmasto-ohjelma toimii koko kaupunkikonsernia koskevana ohjeistuksena tavoitteineen, mittareineen ja toimintasuunnitelmineen. Ohjelma koskee kaupunkiorganisaatiota ja kaupungin määräysvallassa olevia yhteisöjä ja säätöitä. Uusien toimintamallien on tarkoitus olla jatkossa osa kaikkea kaupungin toimintaa, kuten päätöksentekoa, hankintoja, maankäyttöä ja rakentamista, energiankulutusta ja -tuotantoa sekä liikkumista ja palvelujen kehittämistä.

Äänekosken kaupunki on mukana kuntien energiasopimuksessa ja liittynyt Keski-Suomessa Hinku-verkoston. Vuonna 2025 Hinkutyöryhmälle on varattu 20 000 euroa. Hinku-työryhmässä on edustettuna ilmastotyön kannalta tärkeät hallinnonalat, asiantuntijat ja sidosryhmät. Työryhmän tavoitteena on aktiivisesti vähentää kaupungin eri hallinnonalojen ja tytäryhtiöiden sekä asukkaiden ja alueen yritysten toiminnasta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä kaupungin strategian mukaisesti. Työryhmä valmistelee esitykset suunnitelluista toimista sekä laatii vuosittain suunnitelman päästöjä vähentävistä investoinneista. Hinkutyöryhmä on hankkimassa kaupunkiorganisaation kiinteistöihin kierrätysastiat sisätiloihin sekä parantamassa pyöräpysäköintiä valituissa kaupungin kohteissa, josta osa hankinnoista on aloitettu jo vuonna 2024. Hinku-työryhmä toteuttaa budjetillaan hyvin konkreettisia toimia.

1.2. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

1.2.1. Yleinen talouskehitys

Epävarmuus maailmantaloudessa on kasvanut viime kuukausina. Syynä tähän on ennen kaikkea ollut geopolittisten jännitteiden kiristyminen. Rahoitusmarkkinoiden levottomuus kesällä 2024 näyttäisi jääneen lyhytaikaiseksi, mutta protektionismin nousu keskeisten talouksien välillä voi hidastaa kasvua. Toisaalta hidastuva inflaatio ja laskevat korot kasvattavat reaalityuloja monessa taloudessa. Protektionismi on talouspolitiikan suuntaus, jossa valtio pyrkii suojaamaan kotimaista taloutta ja tuotantoa ulkomaiselta kilpailulta. Tämä tapahtuu asettamalla erilaisia esteitä tuontitavaroille tai -palveluille, kuten tulleja, tuontikiintiöitä, veroja tai muita rajoituksia. Protektionismin tavoitteena on suosia kotimaisia yrityksiä ja työpaikkoja sekä edistää talouden omavaraisuutta.

Taloukasvu painottuu yhä Yhdysvaltoihin ja nouseviin talouksiin. Euroalueen talouskehitys on vaatimatonta. Maailmantalous kasvaa 3,1 prosenttia vuonna 2024 ja kasvu hidastuu kolmeen prosenttiin vuonna 2025.

Euroalueen taloukasvu käynnistyi vuoden 2024 alkupuoliskolla vuoden 2023 loppupuolen nolllakasvun jälkeen, mutta näkymät ovat ennakoivien indikaattoreiden perusteella yhä haastavat. Etenkin Saksan teollisuuden tilanne aiheuttaa huolta. Ranskan näkymiä tukee palveluiden piristyminen. Kuluttajien luottamus on vahvistumassa inflaation hidastuessa ja reaalityulojen kasvaessa. Finanssipolitiikan odotetaan olevan lievästi kiristävä 2024 ja 2025. Euroalueen talous kasvaa 0,7 prosenttia vuonna 2024 ja kasvu kiihtyy 1,5 prosenttiin vuonna 2025.

Energiamarkkinoiden tilanne on melko vakaa huolimatta Lähi-idän kriisiin liittyvistä riskeistä. Raakaöljyn hinta on laskenut hienoisesti kesän 2024 aikana, ja hinnan odotetaan laskevan edelleen. Maakaasun hinta pysyttelee maltillisena, mutta on yhä korkeampi kuin ennen Venäjän hyökkäyssodan alkamista. Sähköfutuurit ovat lievässä nousussa lähikuukausien aikana, mutta laskevia pidemmällä aikavälillä.

Maailmantalouden ennustekuvaan liittyvien riskien tasapaino on hieman aiempaa heikompi. Keskeinen riski on Lähi-idän konfliktin eskaloituminen, mikä nostaisi energian hintaa ja heikentäisi yleistä markkinatunnetta. Protektionismin nousu ja maailmantalouden blokkiutumisen haittaisi maailmantalouden elpymistä. Kiinan kiinteistösektoriin liittyvät riskit eivät ole laantuneet.

Yläsuuntaisista riskeistä euroalueen elpyminen odotettua nopeammin nopeuttaisi maailmantalouden kasvua. Erityisesti tämä koskisi teollisuuden odotettua vahvempaa kehitystä. Myös Yhdysvaltojen talouden odotettua nopeampi kasvu piristäisi maailmantaloutta. Geopolittisten jännitteiden lientyminen lisäisi luottamusta maailmanlaajuisesti.

(Lähde: VM/Taloudellinen katsaus, syksy 2024)

1.2.2. Kansantalouden kehitys

Suomen talouden taantumien pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja ennustejakson alussa, kun taas työllisyystoimet kasvattavat työn tarjontaa lähivuosina.

Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien tuotannon kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä 15-64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7,2 prosenttiin.

Suomen talouden kehitys on ollut viime vuosina selvästi heikompi kuin euroalueella keskimäärin. Suomessa tuotanto supistui vuoden 2022 toisen neljänneksen jälkeen vuoden 2023 loppuun mennessä yhteensä noin 2,5 prosenttia. Tuotannon laskun takana olivat hintojen ja korkojen nousu sekä Venäjän hyökkäyssodan

suorat vaikutukset euroalueella erityisesti Suomen talouteen. Maailmankaupan ennustetaan toipuvan vauhdikkaammin kuin maailmantalouden, mikä hyödyttää Suomen tavaravientiä. Suomen kustannuskilpailukyky on säilynyt kohtuullisen hyvänä ja tukee vientiä, kun kysyntä vientimarkkinoilla elpyy.

Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 3,7 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2024. Alijäämä alkaa kuitenkin vähitellen supistua talouden elpymisen sekä hallituksen toimien myötävaikutuksella. Vuonna 2025 alijäämä on 3,2 prosenttia ja 2,1 prosenttia vuonna 2028. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon suuret alijäämät sekä talouden heikko suhdanne kasvattavat velkasuhdetta nopeasti ennustejakson alussa. Vuonna 2024 velkasuhde nousee yli 80 prosentin suhteessa BKT:hen, josta se kasvaa vähitellen 86 prosenttiin vuonna 2028. Kestävyysvajeen arvioidaan olevan 2 % suhteessa BKT:hen.

(Lähde: VM/Taloudellinen katsaus, syksy 2024)

1.2.3. Kuntatalouden tilanne

Kuntatalouden tilanteen tarkastelu pohjautuu valtiovarainministeriön syyskuussa 2024 julkaisemaan kuntatalousohjelmaan. Syksyn 2024 kuntatalousohjelma on laadittu valtion vuoden 2025 talousarvioesityksen yhteydessä. Kuntatalousohjelman tarkoituksena on arvioida kuntatalouden tilaa sekä kuntien mahdollisuuksia selvittää peruspalvelujen järjestämisestä valtion talousarvioesityksen mukaisella rahoituksella ja päätetyillä toimenpiteillä.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos vahvistui lähes 0,5 mrd. eurolla 1,75 mrd. euroon vuonna 2023. Vuosikate riitti kattamaan sekä poistot että nettoinvestoinnit. Vaikka vuosikatteen ja tulokset ovat olleet vahvoja koko 2020-luvun, vasta vuonna 2023 toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi koko kuntataloudessa positiiviseksi. Tuloksen paraneminen johtui pääosin sote-uudistukseen liittyvistä kertaluonteisista eristä. Sote-uudistus on aiheuttanut muutoksia talouden volyyymeissä, tulo- ja menorakenteissa, sekä vaikeuttanut talouden tunnuslukujen vertailua aiempiin vuosiin.

Kuntatalouden tilanne heikkenee vuonna 2024 jyrkästi, kun vuoteen 2023 kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden vuosikatteen arvioidaan romahtavan noin 1,5 mrd. eurolla 3,0 mrd. euroon ja toiminnan ja investointien rahavirran heikkenevän miljardi euroa negatiiviseksi. Kuntien verotulojen arvioidaan laskevan vuonna 2024 yhteensä lähes 5 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna, sillä kunnallis- ja yhteisöverotuloista poistuu sote-uudistukseen liittyvä noin 1,3 mrd. suuruinen verohäntä ja lisäksi suhdannetilanne hidastaa verotulojen kasvua. Kiinteistöverotulot sen sijaan kasvavat reippaasti, mitä selittää osaltaan hallituksen päätös nostaa maapohjien verotuksen alarajaa. Kuntien saamat valtionosuudet laskevat muun muassa sote-siirtoon liittyvän tarkistuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta syvenee -1,9 miljardiin euroon vuonna 2025. Toimintamenojen kasvu jatkuu lähivuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025-2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämissuunnitelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi tarkemmat sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin.

Toimintamenojen hintojen nousun lisäksi myös toimintamenojen volyyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025, mikä aiheutuu TE-palvelu-uudistuksesta. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistointialueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille.

Kuntien valtionosuudet kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä. Kuitenkin valtionosuuksien kasvu jää todellisuudessa TE-uudistuksen lisärahoitusta pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti vuosina 2025-2027 leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös

hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024-2027 sekä asukasluvun ja laskenta-tekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen.

Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös työllisyyden kehitys sekä varhaiskasvatuksen osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa.

Kuntatalouden kehitysarvion mukaan vuosikatteet eivät riitä vuosina 2025-2028 nettoinvestointeihin tai edes poistoihin. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkaa budjettikuria tulevina vuosina. Palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Ongelmat osaavan työvoiman saatavuudessa, kiinteistöjen tehokas käyttö, kaupungistuminen, syntyvyyden pieneneminen sekä vihreä siirtymä edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja, joissa yhteistyö korostuu.

(Lähde: VM/Kuntatalousohjelma, syksy 2024)

1.2.4. Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen

Valtionvarainministeriön syksyllä 2024 julkaistun kuntatalousohjelman mukaan valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,6 mrd. euroa vuonna 2025, ja valtionavut kasvavat noin 8 prosenttia vuodesta 2024. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,7 mrd. euroa, kuntien verotulomenetysten korvaukset noin 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,4 mrd. euroa. Valtionapujen rakenne muuttuu: Laskennalliset valtionosuudet kasvavat pääasiassa työvoimapalvelu-uudistuksen seurauksena noin 970 milj. eurolla ja valtionavustukset kunnille alenevat muun muassa valtiontalouden säästöjen seurauksena noin 230 milj. eurolla.

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Osana keväällä 2024 linjattuja säästöpäätöksiä joitain kuntien tehtäviä ja velvoitteita poistetaan.

Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus vahvistaa kuntataloutta noin 270 milj. eurolla vuonna 2025 vuoteen 2024 verrattuna. Vuoden 2025 talousarvioesityksessä kuntataloutta vahvistaa 277 milj. euron valtionosuuslisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman valtionosuusvaikutuksia. Toisaalta hallitusohjelmassa kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys myös vuonna 2025. Lisäksi kuntien valtionosuuksiin kohdistuu noin 20 milj. euron säästö, koska kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisen toimenpidetäytteenä on jäämässä keväällä 2024 hallituksen linjaamasta tavoitteesta. Myös kuntien saamia laskennallisia korvauksia kotoutumisesta ehdotetaan laskettavaksi vuonna 2025.

Sosiaaliturvaetuuksien indeksijäädytyksillä ja säästöillä on erisuuntaisia vaikutuksia kuntatalouteen. Ne vähentävät suoraan kuntien menoja, mutta lisäävät toisaalta toimeentulotuen tarvetta ja pienentävät verokertymää. Pidemmällä aikavälillä toimien arvioidaan lisäävän työllisyyttä, mikä puolestaan lisääisi kuntien verotuloja.

Valtiovarainministeriön hallinnonala

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2025 noin 3,4 mrd. euroa, josta 10 milj. euroa varataan kuntien valtionosuuden harkinnanvaraiseen korottamiseen. Valtionosuus kasvaa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 875 milj. eurolla.

Valtionosuuden kasvua selittävät ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevat TE-uudistus ja kotoutumislain kokonaisuudistus. Uudistusten yhteydessä valtionosuuteen tehtävät siirrot ovat yhteensä noin 874 milj. euroa, josta TE- ja kotoutumispalveluihin liittyvät siirrot ovat noin 658 milj. euroa ja työttömyysetuuksien laajenevaan rahoitusvastuuseen liittyvät siirrot noin 216 milj. euroa. Valtionosuutta kasvattaa myös

indeksikorotus, joka on 3,4 prosenttia ja josta aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 86 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024-2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtionosuutta noin 25 milj. euroa.

Valtionosuutta kasvattavat lisäksi väestörakenteen muutokset. Vuoden 2025 valtionosuudet määräytyvät Tilastokeskuksen vuoden 2023 väestörakennetilaston perusteella. Suomen väkiluku kasvoi vuoden 2023 aikana noin 40 000 henkilöllä. Suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien määrä väheni noin 22 000 henkilöllä, mutta vieraskielisten määrä kasvoi noin 62 000 henkilöllä. Vieraskielisten määrän kasvu selittyy osittain vuoden 2022 aikana Suomeen tulleilla ukrainalaisilla, jotka saivat kotikuntaoikeuden vuoden 2023 aikana. Asukasluvun ja väestörakenteeseen liittyvien laskentatekijöiden muutosten vaikutus vuoden 2025 valtionosuuteen on noin 18 milj. euroa. Lisäksi valtionosuuden lisäosat kasvavat edellisvuoteen verrattuna noin 10 milj. euroa. Lisäosien kasvu selittyy pääosin asukasmäärän kasvun lisäosan muutoksella.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan vuonna 2025 huomioon uusina tehtävinä oppimisen tuen uudistamisen kokonaisuus (38,2 milj. euroa), kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen (8,6 milj. euroa), maahanmuuttajaäitien aseman parantaminen (4,9 milj. euroa), yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nostaminen 100 prosenttiin (4,5 milj. euroa) sekä ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen vahvistaminen (0,5 milj. euroa). Samanaikaisesti kuntien tehtäviä ja velvoitteita kuitenkin vähennetään siten, että tehtävämuutosten nettovaikutus valtionosuuteen on vuonna 2025 noin 5 milj. euroa valtionosuutta lisäävä.

Valtionosuuden tasossa on otettu vuodelle 2025 huomioon sote-uudistukseen liittyvien siirtolaskelmien tarkentuminen keväällä 2024 siten, että pysyvä valtionosuuksia vähentävä siirto hyvinvointialueiden rahoitukseen kasvaa noin 0,5 milj. eurolla. Valtionosuuden tasossa on otettu huomioon myös noin 167 milj. euron määräaikainen vähennys liittyen kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja kustannusten tasaukseen vuodelta 2023. Vastaava vähennys kohdistuu valtionosuuteen myös vuosina 2026 ja 2027. Lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon vuodelle 2024 tehdyn määräaikaisen 192 milj. euron lisäyksen päättymisen ja siihen liittyvä 64 milj. euron vähennys. Vastaava vähennys kohdistuu valtionosuuteen myös vuosina 2026 ja 2027. Edellä mainittujen lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon hallituksen keväällä 2024 päättämä 277 milj. euron pysyvä valtionosuuden lisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman valtionosuusvaikutuksia.

Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihen yhteydessä, että osana uusia sopeutustoimia kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään tai kuntien maksutuloja lisätään siten, että julkinen talous vahvistuu 100 milj. eurolla vuodesta 2025 lähtien. Tavoitteena oli, että toimenpiteet vahvistaisivat kuntataloutta 75 milj. eurolla ja valtionaloutta 25 milj. eurolla. Päätösperäisiä toimenpiteitä tehdään 9,3 milj. eurolla vuonna 2025 ja arviolta 11,6 milj. eurolla vuonna 2026. Päätösten vaikutus kunnan peruspalvelujen valtionosuuksiin on noin 1,1 milj. euroa vuonna 2025. Osana kokonaisuutta kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan vuonna 2025 noin 22,7 milj. euron valtionosuuden vähennys, jolla varmistetaan kokonaisuuden valtionaloutta vahvistavan vaikutuksen toteutumisen.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain sote-uudistusta koskevien siirtymäsäännösten mukaan valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus tehdään sote-uudistuksen jälkeen ensimmäisen kerran varainhoitovuodelle 2025. Kustannustenjaon tarkistuksen valtionosuusvaikutus on noin 64,5 milj. euroa, kun huomioidaan jo sote-siirtolaskelman yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirretyt kustannukset ja tuotot.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 21,92 prosentista 25,02 prosenttiin vuonna 2025. Kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentissa huomioon otettavat tekijät:

Muutos	Vaikutus valtionosuusprosenttiin (%yksikköä)	Vaikutus valtionosuuksiin (1 000 euroa)
TE-uudistukseen liittyvät pysyvät valtionosuuden lisäykset	+4,67	657 954
Sote-uudistuksen valtionosuusvaikutuksia lieventävä valtionosuuden lisäys	+2,54	277 000
Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen vaikutus	+0,68	64 498
Valtionosuustehtävien muutokset	+0,04	4 930
Sote-uudistuksen johdosta valtionosuuteen tehtävät pysyvät vähennykset	-4,60	-501 156
Hallitusohjelman mukaisen indeksisäästön vaikutus	-0,23	-25 275
Muutokset yhteensä	+3,10	477 951

Verotulomenetysten korvaukset

Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus korvataan kunnille. Vuonna 2025 verotulomenetysten korvaukset ovat yhteensä 540,5 milj. euroa. Valtion vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna korvausten määrä laskee lähes 300 milj. eurolla. Korvausten pieneminen johtuu ennen kaikkea hallituksen keväällä 2024 tekemästä päätöksestä, jonka mukaan tulosta tehtävä ansiotulovähennys poistetaan ja sitä vastaavasti kasvatetaan ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Muutos kaventaa hallitusohjelman mukaisesti kuntien nimellisten ja efektiivisten veroprosenttien välistä eroa. Toimenpide lisää kuntien verotuloja 338 milj. eurolla, mutta toteutetaan voimaantulohekellä kustannusneutraalisti siten, että kuntien verotulomenetysten korvauksia vähennetään kuntien verotulojen kasvua vastaavasti.

Kiinteistöverouudistus

Hallitusohjelman mukaisesti käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan. Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käyppiä arvoja. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelman mukaan asiaa koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle loppuvuoden 2024 aikana.

Kuntien normien keventämisen ja kokeilujen ohjelma

Hallitusohjelman mukaisesti kuntien toimintaedellytyksiä vahvistetaan purkamalla normeja kuntien nykyisestä tehtäväkentästä. Kevään 2024 kehysriihessä hallitus päätti osana uusia sopeuttamistoimia, että kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähennetään tai kuntien maksutuloja lisätään siten, että julkinen talous vahvistuu 100 milj. euroa vuodesta 2025 lähtien. Kaikilla hallinnonaloilla on tarkoitus vähentää erilaisten suunnittelu- ja kirjausvelvoitteiden määrää kunnan toiminnassa. Tällä hetkellä valmistelussa on esimerkiksi eräiden varhaiskasvatukseen liittyvien suunnitelma- ja raportointivelvoitteiden kumoaminen. Vuoden 2025 talousarvioesitykseen sisällytetyt norminpurkutoimet vähentävät kuntien menoja noin 9,3 milj. euroa vuonna 2025.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet kunnille ovat vuoden 2025 talousarvioesityksessä arviolta 1,3 mrd. euroa. Ne kasvavat edellisen vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna 91 milj. euroa. Hallinnonalan valtionavustuksista kunnille kohdistuu arviolta 208 milj. euroa.

Esi- ja perusopetuksen erillisrahoitettavien osien, lukiokoulutuksen, vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen sekä museoiden, teattereiden ja orkesterien valtionosuuden indeksikorotus on 3,4 prosenttia, ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys yhteensä noin 40,5 milj. euroa vuonna 2025. Tästä kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan 29,0 milj. euroa. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen indeksikorotus on 2,6 prosenttia lisäen valtion määrärahoja 26,9 milj. euroa, josta kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan 19,9 milj. euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionavustusten tasoa alennetaan hallitusohjelman ja hallituksen lisäsopeutus päätösten mukaisesti asteittain yhteensä 10 milj. euroa vuonna 2024, 70 milj. euroa vuonna 2025 ja 145 milj. euroa vuodesta 2026 lukien.

Vuoden 2025 uudet kuntiin vaikuttavat säästötoimet kohdistuvat pääasiassa esittävän taiteen ja museoiden käyttökustannusten valtionosuuksien sekä kuntien liikuntapaikkarakentamisen avustusten vähentämiseen. Esittävän taiteen ja museoiden valtionosuudet pienenevät vuonna 2025, kun määrärahoihin on kohdennettu aiemmin päätetyt toimet mukaan lukien yhteensä 10,8 milj. euron säästö. Tästä noin 3,9 milj. euroa kohdentuisi museoille ja 6,9 milj. euroa esittäville taiteelle. Muun esittävän taiteen laitoksista 13 prosenttia, musiikin laitoksista 52 prosenttia ja museoista 56 prosenttia on kunnallisia. Säästötoimien vaikutukset tulevat näkymään toiminnan ja henkilöstön määrän vähentymisenä. Liikuntapaikkarakentamisen avustuksia vähennetään valtionavustussäästöjen vuoksi 9,2 milj. eurolla 17,5 milj. euroon vuonna 2025. Vähennyksestä yli puolet arvioidaan kohdistuvan kuntiin.

Hallitusohjelman mukaisesti perusopetusta vahvistetaan. Osana perusopetuksen vahvistamista perusopetuksen tuntijakoon lisätään kolme vuosiviikkotuntia 1.8.2025 alkaen siten, että äidinkielen osoitetaan kaksi vuosiviikkotuntia ja matematiikkaan yksi vuosiviikkotunti. Toimenpiteeseen osoitetaan peruspalvelujen valtionosuuteen lisäyksenä noin 8,6 milj. euroa vuodelle 2025.

Hallitus uudistaa esi- ja perusopetuksen tuen 1.8.2025 alkaen. Uudistuksen tavoitteena on turvata riittävä tuki sekä vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Uudistuksen myötä oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti. Toimenpiteestä kuntiin kohdistuu noin 38,2 milj. euron valtionosuuden lisäys vuonna 2025.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksityisten perusopetuksen järjestäjien kotikuntakorvaus nostetaan 100 prosenttiin. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2025. Toimenpiteeseen osoitetaan peruspalvelujen valtionosuuteen lisäyksenä noin 4,5 milj. euroa vuonna 2025. Menojen kasvu korvataan kunnille peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta 6-vuotiaiden, 7-12-vuotiaiden ja 13-15-vuotiaiden laskennallisten kustannusten suhteessa.

Hallitus lisäsi kevään kehysriihessä 5 milj. euroa koulukiusaamisen vastaisen työn menoihin ja avustuksiin. Määrärahasta osa tullaan jakamaan avustuksina, jotka kohdistuvat pääasiassa kuntiin.

Hallitus lisäsi vapaan sivistystyön kielikoulutukseen 5 milj. euroa siten, että määräraha kohdennetaan koskemaan maahanmuuttajanaisia. Määräraha jaetaan valtionavustuksina ja siitä kohdistuu kuntiin noin 2,0 milj. euroa.

Hallitusohjelman mukaisesti kuntien normeja puretaan. Esi- ja perusopetuksen tuen uudistuksen yhteydessä tuen asiakirjojen määrää vähennetään. Varhaiskasvatuksen osalta luovutaan paikallisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta, sekä vähennetään varhaiskasvatuksen tietovarantoon tallennettavien tietojen määrää.

Valtionavustussäästöjä kohdennetaan varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen noin 4,4 miljoonaa euroa sekä vapaaseen sivistystyöhön noin 0,5 miljoonaa euroa. Säästöistä kohdistuu kuntiin noin 4,3 miljoonaa euroa.

Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

Ammatillisen koulutuksen rahoitusta vähennetään hallituksen julkista taloutta vahvistavana sopeutustoimenpiteenä vuodesta 2025 alkaen. Rahoitusta vähennetään yhteensä 120 milj. eurolla. Valtionosuuden vähennys on 62,6 milj. euroa, josta noin 40,7 milj. euroa arvioidaan kohdistuvan kuntiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö varmistaa ohjauksellaan, että vähennys kohdistetaan erityisesti aikuisille, jo toisen asteen ammatillisen perustutkinnon tai korkeamman asteen tutkinnon suorittaneille kohdentuvaan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen sekä ammatillisen perustutkinnon koulutukseen. Rahoituksen ja opiskelijapaikkojen vähennyksiä ei kohdenneta perusopetuksen päättävien nuorten tai vailla ammatillista perustutkintoa olevien koulutukseen.

Oppimisen tukea ja opinto-ohjausta vahvistetaan ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa mukaan lukien tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA). Tarkoitukseen osoitetaan pysyvää rahoitusta 20 milj. euroa vuodesta 2025 lukien, mistä kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan noin 16 milj. euroa. Tavoitteena on nivelvaiheesta toisen asteen tutkinnon suorittamiseen ulottuva selkeä ja saumaton oppimisen tuen järjestelmä, jonka avulla sujuvoitetaan koulutusvalintoja, vähennetään koulutuksen keskeyttämistä,

parannetaan opiskelijoiden edellytyksiä tutkinnon suorittamiseen ja vahvistetaan opiskelijoiden hyvinvointia.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen rahoitusmalleja uudistetaan kannustamaan laadukkaan ja tarkoituksenmukaisen koulutuksen järjestämiseen kustannustehokkaasti ja siten, että koulutuksen saavutettavuus voidaan turvata maan eri osissa. Uudistusten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2025 alussa kuitenkin siten, että ensimmäistä kertaa rahoitusta myönnettäisiin uusien rahoitusmallien mukaisesti vuodelle 2026.

Hallitus on linjannut toimenpiteistä normikevennyksiksi ja muiksi toimiksi kuntien maksutulopohjan vahvistamiseksi. Toimilla tavoitellaan toisen asteen koulutukseen yhteensä viiden miljoonan euron säästöä. Amatillisessa koulutuksessa kevennetään henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimisprosessia ja luovutaan osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman laatimisvelvollisuudesta. Valtionosuutta vähennetään 4 milj. eurolla, josta noin 2,8 milj. euroa arvioidaan kohdistuvan kuntiin. Lukiokoulutuksessa luovutaan opetussuunnitelmaan perustuvan vuosisuunnitelman laatimisvelvollisuudesta sekä kevennetään kodin ja oppilaitoksen yhteistyövelvoitteita. Valtionosuutta vähennetään 0,5 milj. eurolla, josta noin 0,4 milj. euroa arvioidaan kohdistuvan kuntiin.

Hallituksen kehysriihessä päättämää toisen asteen koulutuksen oppimateriaalien maksuttomuuden rajausta ei toteuteta. Korvaavina säästötoimina vähennetään ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksen määrää 4 milj. eurolla vuonna 2025 ja 9 milj. eurolla vuodesta 2026 lukien sekä ammatillisen ja lukiokoulutuksen hankerahoitusta 2 milj. eurolla vuonna 2025 ja 3 milj. eurolla vuodesta 2026 lukien. Kuntavaikutukset täsmennyvät valmistelun edetessä.

Osana valtionavustussäästöä lukiokoulutuksen pääasiassa kunnille maksettuja valtionavustuksia vähennetään 1,8 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Valtio tukee vuosittain suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennettä. Vuonna 2025 suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukeen osoitetaan 9,8 milj. euroa ja keskisuurten kaupunkiseutujen tukeen 8,1 milj. euroa.

Hallitus jatkaa suurimpien kaupunkiseutujen kanssa MAL-sopimusmenettelyä, jonka piirissä on seitsemän kaupunkiseutua. MAL-sopimuksissa on sovittu monista toimenpiteistä, joilla edistetään kestävän yhdyskuntarakenteen toteutumista ja kestävien liikkumismuotojen käyttöä. Neuvottelut käynnistyivät syksyllä 2023, ja hallitus päättää hallinnonalan toimenpiteisiin tarvittavasta rahoituksesta talousarvio- ja kehysmenettelyn yhteydessä.

Kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman kautta ohjataan valtion rahoitusta kuntien vaikuttaviin kävely- ja pyöräilyhankkeisiin. Hankkeilla parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja houkuttelevuutta ja siten lisätään kävely- ja pyöräilymatkojen määrää ja kulkutapaosuutta. Valtio voi myöntää kunnille myös avustuksia sellaisiin infrahankkeisiin, joilla parannetaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja edistetään sen kulkutapaosuuden lisäämistä. Tällainen hanke voi olla esimerkiksi liityntäpysäköintialueen rakentaminen. Hallitusohjelman mukaisesti yksityistieavustusten sekä kävelyn ja pyöräilyn avustusten tasoa alennetaan yhteensä 3 milj. euroa vuodessa vuodesta 2025 alkaen. Vuonna 2025 kävelyn ja pyöräilyn avustusten taso on säästö huomioiden 1,8 milj. euroa. Säästön kohdentamisesta avustusten kesken päätetään vuosittain.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Vuoden 2025 alusta lähtien TE-palvelut siirtyvät kuntien tehtäväksi ja valtion työ- ja elinkeinotoimistot lakkautetaan. Työvoimapalveluista tulee osa kunnan peruspalveluja ja niiden rahoitus kohdennetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta.

Palkkatuen myöntämiseen kunnille ja kuntayhtymille valmistellaan muutoksia. Palkkatukea kohdennettaisiin jatkossa erityisesti yksityiselle ja kolmannelle sektorille. Samalla vähennettäisiin tilanteita, joissa työvoimaviranomaisen tehtävää hoitava kunta myöntäisi itselleen palkkatukea. Kunnille ja kuntayhtymille myönnettäisiin palkkatukea jatkossa vain tietyissä tapauksissa, esimerkiksi alentuneesti työkykyisistä

henkilöistä tai yli 60-vuotiaista pitkään työttömänä olleista henkilöistä. Palkkatuen myöntäminen vähentyisi arviolta noin 37 milj. eurolla vuodessa. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2025 alusta.

Työllistämismenot koskevan sääntelyn kumoaminen vaikuttaa kuntien tehtäviin ja menoihin. Kuntien kustannuksiksi velvoitetyöllistämistä vuonna 2025 arvioidaan noin 50 milj. euroa. Työllistämismenot koskevien sääntöjen kumoamisen vuoksi kuntien valtionosuuksiin tehdään tehtävämuutosta vastaava 18,7 milj. euron vähennys. Lakimuutokset tulivat voimaan syyskuussa 2024.

Työvoimapalveluiden järjestämistä koskevan voimaantulosääntöjä on tarkennettu siten, että kunnille maksetaan korvauksia niistä sitoumuksista, jotka kohdistuvat valtion järjestämistä koskevaan toimintaan, mutta näiden maksaminen siirtyy työvoimaviranomaisten vastuulle.

Kotoutuminen

Kuntien roolia kotoutumisen edistämisestä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutuslain mukaisesti. Kunnille myönnetään rahoitusta muun muassa matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluihin, monialaiseen osaamiskeskustyyppiseen toimintaan, monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämiseen sekä työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen.

Osa kotoutuslain mukaisista kuntien kotoutumisen edistämisen kustannuksista korvataan vuoden 2025 alusta lukien osana peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmää. Kunnille myönnettävä valtionosuus on noin 12,6 milj. euroa. Valtio korvaa kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisesti kunnalle pakolaisten vastaanotosta aiheutuvia kustannuksia laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan. Vuonna 2025 korvauksia arvioidaan maksettavan kunnille yhteensä noin 97,6 milj. euroa. Määrärahan tarve perustuu vuosittaiseen arvioon kansainvälistä suojelua saavien sekä muiden korvausten piiriin kuuluvien henkilöiden määrästä. Maahanmuuttaja- ja maahanmuuttajien aseman parantamiseen kohdennetaan 4,9 milj. euron lisäys vuodelle 2025.

Pakolaiskiintiö on vuosina 2025-2028 hallitusohjelman mukaisesti 500 henkilöä/vuosi. Laskennallisia korvauksia maksetaan vuodesta 2025 lähtien aiemman kolmen vuoden sijaan kahdelta vuodelta ja kiintiöpakolaisten osalta aiemman neljän vuoden sijaan kolmelta vuodelta. Vaikutuksen kuntatalouteen arvioidaan alkavan vuoden 2027 alusta lukien. Määräraha-arviossa on käytetty kotoutuslain uudistuksesta annetun hallituksen esityksen alustavia laskelmia laskennallisen korvauksen tasosta. Lisäksi määrärahan tasossa on huomioitu uusi 58 milj. euron vähennys, joka kohdistuu laskennallisiin korvauksiin. Säästöjen kohdentuminen ja vaikutukset kuntiin tarkentuvat valmistelun edetessä.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämistä koskeva vastuu siirtyy kunnille vuoden 2025 alusta. Muutoksen yhteydessä muuttuu myös työttömyysetuusten rahoitus sekä palkkatukea koskeva lainsäädäntö.

Kunnan rahoitusvastuu työttömyysetuusten rahoituksesta laajenee koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan rahoitusosuus kasvaa porrastetusti työttömyyden keskeisten suhteiden.

Kuntien rahoitusosuus työmarkkinatuesta on nykyisin arviolta 28 prosenttia työmarkkinatuen kokonaismenoista, ja se nousi uudistuksen seurauksena arviolta 36 prosenttiin. Peruspäivärahan osalta kuntien rahoitusosuuden on arvioitu olevan 9 prosenttia peruspäivärahan kokonaismenoista ja 12 prosenttia ansiopäivärahan perusosaa vastaavasta kokonaismenojen osuudesta.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan laajeneva rahoitusvastuu työttömyysetuuksista korvataan kunnille pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä.

Kanavointiratkaisu

Sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavoiminen tehdään täysimääräisesti valtion ja kuntien velkaantumisen vähentämiseksi. Hallituksen esitysluonnoksen linjausten mukaisesti sekä työtulovakuutuksen että sairaanhoitovakuutuksen rahoitusosuudet muuttuvat vuoden 2025 alusta.

Sairausvakuutuslain mukaisesta valtion perusosuudesta päivärahaetus- ja kuntoutusrahakuluissa luovutaan, ja ne rahoitetaan jatkossa vakuutusmaksuilla. Samalla työtulovakuutuksen rahoitusta muutetaan määrittellemällä vuoden 2025 vakuutusmaksut siten, että työnantajien rahoitusosuus työtulovakuutuksesta on 68 % ja palkansaajien sekä yrittäjien rahoitusosuus 32 %. Sairaanhoidovakuutuksen vakuutettujen rahoitusosuutta puolestaan korotetaan siten, että vakuutettujen osuus sairaanhoidovakuutuksen kuluista on 48 % ja valtion rahoitusosuus laskee 52 %:iin.

Sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointi ja sairauspäivärahan laskukaavan muutokset ovat kokonaisuutena kuntataloutta vahvistavia. Sairauspäivärahan laskukaavan muutos kohdistuu myös kuntatyönantajille maksettaviin sairauspäivärahoihin, mutta kanavoitintarkaisu pienentää nettomääräisesti kuntien työnantajakustannuksia. Kanavoinnin aiheuttamat muutokset verotukseen kasvattavat myös kuntien ansiotuloverotuloja.

Vuoden 2025 alusta voimaan tulevaksi esitetty kanavoitintarkaisu vahvistaa kuntataloutta vuositasolla noin 89 milj. eurolla. Lisäksi kunnat rahoittavat puolet perustoimeentulotuen kustannuksista. Sairauspäivärahan määrää koskevalla esityksellä arvioidaan olevan noin 0,5 milj. euron toimeentulotuen kuluja kasvattava vaikutus. Tästä puolet huomioidaan kuntien valtionosuuksissa kahden vuoden viiveellä.

Ympäristöministeriö

Hallituksen käynnistämässä ohjelmassa pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi kohdennetaan rahoitusta heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten asumisen turvaamiseen ja asunnottomuuden poistamiseen liittyviin kehittämistoimenpiteisiin hankeavustuksena. Vuonna 2024 lisätalousarviossa rahoitusta on 1,8 milj. euroa, ja vuodelle 2025 rahoitusta on 3,6 milj. euroa. Ohjelman rahoituksesta arviolta puolet kohdistuu kunnille.

Asumisneuvonnalla ehkäistään asumisen ongelmia, jotka voivat johtaa asunnon menettämiseen. Ensisijaisesti tavoitteena on parantaa palveluja asukkaille, joille ei ole saatavilla asumisneuvontaa lainkaan tai riittävällä tavalla. Asumisneuvonnan määrärahaa saa käyttää asumisneuvonnan tuesta kunnille vuosina 2023-2027 annetun lain mukaisiin avustuksiin asumisneuvontapalvelun tuottamiseen, laajentamiseen ja kehittämiseen. Vuonna 2025 asumisneuvonnan kehittämiseen osoitetaan 2 milj. euroa.

(Lähde: VM/Kuntatalousohjelma, syksy 2024)

1.2.5. Verotulot

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Kunnallisveron osuuden verotuloista arvioidaan sote-verouudistuksen jälkeen olevan keskimäärin noin 71 prosenttia, yhteisöveron noin 12,5 prosenttia ja kiinteistöveron noin 16,5 prosenttia. Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä noin 13,9 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulot alenevat vajaalla 5 prosentilla. Vuonna 2025 verotulojen ennustetaan kasvavan 4,2 prosenttia vuodesta 2024.

Kunnallisvero

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2025 noin 10,3 mrd. euroa, mikä on noin 0,5 mrd. euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 68 prosenttia, eläkkeiden noin 24 prosenttia ja muiden tulojen, kuten esimerkiksi päivärahatulojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia. Tulorakenteessa on kuitenkin suuret erot kuntien välillä. Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttavat yksittäisten kuntien veropohjaan ja siten tulojen muodostumiseen.

Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä parannetaan poistamalla ansiotulovähennys ja korottamalla vastaavasti työtulovähennystä. Kehyskaudella jatketaan hallitusohjelman mukaisten indeksitarkistusten tekemistä ansiotuloveroperusteisiin kaikilla tulotasoilla lukuun ottamatta vuotta 2025, jolloin indeksitarkistus jätetään tekemättä valtion tuloveroasteikon kahdessa ylimmässä tuloluokassa. Lisäksi työn verotusta kevennetään asteittain painottaen pieni- ja keskituloisia ja työtulovähennykseen tehdään lapsikorotus.

Yksityishenkilöiden lahjoitusvähennystä laajennetaan, ja nollapäätöisten työsuhdeautojen verotuen voimassaoloa jatketaan vuodesta 2026 neljällä vuodella. Työsuhdeautoihin liittyvä verotuki vaikuttaa myös yhteisöveron tuottoon. Osana julkisen talouden sopeuttamista eläketulovähennystä kiristetään siten, että pienempien eläkkeiden verotus ei kiristy, vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuki poistetaan ja kotitalousvähennystä supistetaan. Kunnallisveron tuottoa vuonna 2025 kasvattavat noin 82 miljoonalla eurolla vakuutusmaksujen muutokset, jotka liittyvät työllisyysrahaston säästöjen kanavointiin kuntien ja valtion velkaantumisen vähentämiseksi. Eräiden tilapäisten verotukien poistuminen kehyskaudella lisää hieman kunnallisveron tuottoa.

Yhteisövero

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,8 mrd. euroa vuonna 2025. Yhteisöveron maksuunpanon mukaisen kokonaistuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2025-2028 keskimäärin noin 4 prosenttia vuodessa. Yhteisöveron tuoton ennustamisen lähtökohtana on viimeisimmän valmistuneen verotuksen mukainen yhteisövero, jota muutetaan arvioidun tuloskehityksen mukaisesti. Tuloskehityksen muutosta arvioidaan lähinnä kansantalouden tilinpidon toimintaylijäämän muutoksen avulla. Toimintaylijäämän arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 3,7 prosenttia vuosina 2025-2028. Osana julkisen talouden sopeuttamista poistetaan työntekijän koulutusvähennys. Muutos kompensoidaan kunnille yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla, joten vaikutus on kuntien rahoitusaseman näkökulmasta neutraali. Yhteisöveron tuottoa pienentävät vakuutusmaksujen muutokset, jotka liittyvät työllisyysrahaston säästöjen kanavointiin. Muutosta ei kompensoida kunnille.

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,4 mrd. euroa vuonna 2025, mikä on noin 39 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 2,3 prosentin vuosivauhtia.

Kaivosmineraalivero

Uuden kaivosmineraaliveron tuoton arvioidaan olevan noin 32 milj. euroa vuonna 2025. Tästä kaivosten sijaintikuntien osuus on 60 prosenttia eli noin 19 milj. euroa. Kaivosmineraaliveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 18,5 prosentin vuosivauhtia.

(Lähde: VM/Kuntatalousohjelma, syksy 2024)

KUNTIEN VEROTULOENNUSTE 2023-2027

Kuntien verotulot vuosina 2023-2027, milj. euroa (* VM:n ennuste)					
	2023	2024*	2025*	2026*	2027*
Kunnallisvero	10 326	9 769	10 280	10 754	11 160
Yhteisövero	2 067	1 750	1 766	1 849	1 959
Kiinteistövero	2 189	2 375	2 414	2 473	2 539
Kaivosvero			19	19	25
Verotulot yht.	14 582	13 894	14 479	15 095	15 683

1.2.6. Taloudellinen tilanne Äänekoskella

Kaupungin taseessa kertynyt ylijäämä oli vuoden 2023 tilinpäätöksessä 7,6 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 alkuperäinen talousarvio on 0,1 miljoonaa euroa alijäämäinen. Viimeisimmän ennusteen perusteella vuoden 2024 tulos näyttää muodostuvan 0,6 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Kaupunki on laatinut talouden tasapainottamissuunnitelman vuosille 2024-2026. Tasapainottamistoimenpiteiden lisävaikutus on toimintakatteeseen 1,2 miljoonaa euroa vuonna 2025. Lisäksi investointitasoa on pienennetty vuosille 2024-2026 talouden tasapainottamiseksi ja kaupungin velkamäärän vähentämiseksi. Käyttötalouden tasapainottamissuunnitelma on esitetty luvussa 6.3.

Valtiovarainministeriön 23.9.2024 julkaiseman painelaskelmakehikon mukaan kaupungin valtionosuudet laskevat yhteensä 11 % vuosina 2026-2027. Laskelman mukaan vuonna 2028 valtionosuuksien määrä kääntyy kasvuun.

Verohallinnon ennakkollisen laskelman mukaan yhteisöveron jako-osuus pienenee 35 % vuonna 2025 vuoteen 2024 verrattuna ja verotulokertymä vähenisi noin 1,8 milj. euroa. Lopullinen jako-osuus vuodelle 2025 vahvistetaan ja otetaan käyttöön tammikuussa 2025. Myös kunnallisveron tuotto saattaa jäädä ennusteista työttömyyden pahentuessa. Kaupungin talouden sopeutusta on jatkettava talouden tasapainotilan saavuttamiseksi. Valtionosuusuudistus on siirtynyt VM:n lokakuussa 2024 julkaiseman tiedotteen perusteella vuodelta 2026 vuodelle eteenpäin. Tulevan uudistuksen vaikutukset talouteen voidaan arvioida tarkemmin vasta uudistuksen voimaan tulon jälkeen.

Valtionosuusuudistuksessa yhtenä muutoksena on nostettu esiin sote-siirtoerien poistuminen uudesta valtionosuusmallista: sote-erät eivät vastaa hallitusohjelman tavoitteita siitä, että valtionosuusjärjestelmä uudistetaan vastaamaan kuntien nykyisiä tehtäviä ja olosuhteita. Sote-erillä on merkittävä vaikutus (pysyvä leikkaus -90 €/asukas) kaupungin valtionosuuksien määrään.

TE-uudistus laajentaa kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kaupungin talouteen ja sen myötä talous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi Äänekosken kaupungilla on käynnissä joidenkin sotekiinteistöjen myyntiprosessi. Mikäli myynti toteutuu, sillä on merkittävä vaikutus talouteen. Kaupan kohteena olevien kiinteistöjen mahdollista myyntiä ei ole huomioitu talousarviossa.

Talousarviossa vuoden 2025 tavoitteeksi asetetaan 6,1 miljoonaa euron vuosikate, jolloin se kattaa poistoista 73,2 prosenttia. Vuosikatteen riittävyydellä suhteessa poistoihin mitaten kaupungin tulorahoitus ei ole tasapainossa vuonna 2025. Taloussuunnitelman mukaan kaupungin vuosikate ei kata poistoja myöskään vuosina 2026-2027, joten tilikauden tulos muodostuu alijäämäiseksi vuosina 2025-2027.

Vuosina 2025-2027 vuosikate riittää kattamaan investoinnit. Investointitason tulisi olla vuosikatetta pienempi, jotta kaupungin velkamäärä ei kasvaisi. Vuodelle 2025 on suunniteltu noin 6,1 miljoonan nettoinvestoinnit. Suunnitelmavuosina 2026-2027 nettoinvestoinnit ovat keskimäärin 5,5 miljoonaa euroa. Suunnitelman mukainen investointitaso vuosina 2026-2027 mahdollistaa kaupungin lainakannan vähentämisen. Suunnitelman mukaisten poistojen ennustetaan olevan vuonna 2025-2027 keskimäärin noin 8,3 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelmaan liittyy paljon epävarmuustekijöitä ja haasteita. Suurimmat riskit tulopuolella ovat verotulokertymät ja valtionosuudet. Lisäksi toimialoilta vaaditaan talouskuria hyväksytyssä talousarviossa pysymiseksi.

Lainakanta

Kaupungin lainakanta oli 73,2 miljoonaa euroa (4 071 €/asukas) vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Lisäksi kaupungin leasingvastuut olivat 42,1 miljoonaa euroa vuoden 2023 lopussa. Lainakanta 31.12.2025 on ennusteen mukaan 68,1 miljoonaa euroa, joten lainakanta kasvaa noin 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2025 (3 846 €/asukas). Leasingvastuiden määräksi arvioidaan 40,5 miljoonaa euroa vuoden 2024 lopussa. Leasingvastuiden määrä kasvaa noin 23,4 miljoonaa euroa vuonna 2025 Koulunmäen koulun C-rakennuksen sekä Koiviston päiväkodin rakennushankkeista johtuen. Leasingvastuiden kokonaismäärä on edellä mainittujen hankkeiden valmistuttua noin 63,9 miljoonaa euroa huomioiden vuosittaiset lyhennykset.

Tilikauden tulos

Vuosi 2025 on talousarvion mukaan 2,2 milj. euroa alijäämäinen. Myös taloussuunnitelmavuosien 2026-2027 talous näyttäisi toteutuvan nykyisten tietojen perusteella alijäämäisinä.

TULOVEROPROSENTTI JA KIINTEISTÖVEROPROSENTIT 2021-2025

Tulo- ja kiinteistöveroprosentit	2021	2022	2023	2024	2025
Tuloveroprosentti	21,5 %	21,5 %	8,86 %	9,4 %	9,4 %
Kiinteistöveroprosentti					
yleinen kiinteistövero (maa-alueet ja rakennukset eritelty 1.1.2024 alkaen)	1,10 %	1,10 %	1,10 %		
maa-alueet				1,30 %	1,30 %
rakennukset				1,30 %	1,30 %
vakituinen asuinrakennus	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,60 %	0,60 %
muut asuinrakennukset	1,10 %	1,10 %	1,10 %	1,20 %	1,20 %
yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
rakentamaton asuinpaikka	1,10 %	1,10 %	1,10 %	1,30 %	1,30 %
voimalaitosrakennukset	2,85 %	3,10 %	3,10 %	3,10 %	3,10 %

TALOUDEN TUNNUSLUKUJA 2021-2025

1 000 €	TP2021	TP2022	TP2023	TPE2024	TA2025
Verotulot					
Kunnan tulovero	63 994	64 347	33 160	33 081	34 690
Kiinteistövero	5 367	5 438	6 024	7 713	7 758
Yhteisövero	11 933	9 705	6 770	6 324	5 639
Verotulot yhteensä	81 295	79 489	45 953	47 118	48 086
Muutos %	8,6 %	-2,2 %	-42,2 %	2,5 %	4,6 %
Valtionosuudet	49 850	52 253	15 594	10 212	10 905
Muutos %	-3,7 %	4,8 %	-70,2 %	-34,5 %	-30,1 %
Verotulot ja valtionosuudet yhteensä	131 145	131 742	61 547	57 330	58 991
Muutos %	3,6 %	0,5 %	-53,3 %	-6,9 %	-4,2 %
Toimintakate	-121 281	-131 857	-50 022	-49 439	-53 913
Muutos %	3,4 %	8,7 %	-62,1 %	-1,2 %	7,8 %
Vuosikate	11 022	221	13 773	8 921	6 078
Muutos %	-0,5 %	-98,0 %	6131,7 %	-35,2 %	-55,9 %
€/asukas	602	12	766	501	343
Vuosikate/poistot %	123,11 %	2,68 %	-149,44 %	107,48 %	73,23 %
Poistot	8 953	8 241	-9 216	8 300	8 300
Tilikauden yli-/alijäämä	2 083	-8 006	4 571	571	-2 222
Kertynyt yli-/alijäämä	11 012	3 006	7 577	8 148	5 355
Nettoinvestoinnit	7 818	7 462	6 037	3 719	6 075
Investointien tulorahoitus %	127,1 %	2,9 %	219,5 %	239,9 %	100,1 %
Lainakanta 31.12.	71,3	73,3	73,2	68,0	68,1
Muutos %	-3,9 %	2,88 %	-0,20 %	-7,03 %	-6,95 %
€/asukas	3 890	4 046	4 071	3 822	3 846

1.3. Äänekosken kaupunkistrategia

Kuntalaki 37 §

1.5.2015 voimaan tulleen kuntalain (410/2015) mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
- palvelujen järjestäminen ja tuottaminen
- kunnan tehtäviä koskeissa laeissa säädetyt palveluvelvoitteet
- omistajapolitiikka
- henkilöstöpolitiikka
- kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös strategian toteutumisen arviointi ja seuranta.

Lisäksi kuntalain 110 §:ssä määritetään, että talousarvio- ja suunnitelma on laadittava siten, että ne toteutavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Äänekosken kaupunkistrategia

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 14.3.2022 kaupunkistrategian (Äänekoski-ilmio) vuosille 2022 - 2028. Äänekosken kaupunkistrategia on kaupungin tärkein strategiatason asiakirja (päästrategia), jossa on koottuna yhteen kaupungin kehittämisen päälinjaukset ja painopisteet lähivuosiksi sekä pitkän aikavälin strateginen suunta. Ilmiö on todellisen ajattelu- ja toimintatavan muutoksen tulos. Kokeilemme rohkeasti uutta, emmekä pelkää erottua joukosta. Tähtäämme korkealle, emmekä häpeile sitä. Emme kysy miksi, vaan miksi ei?

Äänekosken aktivoitavat arvot:

- Olemme tasapuolisia ja oikeudenmukaisia
 - Kohtelemme työkavereita, asukkaita ja alueen yrityksiä tasapuolisesti. Olemme kannustavia ja rakentavia. Palvelemme päätöksillä jokaista. Olemme toiminnassamme oikeudenmukaisia ja noudatamme demokratian periaatteita.
- Toimimme kestävästi
 - Huolehdimme ympäristöstämme niin, että voimme jättää sen tuleville sukupolville parempana. Toimimme luontoa säästävästi, taloutta kehittäen, sujuvaa yhteistyötä ja aitoa äänekoskelaisuutta vahvistaen.
- Haemme aktiivisesti uusia ja innovatiivisia ratkaisuja
 - Seuraamme ympäristöä ja sen kehitystä. Kyseenalaistamme vanhoja toimintatapoja. Oivalamme ja uudistamme. Kehitämme omaa ja työyhteisömme innovatiivisuutta ja uudistumiskykyä.

Äänekoski-ilmion missio 2028:

- Muodostamme alueen yritysten, yhteisöjen ja julkisten toimijoiden kanssa hyvän elämän alustan ja turvaverkon, jonka päälle asukkaamme voivat rakentaa itsensä näköistä elämää tänään ja huomenna.
- Hyvän elämän alusta koostuu ympäristöstä, puhtaasta luonnosta, palveluista ja sosiaalisuudesta sekä vahvoista panostuksistamme lapsiin ja nuoriin.
- Äänekoskella on tilaa kehittyä ja kehittää. Asukkailla on vapaus valita elämänsä suunta kaikkialla Äänekoskella.

Äänekoski-ilmion visio 2028:

- Vuonna 2028 Äänekoski on tyylistään tunnettu, kokoaan vaikuttavampi kestävä kehityksen ja hyvän elämän pikkujättiläinen. Meillä kaikki tukee toimivaa arkea.
- Äänekoski toimii yritystensä tukena globaalilla pelikentällä, mutta on silti inhimillisesti läsnä. Luomme ilmiötä, joka perustuu eri toimijoiden väliseen osallistavaan yhteistyöhön ja näyttää mallia muulle Suomelle.

Äänekoski-ilmion kolme ulottuvuutta ja tavoitetta ovat:

- Hyvä elämä
 - Meillä jokainen ottaa vastuun paremmasta huomisesta. Me toimimme alustana asukkaidemme hyvälle ja omannäköiselle elämälle sekä elinikäiselle kehittymiselle huomioiden erityisesti lapset ja nuoret.
 - Tavoitteena on, että meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset.
- Kestävä ympäristö
 - Teemme ja tuemme kestävä kehitystä kaikessa toiminnassamme.
 - Tavoitteena on, että olemme hiilineutraali kaupunki vuonna 2030.
- Vaikuttavat elinkeinot
 - Mahdollistamme kansainvälisen biokiertoalouden ekosysteemin, älykkään liiketoiminnan ja yrittäjyyden kehittymisen. Olemme edelläkävijä lasten ja nuorten yrittäjyyskasvatuksessa.
 - Tavoitteena on, että olemme Suomen tuottavin ja vaikuttavin kaupunki asukasmäärään suhteutettuna.

Äänekoski-ilmiotä toteutetaan yhdessä kuntalaisten kanssa. Käännämme ajatustavan rohkeasti pääläelleen. Emme tee päätöksiä suljettujen ovien takana, vaan tuomme toiminnan asukkaiden arkeen. Osallistamme asukkaat rohkeasti mukaan myös päätösten mukaisen toiminnan toteuttamiseen.

Edellä mainittuja kolme ulottuvuutta mitataan valtuustoon nähden sitovilla vuosikohtaisilla mittareilla ja niille asetetuilla tavoitteilla. Tulokortit mittareineen ja tavoitteineen on esitetty tämän talousarvion kohdassa 3.3.-3.4. Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosisikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Strategian toimeenpano-ohjelmat

Kaupunkistrategiaa täydentämään ja strategian toteuttamiseksi on laadittu strategian toimeenpano-ohjelmat mm. seuraavista asiakokonaisuuksista:

- elinkeino- ja kilpailukykyohjelma
- työllisyysohjelma
- kaupunkirakennepohjelma
- markkinointiohjelma
- lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma
- kiinteistöohjelma
- vapaa-aikaohjelma
- ikääntymispoliittinen ohjelma
- hankintaohjelma
- asunto-ohjelma
- palveluohjelma
- omistajapolitiikka
- kylien ja taajamien kehittämisohjelma
- matkailuohjelma
- kulttuuri- ja liikuntaohjelma
- opetus- ja kasvatustoimialan palveluohjelma
- ympäristö- ja ilmasto-ohjelma

- hankintaohjelma

1.4. Konsernin toiminta ja talous

1.4.1. Yleistä

Kaupungin konserniyhteisöistä suurimmat vaikutukset kaupungin omaan talouteen on Äänekosken Energia Oy:llä, Proavera Oy:llä sekä Ääneseudun Asunnot Oy:llä.

Konsernin muilla yhteisöjen toiminnoilla ja niissä tapahtuvilla muutoksilla ei ole ennakoitavissa kaupungin talouteen merkittäviä talousvaikutuksia.

1.4.2. Kaupungin yleiset konsernitavoitteet

1. Konserniyhteisöjen toiminnan on tuettava kaupungin strategian toteutumista ja yhtiöiden liiketoiminnan on oltava kannattavaa.
2. Toimivan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toteuttaminen
3. Konsernin ja kaupunginhallituksen välisen omistajaohjauksen kehittäminen edelleen
4. Konserniyhtiöiden tulee jatkaa toimenpiteitä päästöjänsä ja energiankulutuksen pienentämiseksi

1.4.3. Yhtiökohtaiset tavoitteet

Ääneseudun Asunnot Oy

1. Asuntojen käyttöastetavoite yli 90 %
2. Yhtiön toiminnan on oltava taloudellisesti kannattavaa
3. Vedenkulutuksen pienentäminen
 - vedenkulutus alle 120 l/vrk/hlö
4. Rakennuskannan sopeuttaminen hallitusti kysyntää vastaavaan tilanteeseen

Äänekosken Energia Oy

1. Liikevoitto 1 700 000 euroa
2. Kaukolämmöstä tuotettu 99,6 % uusiutuvalla tuotannolla
3. Sähköstä tuotettu 100 % päästöttömällä tuotannolla
4. Osinko 1 008 000 euroa
5. Pääomalainan korko ja takauspalkkiot 792 000 euroa

Äänekosken Kiinteistöhoito Oy

1. Liiketoiminnan tulostavoitteena ns. nollatulos
2. Työntekijöiden sairauspoissaolot nykyisellä tasolla, kuitenkin alle 6%
3. Toiminnasta aiheutuvien CO₂-päästöjen alentaminen
4. Omassa käytössä olevien kiinteistöjen energiankulutuksen vähentäminen
5. Ympäristöhoidossa kasvinsuojeluaineiden/myrkkujen käyttö 0 %
6. Strategisen kumppanuuden kehittäminen
7. Parempaa kaupunkipalvelua asukkaille

Ääneseudun Kehitys Oy

1. Erikseen määrättyjen hankkeiden hallinta

Proavera Oy

1. Kannattavuuden nosto positiiviseksi > Liikevoitto 2-3 %
2. Vuokrattavien tilojen käyttöaste yli 90 %
3. Epäkäytännöllisten tilojen myynti
4. Uusiutuvan energian käytön lisääminen
5. Rakennuksissa tai rakentamisessa uusiutuvien energioiden hyödyntämisen lisääminen.
6. Kohtuuhintaisten tilojen mahdollistaminen

Äänekosken Asumispalvelusäätiö

1. Positiivinen liiketoiminnan tulos
2. Tarjoaa äänekoskelaisille vanhuksille kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja
3. Vuokrattavien tilojen käyttöaste vähintään 95 %
4. Kattaa vuokratuloilla kiinteistöjen hoito- ja pääomamenot

Keitele-Museo Oy

1. Positiivinen liiketoiminnan tulos

Kiinteistösaakeyhtiö Konginkankaan Säästölipas

1. Hoito- ja pääomakulujen pysyminen kiinteistöyhtiössä kohtuullisena
2. Kaupungin hallinnassa olevien tilojen käyttöasteen nostaminen

Kiinteistösaakeyhtiö Suolahden Keskusraitti

1. Tilojen käyttöasteen pitäminen korkeana ja tyhjien tilojen aktiivinen vuokraaminen
2. Energiatalouden kehittäminen, säästökohteiden kartoitus ja käytön tehostaminen
3. Rakennusten kunnon ylläpito

1.5. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalle ja kuntakonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista.

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tulokellisuuden arviointia.

Äänekosken kaupunginvaltuusto on 13.10.2014 (§ 77) hyväksynyt Äänekosken kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja määrännyt ne tulemaan voimaan 1.11.2014 alkaen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa on määräykset seuraavista asioista:

- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoite ja tarkoitus
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut
- Kokonaisvaltainen riskienhallinta ja sisäinen valvonta osana kaupungin ja kaupunkikonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja raportointi
- Tilivelvollisuus

Ohjeen mukaan

- **Valtuusto** päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja edellyttää, että kuntakonsernin kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaation tasoilla on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Valtuusto hyväksyy hallintosäännön, johon on sisällytetty tarvittavat määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Valtuusto arvioi toiminnan ja talouden tavoitteiden asettamisen ja määrärahojen myöntämisen yhteydessä päätösten vaikutuksia ja riskejä. Valtuusto käsittelee tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä selonteot sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä konsernivalvonnasta ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille hyväksyessään tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan valmistelun ja tilintarkastuskertomuksen perusteella.
- **Kaupunginhallituksella ja kaupunginjohtajalla** on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. **Kaupunginhallitus** laatii selonteot sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä konsernivalvonnasta osana tilinpäätöksen toimintakertomusta. **Kaupunginjohtajalla** on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessien yksityiskohtaisesta ohjeistamisesta.
- **Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet (lautakunnat)** vastaavat omien tehtäväalueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti.
- **Johtavien viranhaltijoiden**, erityisesti tilivelvollisten, tehtävänä on toimeenpanna sisäisen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan ja raportoida niistä hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta valvonnasta vastuussa olevalle toimielimelle.
- **Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat** vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoivat konserni johdolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta.
- **Konsernijohto (kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus)** vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta (konsernivalvonta).
- **Tarkastuslautakunta** vastaa kunnan ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastajan kanssa. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida arviointikertomuksessa, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.
- **Tilintarkastajan** tehtävänä on tarkastaa viimeistään toukokuun loppuun mennessä kunkin tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatiminen ja antaa kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset ja esitetään, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle myöntää vastuuvapaus.
- **Henkilöstö** hoitaa tehtäväkuvansa mukaiset tehtävät ja niihin liittyvät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt, toimii tavoitteiden ja annettujen sääntöjen mukaisesti, kehittää toimintatapoja sekä ylläpitää ja jatkuvasti kehittää ammatillista osaamistaan.

Edellä mainitun lisäksi valvontaa on ohjeistettu myös talousohjeessa. Talousohje tuli voimaan 1.11.2017.

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Kaupungissa on käytössä menetelmä sisäisen valvonnan toimivuuden ja tilan arviointiin. Menetelmää varten on laadittu oma yhtäläinen ohjelma, johon on koottu kaikki tunnistetut sisäisen valvonnan arviointikohteet.

Kohteita on tunnistettu noin 150 ja kohteet on jaettu viiteen eri pääryhmään COSO-mallin mukaisen sisäisen valvonnan viitekehyksen mukaisesti:

- valvontaympäristö
- informaatio ja kommunikaatio
- valvontatoimenpiteet
- riskienarviointi
- seuranta

Kohteet arvioidaan asteikolla 1 - 4. Yhteenvedona voidaan todeta, että sisäisen valvonnan tila on kaupungissa kohtalaisen hyvällä tasolla. Suurimmat puutteet ovat informaation ja seurannan osa-alueilla.

Arvioinnit tehdään vuosittain toimialoittain ja tulosten yhteenvedo esitetään tilinpäätöskertomuksessa.

Tavoitteet vuodelle 2025

Talousarvion sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelman laadintaprosessia kehitetään edelleen niin, että kaupungin strategiset tavoitteet ja taloudelliset mahdollisuudet kytkeytyvät kiinteämmin riskien arviointiin ja hallintakeinojen laadintaan. Riskien arviointiprosessia tuetaan riskienhallinnan työkalua kehittämällä.

1.6. Henkilöstö

1.6.1. Henkilöstömuutokset vuoden 2025 talousarviossa

Äänekosken kaupungin henkilöstöpoliittiset linjaukset ulottuvat vuoteen 2028. Henkilöstöpoliittisissa linjauksissa määritellään Äänekoski-ilmioon pohjautuvat tavoitteet henkilöstön ja työyhteisöjen hyvinvoinnin edistämiseen, osaavan työvoiman saatavuuteen (veto- ja pitovoima), osaamisen kehittämiseen sekä johtamiseen ja esihenkilötyöhön. Myös työkyvyn tukeminen yhteistyössä työterveyshuollon kanssa korostuu erityisesti psykososiaalisen kuormituksen osalta. Vuonna 2025 Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen toiminnan käynnistyessä painopisteenä on myös muutosjohtaminen ja muutosvalmennus.

Henkilöstöpoliittisten linjausten tärkeimmät toimenpiteet on koottu kolmen kärkitavoitteen alle, jotka ovat

- Hyvä työelämä
- Kestävä työympäristö
- Sujuva ja vaikuttava työ

Tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurataan henkilöstöpoliittisissa linjauksissa esitetyillä mittareilla ja raportoinnilla

- Henkilöstökysely (em. kärkitavoitteet sekä johtaminen ja esihenkilötyö)
- Terveysperusteiset poissaolot
- Lähtövaihtuvuus

Henkilöstökysely on uudistettu siten, että kysely vastaa henkilöstöpoliittisten linjausten tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumiseen.

Esihenkilöiden tiedolla johtamista tehostetaan. Työkykyjohtamisen tueksi on käytössä esihenkilökompassi. Resurssien ohjausta ja seurantaa vahvistetaan erilaisilla raportointivälineillä, mm. HR Kuntapulssilla.

Työterveyshuollon palvelut kilpailutettiin vuonna 2024. Palvelut hankitaan vuosina 2025 - 2027 Mehiläiseltä. Työterveyshuolto sisältää lakisääteisen ennaltaehkäisevän työterveyshuollon sekä työterveyshuoltopainotetun sairaanhoidon.

Työnantajan myöntämään ePassi-etuuteen on vuodelle 2025 varattu 250 euroa työntekijää kohden. Tuen euromäärä säilyy vuoden 2024 tasolla. Käyttömahdollisuus on kulttuuri-, liikunta- ja hyvinvointipalvelujen

lisäksi myös terveystalouteen. Kustannusvaikutus vuodelle 2025 on noin 170 000 euroa. Uutena etuutena on vuonna 2024 otettu käyttöön työsuohdepyöretuus. Työntekijöiden palkasta vähennetään 100 euroa/kk ja tällä summalla työntekijä lyhentää pyörän kustannuksia. Pyöretuuden käyttäjiksi arvioidaan 10% vakinaisesta henkilöstöstä ja kaupungin palvelukustannuksiksi vuonna 2025 noin 7 500 euroa.

Henkilöstöresurssit

Henkilöstöresurssit lisääntyvät vuoden 2024 talousarviosta +34,5 htv. Henkilöstöresurssit lisääntyvät +69 htv Pohjoisen työllisyysalueen henkilöstön siirtyessä liikkeen luovutuksena valtiolta Äänekosken kaupungin palvelukseen. Vastaavasti henkilöstöresurssit vähenevät muilla toimi- ja vastuualueilla -34,5 htv. Merkittävä muutos on opetuksen ja kasvatuksen toimialan hanketyön väheneminen (-23 htv). Muilta osin vähennykset johtuvat osittain palvelujen kysynnän vähenemisestä opetuksen ja kasvatuksen toimialalla, osittain talouden vakauttamistoimista.

TALOUSARVIOON SISÄLTYVIEN HENKILÖSTÖRESURSSIEN MUUTOS VUODESTA 2024 VUOTEEN 2025

HENKILÖSTÖRESURSSIT	TA2024	TA2025	Muutos	Hanketyön osuus resursseista	
Keskushallinto	55,5	52	- 3,5 htv		Määräaikainen henkilöstö: metsuri (maankäyttöpalvelut), taloussihteeri ja palkkasihteeri (työllisyysalue) sekä arkistoapulainen (hallintopalvelut). Vähennykset: maankäyttöpalvelut - 0,5 htv (vakauttaminen), työllisyyspalvelut -2 htv (työll.kuntakokeilu), vahtimestari -1 htv. Starttipajan toiminta hanketyönä päättyy.
Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue		69	+ 69 htv		Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen toiminta käynnistyy 1.1.2025. Vakituinen henkilöstö 67, lisäksi valmennuspalveluissa 2 htv määräaikaista henkilöstöä.
Opetus ja kasvat	427,5	396,5	-31 htv	9 htv (-23 htv)	Lisäykset (+2 htv): kaksi nuorten työpajaohjaajaa. Määräaikainen henkilöstö (+3 htv): kotouttaminen 7, etsivä nuorisotyö 0,5 htv, valmistava opetus 2,5 htv, aikuisten perusopetus 1 htv, varhaiskasvat
Kulttuuri ja liikunta	50,5	48,5	- 2 htv	1 htv	Hankkeet (-0,5): Äänekoski liikkeessä (1htv), Ovi auki kulttuurille-hanke päätynyt. Uimahalli -1,5 htv (remontti)
Kaupunkirakenne ja ympäristö	57,5	56,5	- 1 htv		Määräaik. vastaava ruoanjakaja Tekellä. Vastaavan ruoanjakajan toimi Ääneniemen päiväkodissa lakkautettu (-1 htv)
Yhteensä	591	622,5	+ 31,5 htv	10 htv (-25,5 htv)	
Palkallisten vapaiden sijais	15 htv	18 htv	+ 3 htv		

Henkilöstömenot

Talousarvion kohdassa 2.2.2 on esitetty henkilöstömenot vuodelle 2025.

Uusien vakinaisten virkojen ja toimien perustaminen (2 + 67)

Talousarvioon sisältyy uusien vakinaisten virkojen ja toimien perustamista seuraavasti:

Opetus ja kasvat (2)

- perustetaan kaksi nuorten työpajaohjaajan tointa nuorisopalveluihin

Keskushallinto/Työllisyysalue (67)

- Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen tehtäviin on erillispäätöksillä perustettu 1.1.2025 alkaen seuraavat virat
 - 1 työllisyysaluejohtajan virka
 - 1 kehittämisspäällikön virka
 - 2 palvelupäällikön virkaa
 - 2 työkykykoordinaattorin virkaa

- 1 psykologin virka
- 1 koulutusasiantuntijan virka
- 1 maksatustarkastajan virka
- 57 asiantuntijan virkaa
- 1 toimistosihteerin virka

Virkojen ja toimien lakkauttaminen (18)

Talousarvioon sisältyy virkojen ja toimien lakkauttamisia seuraavasti:

Opetus ja kasvatus

- 2 varhaiskasvatuksen opettajan tointa (Ääneniemen päiväkoti), päiväkoti lakkautettu
- 3 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tointa (Ääneniemen päiväkoti), päiväkoti lakkautettu
- 1 perhepäivähoitajan toimi (perusteena lasten määrän väheneminen)
- 4 luokanopettajan virkaa (Koulunmäen yhtenäiskoulu 2, Konginkankaan koulu, Sumiaisten koulu), perusteena oppilasmäärän väheneminen
- 1 koulusihteerin toimi (tehtävät järjestelty sisäisesti)

Kulttuuri ja liikunta

- 1 kirjastovirkailijan toimi (tehtävät järjestelty sisäisesti)

Kaupunkirakenne ja ympäristö

- 1 vastaavan ruoanjakajan toimi (Ääneniemen päiväkoti), päiväkoti lakkautettu

Keskushallinto

- 1 henkilöstöjohtajan virka 1.5.2025 (erillispäätöksellä perustettu henkilöstöpäällikön virka)
- 1 vastaavan valmentajan virka (työllisyyspalvelut), kuntakoikeilu päättyy
- 2 valmentajan virkaa (työllisyyspalvelut), kuntakoikeilu päättyy
- 1 vahtimestarin toimi

Henkilöstörakenteen muutokset (6)

Talousarvioon sisältyy seuraavat henkilöstörakenteen muutokset:

Opetus ja kasvatus

- lakkautetaan päiväkodin johtajan virka ja perustetaan varhaiskasvatuksen pedagogisen asiantuntijan toimi
- lakkautetaan 2 perusopetuksen ja lukion lehtorin virkaa ja perustetaan 2 päätoimista perusopetuksen ja lukion tuntiopettajan virkaa (Koulunmäen yhtenäiskoulu)

Kulttuuri ja liikunta

- lakkautetaan liikunnanohjaajan toimi (uimahalli) ja perustetaan uinnivalvoja - uimaopettajan toimi

Kaupunkirakenne ja ympäristö

- lakkautetaan vastaavan ruoanjakaja - siivoajan toimi ja perustetaan vastaavan ruoanjakajan toimi (Koiviston koulu)
- lakkautetaan vastaavan ruoanjakaja - siivoajan osa-aikainen toimi (30 t/v) ja perustetaan ruokapalvelutyöntekijän osa-aikainen (20 t/v) toimi (Koiviston koulu/ päiväkoti)

Nimikemuutokset (4)

Nimikemuutosten perusteena on se, että uusi nimike kuvaa paremmin työn sisältöä. Talousarvioon sisältyy seuraavat nimikemuutokset:

Opetus ja kasvatus

- perhekeskuskoordinaattorin virkanimike muutetaan perhekeskus- ja nuorisopalvelupäälliköksi

Kaupunkirakenne ja ympäristö

- yhdyskuntainsinöörin virkanimike muutetaan kunnossapitoinsinööriksi

Keskushallinto

- viestintäsuunnittelijan toimi muutetaan viestintäasiantuntijan toimeksi
- hankinta-asiantuntijan toimi muutetaan hankintapäällikön toimeksi

Määräaikainen henkilöstö

Opetus ja kasvatus

- kotouttaminen 7 (maahanmuuttokoordinaattori, maahanmuutto-ohjaaja, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, erityisopettaja ja 3 tuntiopettajaa)
- 0,5 varhaiskasvatuksen ryhmäavustaja
- 0,5 nuorisotyöntekijä (etsivä työ) ja 2 yhteisöohjaajaa (ulkopuolinen rahoitus)
- 2,5 valmistava opetus ja 1 aikuisten perusopetus
- hanketyöntekijöitä 9 htv (vuoden 2024 talousarviossa hanketyöntekijöitä 32 htv)

Kaupunkirakenne ja ympäristö

- vastaava ruoanjakaja 25 t/v Teken väistötiloissa

Kulttuuri ja liikunta

- Äänekoski liikkeessä - hanke 1 htv

Keskushallinto

- määräaikainen työntekijä metsien ja puiston raivaamiseen maankäyttöpalveluissa
- 2 valmentajaa (työllisyysalueen valmennuspalvelut)
- taloussihteeri (työllisyysalue)
- palkkasihteeri (työllisyysalue)
- arkistoapulainen

Talouden vakauttamisen vaikutus henkilöstöresursseihin ja henkilöstömenoihin toimialoittain

Opetus ja kasvatus (lasten määrän väheneminen ja talouden vakauttaminen)

- varhaiskasvatus (-7 htv)
 - 1 varhaiskasvatuksen opettajan toimi, 1 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimi ja 1 perhepäivähoitajan toimi jätetään täyttämättä
 - vuoden 2025 talousarviosta vähennetty 1.8.2024 alkaen täyttämättä jätetyt 6,5 varhaiskasvatuksen tointa 7 kk:n ajalta (-4 htv)
- opetuspalvelut (-6 htv)
 - vuoden 2025 talousarviosta vähennetty 1.8.2024 alkaen täyttämättä jätetyt 10 opetuspalvelujen virkaa 7 kk:n ajalta

Kulttuuri ja liikunta

- kirjastopalvelut: kaksi tointa jätetään täyttämättä
- liikuntapalvelut: - 1,5 htv Suolahden uimahallin remontin ajan

Keskushallinto

- tonttipalvelut: henkilöstöresurssit vähenevät 0,5 htv vuodesta 2024

Muita henkilöstöä koskevia vakauttamistoimia

Talousarvioon sisältyy talouden vakauttamisen toimenpiteinä mm. koulutuskustannuksiin, matka- ja majoituskustannuksiin, sisäisiin ateriapalveluihin, lahjoihin ja merkkipäivähuomioimisiin sekä sijaiskustannuksiin kohdentuvia vähennyksiä. Lisäksi lomapalkkavelkaan kohdentuu säästötavoite. Ohjeistuksen mukaan loma-vuoden 2024 vuosilomaa voi olla pitämättä enintään 8 lomapäivää 31.12.2024.

Työyhteisöille työhyvinvointiin varattua määrärahaa vähennetään talouden vakauttamisen toimenpiteenä 70 eurosta/ työntekijä 50 euroon/ työntekijä.

Yhteenveto

Vuosina 2025 - 2026 talouden vakauttaminen jatkuu. Vuonna 2025 keskeistä on edelleen henkilöstöresurssien sopeuttaminen muuttuneeseen taloustilanteeseen. Talouden vakauttamisen toimenpiteet vaikuttavat henkilöstöön monella eri tavalla, mm. henkilöstömäärään ja työtehtävien sisältöön. Talousarvioon ei sisälly vakinaisen henkilöstön irtisanomisia. Määräaikaisten ja sijaisten rekrytointiin talouden vakauttamisella on vaikutusta. Hanketyön osuus opetuksen ja kasvatuksen toimialalla vähenee merkittävästi (-23 htv). Myös palkkatuella palkatun henkilöstön määrä vähenee valtakunnallisten uudistusten myötä.

Yhteistyössä toimialojen kanssa pyritään edelleen mahdollisimman hyvään ennakoiwaan henkilöstösuunniteluun taloudelliset resurssit huomioiden.

Merkittävä toiminnallinen muutos on julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kuntien tehtäväksi 1.1.2025 alkaen. Pohjoiseen Keski-Suomeen on perustettu 13 kunnan yhteinen työllisyysaluetta, jonka vastuukuntana toimii Äänekosken kaupunki. Äänekosken kaupungin palvelukseen siirtyy liikkeenluovutuksena henkilöstöä te - toimistoista, Ely- ja KEHA - keskuksista työllisyysalueen tehtäviin.

Vuonna 2025 korostuu edelleen kaupungin tehtävä hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden edistämässä sekä kaupungin ja hyvinvointialueen kumppanuuksien ja rajapintojen välinen yhteistyö.

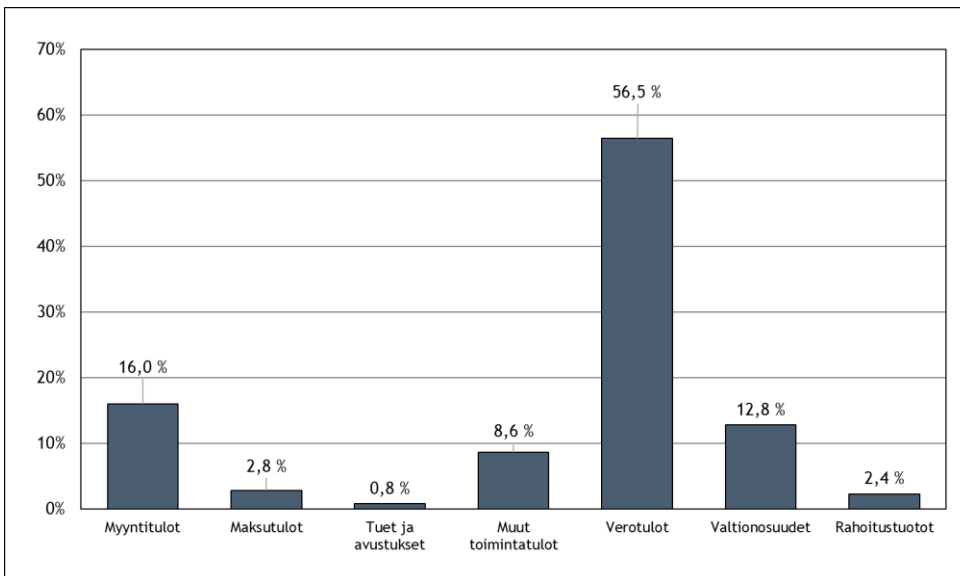
2. TULOSLASKELMA

2.1. Yleistä tuloslaskelmasta

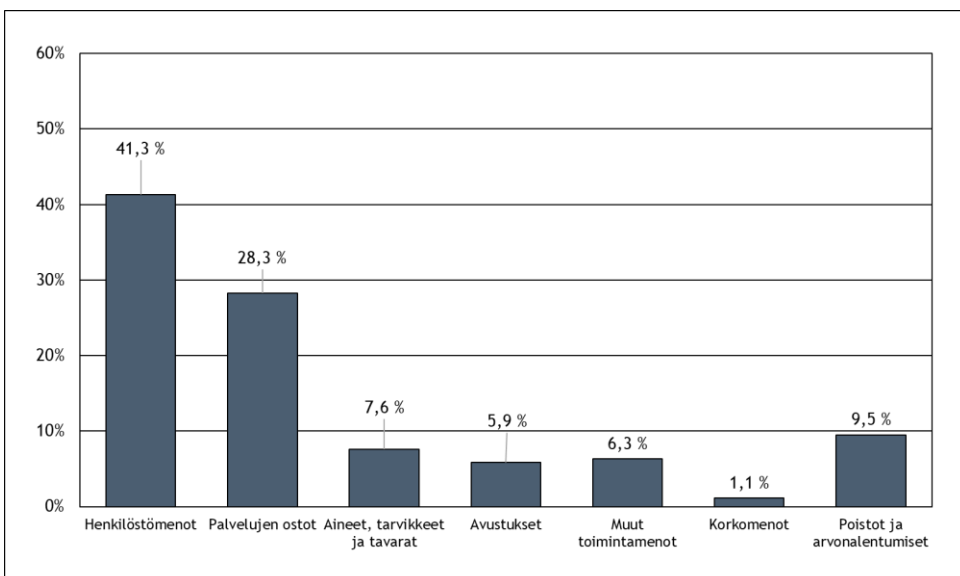
Tässä luvussa on esitetty Äänekosken kaupungin tuloslaskelma vuodelle 2025. Taloussuunnitelma vuosille 2026 - 2027 on esitetty luvussa 6

2.2. Tuloslaskelma

TULOT TULOSLASKELMASSA 2025 (%)

MENOT TULOSLASKELMASSA 2025 (%)

TULOSLASKELMA 2025, 1 000 €

TULOSLASKELMA, 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos -% TA2025/TA2024	Muutos € TA2025/TA2024
Toimintatulot					
Myyntitulot	5 179	4 486	13 633	203,9 %	9 147
Maksutulot	1 815	2 251	2 389	6,1 %	137
Tuet ja avustukset	2 965	1 847	710	-61,6 %	-1 137
Muut toimintatulot	7 128	6 826	7 353	7,7 %	527
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-34 689	-33 376	-36 087	8,1 %	-2 711
Palvelujen ostot	-18 731	-18 748	-24 669	31,6 %	-5 920
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 326	-6 239	-6 596	5,7 %	-358
Avustukset	-2 726	-2 844	-5 116	79,9 %	-2 272
Muut toimintamenot	-3 636	-3 431	-5 530	61,2 %	-2 099
Toimintakate	-50 022	-49 227	-53 913	9,5 %	-4 687
Verotulot	45 953	45 975	48 086	4,6 %	2 111
Valtionosuudet	15 594	10 467	10 905	4,2 %	437
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	979	900	850	-5,6 %	-50
Muut rahoitustulot	2 155	1 350	1 150	-14,8 %	-200
Korkomenot	-882	-1 100	-1 000	-9,1 %	100
Muut rahoitusmenot	-5	0	0		
Vuosikate	13 773	8 365	6 078	-27,3 %	-2 288
Poistot ja arvonalentumiset	-9 216	-8 500	-8 300	-2,4 %	200
Tilikauden tulos	4 557	-135	-2 222	1552,0 %	-2 088
Tilinpäätössiirrot	14	0	0		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 571	-135	-2 222	1552,0 %	-2 088
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
	TPE 2023	TA 2024	TA 2025		
Toimintatulot / Toimintamenot, %	25,46	23,84	30,88		
Vuosikate / Poistot, %	149,44	98,42	73,23		
Vuosikate, euroa / asukas	766	467	343		
Asukasmäärä 31.12. (ennuste)	17 971	17 900	17 700		

2.2.1. Toimintatulot

Toimintatulot sisältävät myynti-, maksu- ja muut toimintatulot sekä saadut tuet ja avustukset. Toimintatulojen arvioidaan kasvavan vuoden 2024 alkuperäisestä talousarviosta 8,7 milj. eurolla (56,3 %). Toimintatuloja arvioidaan kertyvän yhteensä 24,1 milj. euroa.

Myyntitulot

Myyntituloihin kirjataan tulot tavaroiden ja palveluiden myynnistä, jotka on tarkoitettu myytäväksi pääsääntöisesti tuotantokustannukset kattavaan hintaan. Myyntitulojen arvioidaan kasvavan 9,1 milj. euroa (203,9 %). Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueelle on budjetoitu myyntituloihin 7,8 milj. euroa kuntien yhteistoimintakorvauksia. Muita lisäyksiä ovat 0,4 milj. euron tukipalvelulaskutus työllisyysalueelta, kotouttamisen korvaukset 0,4 milj. euroa, kotikuntakorvaukset 0,2 milj. euroa ja sisäiset ateriatulot 0,4 milj. euroa. Puun myyntituottoja on budjetoitu 0,1 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2024.

Maksutulot

Maksutuloihin kirjataan asiakasmaksuja ja muita maksuja tavaroista ja palveluista, joiden hinnoittelun tarkoituksena ei ole kattaa tuotantokustannuksia kokonaisuudessaan tai joiden hinnat määritellään asiakkaan maksukyvyn mukaan. Tällaisia ovat esim. hoitopäivämaksut, lukukausimaksut, suunnittelu- ja mittaustoimen maksut, rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksut sekä maankäyttö- ja kehittämismaksut.

Maksutulojen arvioidaan kasvavan 0,1 milj. eurolla (6,1 %) vuoden 2024 tasosta. Merkittävin lisäys 0,2 milj. euroa aiheutuu maankäyttösopimuksista saatavista tuloista. Rakennusvalvonnan maksutulot puolestaan vähenevät 0,1 milj. euroa.

Tuet ja avustukset

Tiliryhmään tuet ja avustukset kirjataan mm. saadut tuet ja avustukset valtiolta ja EU:lta. Tuet ja avustukset laskevat 1,1 milj. euroa (-61,6 %) vuoden 2024 tasosta. Vähennyksestä 0,5 milj. euroa aiheutuu Kasvun ja opetuksen toimialan hanketulojen vähenemisestä. Lisäksi 0,5 milj. euron palkkatukitulot poistuvat.

Muut toimintatulot

Tiliryhmään muut toimintatulot kirjataan toimintatulot, jotka eivät kuulu yllä mainittuihin tiliryhmiin, tällaisia ovat mm. vuokratulot, pysyvien vastaavien myyntivoitot sekä kaavamuutosten luovutusvoitot.

Muihin toimintatuloihin on budjetoitu 7,4 milj. euroa, joka on 0,5 milj. euroa (7,7 %) enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Muissa toimintatuloissa vuokratulot kasvavat 0,4 milj. euroa. Muista toimintatuloissa kaavoitusvoittoihin on budjetoitu 0,15 milj. euroa.

2.2.2. Toimintamenot

Henkilöstömenot

Henkilöstömenoihin kirjataan palkat ja palkkiot sekä henkilösivukulut (mm. eläkkeet sekä sairaus-, työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksut).

Henkilöstömenot kasvavat yhteensä noin 2,7 milj. euroa (8,1 %) vuonna 2025. Palkat ja palkkiot kasvavat 2,3 milj. euroa (8,7 %) ja työnantajan sivukulut kasvavat 0,4 milj. euroa (5,7 %) vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Vuoden 2025 alusta aloittavan työllisyysalueen palkat ja palkkiot ovat 3,1 milj. euroa ja työnantajan sivukulut 0,6 milj. euroa. Ilman työllisyysaluetta henkilöstömenot laskevat 1,1 milj. euroa (-3,2 %).

Henkilöstömenoihin on budjetoitu 3,2 %:n palkankorotus vuodelle 2025. 1.6.2024 voimaan tulleiden palkankorotusten vaikutus vuodelle 2025 on 1,53 % ja vuonna 1.6.2025 tiedossa oleva korotuksen vaikutus on 0,47 %. Lisäksi on arvoitu, että tulevien työmarkkinaratkaisujen kustannusvaikutus on 1,2 % vuodelle 2025. Varaus on tehty keskushallintoon.

Palvelujen ostot

Palvelujen ostoihin kirjataan sekä ulkoiset että sisäiset palvelujen ostot.

Palvelujen ostojen arvioidaan kasvavan 5,9 milj. euroa (31,6 %) vuoden 2024 tasosta. Suurimmat lisäykset aiheutuvat 2,2 milj. euron maksuosuudesta työllisyysalueen rahoitukseen sekä työllisyysalueen 2,5 milj. euron palvelujen ostoista. Lisäksi rahti- ja kuljetuspalvelut kasvavat 0,4 milj. euroa, sisäiset ateriapalvelut 0,4 milj. euroa, puhtaanapitopalvelut 0,2 milj. euroa ja kiinteistöhoitopalvelut 0,2 milj. euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin kirjataan mm. toimistotarvikkeet, kirjallisuus, elintarvikkeet, hoitotarvikkeet, lämmitys, sähkö, vesi, pienkalusto ja rakennusmateriaalit.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin budjetoidaan 6,6 milj. euroa 2025 vuodelle, mikä on 0,4 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Suurimmat lisäykset ovat lämpökustannukset 0,2 milj. euroa, elintarvikeostot 0,1 milj. ja kalustohankinnat 0,1 milj. euroa. Sähkön hankintaan on budjetoitu 0,1 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2024.

Avustukset

Avustuksiin kirjataan Äänekosken kaupungin vuosittain myöntämät avustukset kotitalouksille ja yhteisöille.

Vuodelle 2025 budjetoidaan kotitalouksille myönnettäviin avustuksiin 1,3 milj. euroa ja yhteisöille myönnettäviin avustuksiin 3,8 milj. euroa. Yhteensä avustuksiin budjetoidaan 5,1 miljoonaa euroa, mikä on 2,3 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Kasvu aiheutuu pääosin työttömyysturvan rahoitusvastuun laajenemisesta 1,1 milj. eurolla sekä työllisyysalueelle budjetoiduista 1,3 milj. euron avustuksista.

Muut toimintamenot

Muihin toimintamenoihin kirjataan mm. vuokrat, vahingonkorvaukset, edustusmenot ja jäsenmaksut.

Muihin toimintamenoihin budjetoidaan 5,5 miljoonaa euroa vuodelle 2025, mikä on 2,1 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Muissa toimintamenoissa leasingvuokramenot kasvavat 2,0 milj. euroa.

2.2.3. Toimintakate

Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuoden 2025 toimintakatteen arvioidaan olevan -53,9 miljoonaa euroa, mikä on 4,7 miljoonaa euroa (9,5 %) suurempi kuin vuoden 2024 talousarviossa.

2.2.4. Verotulot

Verotuloennusteet vuosille 2025 - 2027 perustuvat Kuntaliiton syyskuussa 2024 laatimaan veroennustekehikoon sekä omaan arvioon verotulojen kehityksestä. Verotulojen määräksi ennustetaan 48,1 miljoonaa euroa vuonna 2025 mikä on 2,1 miljoonaa euroa (4,6 %) enemmän vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Kuntaliiton viimeisimmän veroennusteen sekä oman arvion perusteella vuoden 2024 verotulokertymä on 47,1 miljoonaa euroa.

VEROTULOJEN KEHITYS 2021-2027

Verotulot (* ennuste), 1 000 €	TP2021	TP2022	TP2023	2024*	2025*	2026*	2027*
Kunnallisvero	62 620	64 654	33 160	32 948	35 256	36 210	36 923
Yhteisövero	11 606	8 620	6 024	6 458	5 063	5 564	5 785
Kiinteistövero	5 407	5 418	6 770	7 713	7 768	7 768	7 768
Verotulot yhteensä:	79 633	78 691	45 953	47 118	48 086	49 542	50 476
Muutos edelliseen vuoteen (%)	6,4 %	-1,2 %	-41,6 %	2,5 %	2,1 %	3,0 %	1,2 %

Kunnallisvero

Äänekosken kaupungin veroprosentti vuodelle 2025 on 9,4 % eli saman verran kuin vuonna 2024. Vuoden 2025 kunnallisveron tuotoksi arvioidaan 35,3 miljoonaa euroa, mikä on 2,6 miljoonaa euroa (7,9 %) enemmän kuin vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa on arvioitu.

Yhteisövero

Yhteisöveronsaajia ovat valtio ja kunnat. Kuntaryhmän yhteisöveron alustava jako-osuus vuodelle 2025 on 23,65 % (23,69 % vuonna 2024). Talousarviossa kaupungin vuoden 2025 yhteisöveron määräksi on arvioitu 5,1

miljoonaa euroa, joka on 1,2 miljoonaa euroa (-19,5 %) vähemmän, kuin vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa.

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuotoksi vuonna 2025 arvioidaan 7,8 miljoonaa euroa, mikä on 10,9 % enemmän kuin vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa. Kiinteistöveroprosentit ovat vuonna 2025 samat kuin vuonna 2024.

2.2.5. Valtionosuudet

Äänekosken kaupungin vuoden 2025 talousarviossa peruspalvelujen valtionosuuden arvioidaan olevan Kuntaliiton syyskuun 2024 ennakkolaskelman perusteella ilman verotuloihin perustuvaa tasausta ja TE-rahoitusta 2,4 miljoonaa euroa.

Sote-erät vähentävät valtionosuutta yhteensä 1,4 milj. euroa. Sote-eristä muutosrajoittaminen osuus on -217 371 euroa, järjestelmämuutoksen tasaus (siirtymätasaus) 306 284 euroa, jälkikäteistarkistuksesta johtuva lisäsiirtotarve -538 771 euroa vuodelta 2023, määräaikaisen vuonna 2024 tehdyn lisäyksen takaisinperintä -206 307 euroa, jälkikäteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden pysyvä lisäsiirtotarve -1 641 147 euroa ja hallituksen lisäys sote-siirtolaskelmasta aiheutuvien heikennysten tasaamiseksi 893 180 euroa. Jälkikäteistarkistuksesta johtuva 1,6 milj. euron pysyvä lisäsiirtotarve siirretään osaksi kunnan asukaskohtaista omarahoitusosuutta eli kunnan omarahoitusosuus kasvaa 90 €/asukas.

TE-uudistus lisää valtionosuutta yhteensä 3,5 milj. euroa. Palveluiden rahoituksen (ml. siirtymäajan rahoitus) ja tehtävämuutosten osuus on 2,2 milj. euroa ja työttömyysetuuskulujen kasvun kompensatio 1,3 milj. euroa.

Verotulomenetysten korvausten arvioidaan olevan 1,7 miljoonaa euroa. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin lisää valtionosuutta 289 985 euroa vuonna 2025. Äänekosken kaupungin HYTE-kerroin on vuoden 2025 valtionosuuslaskelman perusteella 0,55 ja väestöllä painotettu kerroin on 0,81.

Yhteensä peruspalvelujen valtionosuus sekä verotulomenetysten korvaus ovat 7,5 miljoonaa euroa eli kasvua vuoden 2024 valtionosuuksiin on noin 1,8 miljoonaa euroa (30,7 %).

Verotulojen tasausjärjestelmä tasaa alle valtakunnan keskiarvon olevien kuntien verokertymää. Äänekosken kaupunki saa verotulojen tasausta vuonna 2025 noin 4,0 miljoonaa euroa, eli verotulojen tasaus vähenee 1,1 miljoonaa euroa vuoteen 2024 verrattuna. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasauslaskelma vuodelle 2025 on laskettu Verohallinnon vuoden 2023 ennakkollisen, elokuussa 2024 julkaistun maksuunpanotiedon perusteella.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisen rahoituksen euromääräisesti merkittävin osa on koulutuksen ylläpitäjille myönnettävä yksikköhintarahoitus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää perusopetukseen oppilaskohtaista lisärahoitusta (mm. maahanmuuttajien perusopetukseen valmistava opetus) ja rahoituksen muuhun opetus- ja kulttuuritoimintaan (mm. kansalaisopistot, musiikkioppilaitokset, teatterit, liikunta ja nuorisotyö). Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien määräksi on arvioitu -0,7 miljoonaa euroa vuonna 2025.

Vuoden 2025 arvioidut valtionosuudet ovat yhteensä 10,9 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 valtionosuuksien arvioitu kokonaismäärä on 10,2 miljoonaa euroa, joten valtionosuudet kasvavat 0,7 miljoonaa euroa (6,8 %) vuodesta 2024.

Lopulliset päätökset kuntien valtionosuuksista sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta tehdään vuoden 2024 loppuun mennessä. Koska valtionosuuksien lopullinen määrä tiedetään vasta vuodenvaihteessa, mahdolliset muutokset käsitellään talousarviomuutoksena vuonna 2025.

VALTIONOSUUDET 2021-2025

Valtionosuudet, 1 000 €	TP2021	TP2022	TP2023	TP2024 (ennuste)	TA2025	Muutos (1 000 €)	Muutos -%
Peruspalvelujen valtionosuus	35 028	36 605	10 911	2 832	2 353	-479	-16,9 %
Peruspalvelujen valtionosuus/TE-rahoitus					3 510	3 510	
Verotulomenetysten korvaus	8 496	9 918	2 982	2 934	1 675	-1 259	-42,9 %
Verotuloihin perustuva valtionosuusksien tasaus	7 517	6 567	2 638	5 160	4 032	-1 129	-21,9 %
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-1 191	-837	-938	-715	-665	50	-7,0 %
Valtionosuudet yhteensä	49 850	52 253	15 594	10 212	10 905	693	6,8 %

2.2.6. Rahoitustulot ja -menot

Korkotulot

Korkotulojen osuus vuoden 2025 talousarvioon suunnitellaan 0,9 miljoonaan euroon. Korkotulot ovat 50 000 euroa vähemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa.

Muut rahoitustulot

Muihin rahoitustuloihin kirjataan mm. osinkotulot, korvaukset jäännöspääomasta, verotilitysten korot ja viivästyskorkotulot.

Muihin rahoitustuloihin budjetoidaan 1,2 miljoonaa euroa vuodelle 2025, mikä on yhtä paljon kuin vuoden 2024 talousarviossa.

Korkomenot

Korkomenoiksi vuodelle 2025 budjetoidaan 1,0 miljoonaa euroa, mikä on 0,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa.

Muut rahoitusmenot

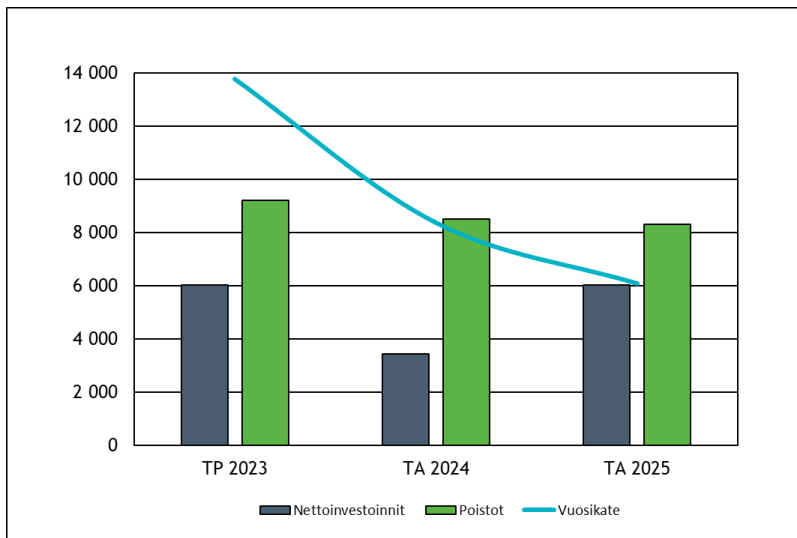
Muihin rahoitusmenoihin kirjataan mm. maksetut viivästyskorot. Muihin rahoitusmenoihin ei budjetoida määrärahaa vuodelle 2025.

2.2.7. Vuosikate

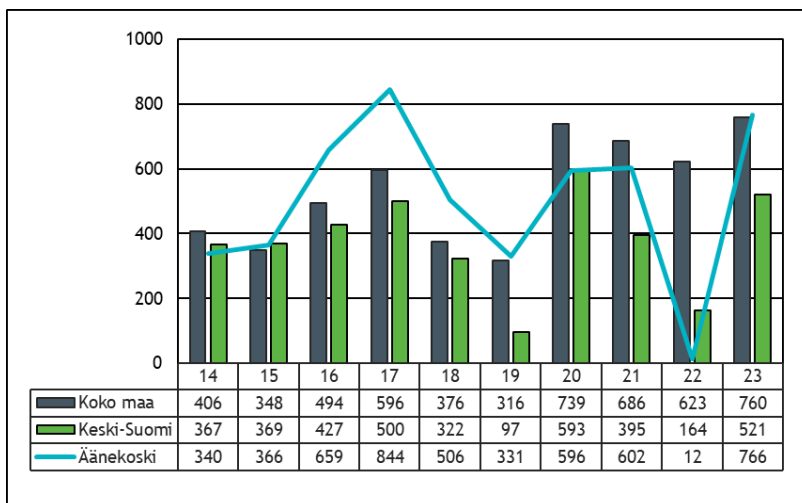
Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulok, jota tulee arvioida sekä tuloksen muodostumisen, että rahoituksen riittävyyden kannalta. Tuloslaskelmassa vuosikatteen on katettava poistot eli pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden käytöstä aiheutuneet kustannukset. Rahoituslaskelmassa vuosikatteen riittävyys arvioidaan ensisijaisesti investointien ja lainanlyhennysten suhteen.

Vuonna 2025 vuosikatteen ennustetaan olevan 6,1 miljoonaa euroa. Suunnitelman mukaan vuosikate kattaa poistoista 73,23 %.

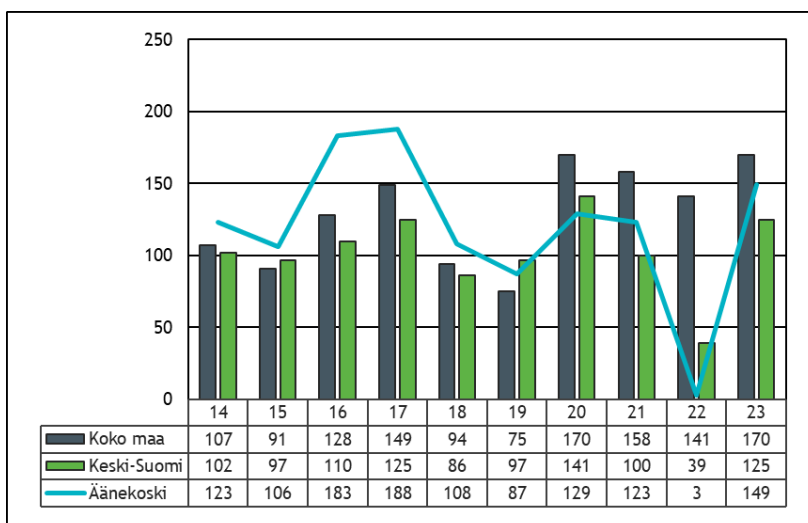
VUOSIKATTEEN KEHITYS VERRATTUNA NETTOINVESTOINTEIHIN JA POISTOIHIN, 1 000 €

VUOSIKATTEEN KEHITYS €/AS, 2014 - 2023

VUOSIKATE %:A POISTOISTA KEHITYS 2014-2023

2.2.8. Poistot

Poisto tarkoittaa pitkävaikutteisen tuotannontekijän hankintamenon kirjaamista kuluiksi vaikutusaikanaan. Poistoaika ja poistoerät määritellään tuotannontekijän taloudellisen pitoajan mukaan. Poistoja tehdään tilikausittain ja poistot kirjataan kirjanpitoon.

Vuodelle 2025 suunnitelman mukaiset poistot ovat 8,3 miljoonaa euroa, eli 0,2 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Lisäpoistoihin ei budjetoida määrärahaa vuodelle 2025.

2.2.9. Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään poistoeron, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset. Vapaaehtoisten varausten ja rahastojen lisäyksiä voi pääsääntöisesti tehdä enintään tuloslaskelman tilikauden tuloksen osoittaman ylijäämän verran. Talousarviossa tuloksen käsittelyerät ovat ohjeellisia, lopullisesti niistä päätetään tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Vuoden 2025 tilikauden tulokseksi ennakoidaan 2,2 miljoonaa euroa alijäämää.

Kun huomioidaan vuoden 2023 tilinpäätöksessä kertynyt ylijäämä (7,6 miljoonaa euroa) ja vuoden 2024 ennustettu tulos (ylijäämää 0,6 miljoonaa euroa), on Äänekosken kaupungin kertynyt ylijäämä vuoden 2025 tilinpäätöksen jälkeen 5,9 miljoonaa euroa.

3. KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1. Tuloslaskelma lautakunnittain

TULOSLASKELMA LAUTAKUNTATASO

TOIMINTAKATE LAUTAKUNNITTAIN 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos TA2025/TA2024
Tarkastuslautakunta				
Toimintatulot	0	0	0	
Toimintamenot	-51	-53	-77	45,5 %
Toimintakate (netto)	-51	-53	-77	45,5 %
Kaupunginhallitus				
Toimintatulot	2 785	2 756	2 778	0,8 %
Toimintamenot	-10 900	-11 201	-14 207	26,8 %
Toimintakate (netto)	-8 114	-8 445	-11 429	35,3 %
Työllisyysaluelautakunta				
Toimintatulot			7 831	
Toimintamenot			-7 831	
Toimintakate (netto)			0	
Opetus- ja kasvatustalautakunta				
Toimintatulot	3 344	1 886	2 080	10,3 %
Toimintamenot	-31 537	-29 846	-30 125	0,9 %
Toimintakate (netto)	-28 193	-27 960	-28 044	0,3 %
Kulttuuri- ja liikuntalautakunta				
Toimintatulot	716	731	639	-12,5 %
Toimintamenot	-4 624	-4 575	-4 607	0,7 %
Toimintakate (netto)	-3 908	-3 845	-3 967	3,2 %
Kaupunkirakennelautakunta				
Toimintatulot	9 914	9 825	10 621	8,1 %
Toimintamenot	-19 266	-18 156	-20 235	11,5 %
Toimintakate (netto)	-9 352	-8 331	-9 613	15,4 %
Ympäristölautakunta				
Toimintatulot	328	213	135	-36,5 %
Toimintamenot	-732	-806	-918	13,9 %
Toimintakate (netto)	-403	-593	-783	31,9 %
Yhteensä:				
Toimintatulot	17 087	15 411	24 085	56,3 %
Toimintamenot	-67 109	-64 638	-77 998	20,7 %
Toimintakate (netto)	-50 022	-49 227	-53 913	9,5 %
Toimintakate	-50 022	-49 227	-53 913	9,5 %
Verotulot	45 953	45 975	48 086	4,6 %
Valtionosuudet	15 594	10 467	10 905	4,2 %
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot	979	900	850	-5,6 %
Muut rahoitustulot	2 155	1 350	1 150	-14,8 %
Korkomenot	-882	-1 100	-1 000	-9,1 %
Muut rahoitusmenot	-5	0	0	
Vuosikate	13 773	8 365	6 078	-27,3 %
Poistot ja arvonalentumiset	-9 216	-8 500	-8 300	-2,4 %
Tilikauden tulos	4 557	-135	-2 222	1552,0 %
Tilinpäätössiirrot	14	0	0	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 571	-135	-2 222	1552,0 %

Käyttötalouden toimintamenot kasvavat vuoden 2024 alkuperäisen talousarvion tasosta 20,7 % eli 13,4 miljoonaa euroa. Talouden tasapainottamissuunnitelma vähentää menoja yhteensä 1,2 miljoonaa euroa vuonna 2025.

3.2. Yhteenveto määrärahoista sitovuustasoin

Talousarvio on valtuuston nähden sitova vastuualuetasolla tarkastuslautakunnan, työllisyysaluelautakunnan, opetus- ja kasvatustalautakunnan, kulttuuri- ja liikuntalautakunnan, kaupunkirakennelautakunnan ja ympäristöalautakunnan osalta. Keskushallinnon osalta talousarvion sitovuus on kaupunginhallituksen tasolla (pl. tarkastuslautakunta). Määrärahat on budjetoitu nettoperiaatteella ja ne ovat sitovia nettomääräisinä (toimintakate).

YHTEENVETO

TOIMINTAKATE SITOVUUSTASOITAIN (1 000 €)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos TA2025/TA20	Sitovuus
Tarkastuslautakunta					
Tarkastustoiminta	-51	-53	-77	45,5 %	sitova taso
Kaupunginhallitus	-8 114	-8 445	-11 429	35,3 %	sitova taso
Työllisyysaluelautakunta					
Työvoimapalvelut			0		sitova taso
Opetus- ja kasvatustalautakunta					
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	-9 386	-9 833	-9 795	-0,4 %	sitova taso
Opetuspalvelut	-18 807	-18 127	-18 250	0,7 %	sitova taso
Kulttuuri- ja liikuntalautakunta					
Kulttuuri- ja liikuntapalvelut	-3 908	-3 845	-3 967	3,2 %	sitova taso
Kaupunkirakennelautakunta					
Kaupunkirakennepalvelut	-9 799	-8 756	-10 370	18,4 %	sitova taso
Ruokapalvelut	446	425	756	77,9 %	sitova taso
Ympäristöalautakunta					
Ympäristövalvonta	-106	-288	-438	51,7 %	sitova taso
Ympäristöterveydenhuolto	-250	-245	-285	16,3 %	sitova taso
Maaseutuasiat	-47	-60	-60	0,0 %	sitova taso
Toimintakate	-50 022	-49 227	-53 913	9,5 %	

3.3. Tulokortit (kaupunki)

Vuosi	2025
Tulokortti	Tavoitetaso
Vaikuttavat elinkeinot	
Olemme Suomen tuottavin ja vaikuttavin kaupunki asukasmäärään suhteutettuna	
Maankäytön, tonttitarjonnan, infrarakentamisen ja toimintaedellytysten varmistaminen	
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys joukkoliikennepalveluihin (Lähtötaso 2,3)	2,6
Kestävä ympäristö	
Olemme hiilineutraali kaupunki 2030	
Pienennämme aktiivisesti oman toimintamme aiheuttamaa kuormitusta ympäristölle	
Kaupungin kiinteistöjen energiataloudellisuus: Sähkön kulutus (kWh / m ²)	79
Kaupungin kiinteistöjen energiataloudellisuus: Kaukolämmön kulutus (kWh / m ²)	150
Kasvihuonekaasupäästöt (Lähtötaso 94,3 kt CO ₂ e)	90
Mahdollistamme tehokkaan kierrättämisen ja edistämme materiaalien uudelleenkäyttöä	
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys kaupungin kierrätysmahdollisuuksiin (Lähtötaso 3,8)	3,9
Hyvä elämä	
Meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset	
Vahvistamme monipuolista harrastus-, kulttuuri- ja tapahtumatoimintaa	
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys tapahtumatoimintaan (Lähtötaso 3,0)	3,6
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys kulttuuritoiminnan monipuolisuuteen (Lähtötaso 3,3)	3,6
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys harrastusmahdollisuuksiin (Lähtötaso 3,7)	4,0
Mahdollistamme elinikäisen kehittämisen ja rakennamme osallisuutta, jotta jokainen on osa jotakin yhteisöä	
Osallistavien tilaisuuksien lukumäärä (kyläillat, kyläparlamentti, seurafoorumi, kaavoitusiltapäivä, asiakasraadit)	15
Koulutusaste, toisen asteen suorittaneiden määrä % (Lähtötaso 72,0)	73
Avoimen korkeakouluopiskelun (korkeakoulustipendi) opintopisteiden lukumäärä	150
Kehitämme terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä – elävää keskustaa ja aktiivisia kyliä	
Nettomuutto (Lähtötaso 20 kpl)	-50
Hyte-kerroin (Lähtötaso 0,55)	0,6
Asukastyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys kaupungin palveluihin (Lähtötaso 4,0)	4,1
Asukastyytyväisyyskysely: Palvelujen saatavuus (Lähtötaso 3,3)	3,8
Asukastyytyväisyyskysely: Asukkaiden viihtyvyys (Lähtötaso 3,4)	3,9

3.4. Tulokortit (toimialakohtaiset)

3.4.1. Keskushallinto (elinvoima)

Vuosi	2025
Tulokortti	Tavoitetaso
Vaikuttavat elinkeinot	
Olemme Suomen tuottavin ja vaikuttavin kaupunki asukasmäärään suhteutettuna	
Yritysten liiketoiminnan kehittämisen tukeminen	
Yritystytyväisyyskysely, asteikko 4-10 (Lähtötaso 7,0)	7,1
Työpaikkaomavaraisuusaste (Lähtötaso 108,5 %)	107
Uusien yritysten houkutteleminen sekä yrittäjyyteen kasvattaminen ja tukeminen	
Yritysten lukumäärän nettokasvu (lkm)	20
Yritysneuvonta (kontaktien lkm)	350
Työttömyysprosentti (vuoden ka)	12
Perustetut yritykset (lkm)	85
Kesäyrittäjyysseteli (myönnettyjen setelien lkm)	70

3.4.2. Opetus ja kasvatus

Vuosi	2025
Tuloskortti	Tavoitetaso
Kestävä ympäristö	
Olemme hiilineutraali kaupunki 2030	
Pienennämme aktiivisesti oman toimintamme aiheuttamaa kuormitusta ympäristölle	
Ruokahävikin määrä toimialan yksiköissä yhteensä (Lähtötaso 6000 l/v)	5300
Kaikissa toimialan yksiköissä jätteiden lajittelupisteet (toteuma %)	100
Hyvä elämä	
Meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset	
Mahdollistamme elinikäisen kehittymisen ja rakennamme osallisuutta, jotta jokainen on osa jotakin yhteisöä	
Toisen asteen opiskelupaikka, prosenttia/ikäluokka	100
Toisen asteen opiskelun keskeytyspäätökset, lkm	0
Peruskoulun päättötodistuksen saajat, prosenttia/ikäluokka	100
Talous	
Talousarvion toteutuma-%	100

3.4.3. Kulttuuri ja liikunta

Vuosi	2025
Tuloskortti	Tavoitetaso
Hyvä elämä	
Meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset	
Vahvistamme monipuolista harrastus-, kulttuuri- ja tapahtumatoimintaa	
Uimahallien kävijämäärät	65000
Seniorikorttien määrä	400
Musiikkiopiston oppilasmäärä	350
Liikuntatilojen käyttövuorojen määrä (sisä- ja ulkotilat)	5000
Kulttuuritilojen käyttövuorojen määrä	1000
Kulttuuritilojen ja tapahtumien kävijämäärät	18000
Kulttuuritapahtumien määrä	100
Kirjastojen lainausten määrä	200000
Kirjastojen kävijämäärä	100000
Juniorikorttien määrä	150
Erityisliikunnan ryhmien määrä	50
Erityisliikunnan ryhmien käyntikertojen määrä	6000
Talous	
Talousarvion toteutuma-%	100

3.4.4. Kaupunkirakenne ja ympäristö

Vuosi	2025
Tuloskortti	Tavoitetaso
Vaikuttavat elinkeinot	
Olemme Suomen tuottavin ja vaikuttavin kaupunki asukasmäärään suhteutettuna	
Maankäytön, tonttitarjonnan, infrarakentamisen ja toimintaedellytysten varmistaminen	
Erittäin huonokuntoiseksi luokiteltujen katujen kilometrimäärä (Lähtötaso 18,4 km)	18,0
Kestävä ympäristö	
Olemme hiilineutraali kaupunki 2030	
Suosimme kestävää rakentamista ja ekologisia materiaaleja	
Ympäristövaikutusten huomiointi kilpailutetuissa hankinnoissa (% hankinnoista)	60
Puurakentamisen osuus uudisrakentamisessa (%)	25
A-luokiteltujen investointien toteuttaminen energiatehokkaasti (energialuokka A tai energiatehokkaat ratkaisut, % toteutetuista investoinneista)	90
Mahdollistamme tehokkaan kierrättämisen ja edistämme materiaalien uudelleenkäyttöä	
Kierrätysaste (Lähtötaso 45 %)	50
Hyvä elämä	
Meillä asuu Suomen tyytyväisimmät ihmiset	
Kehitämme terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä – elävää keskustaa ja aktiivisia kyliä	
Strateginen kumppanuus, käyttäjäkyselyn tulos (Lähtötaso 3,7)	4,0
Asukastytyytyväisyyskysely: Tyytyväisyys katujen kunnossapitoon (Lähtötaso 3,0)	3,2
Talous	
Talousarvion toteutuma-%, kaupunkirakennelautakunta	100,0
Talousarvion toteutuma-%, ympäristölautakunta	100,0

3.5. Tarkastuslautakunta

Toiminta-ajatus

Kuntalain 121 § mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

1.1.2025 alkaen tilintarkastusyhtiönä toimii KPMG Oy Ab ja vastuullisena tilitarkastajana toimii JHT, KHT Elina Pesonen

TALOUSARVIO 2025

Tarkastuslautakunta (sitova taso) (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-51	-53	-77	45,5 %
Toimintakate (netto)	-51	-53	-77	45,5 %

3.6. Kaupunginhallitus

3.6.1. Toiminta-ajatus

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kunnan etua ja, jollei johtosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa.

Kaupungin keskushallinnon (kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus ja sen alaisuudessa toimiva keskushallinto) perustehtävä on vastata siitä, että kaupunkiyhteisöllä on selkeä visio, toimintaa ohjaavat arvot ja niiden pohjalta laaditut strategian päälinjaukset.

3.6.2. Talousarvio 2025

Kaupunginhallitus (sitova taso) (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	2 785	2 756	2 778	0,8 %
Toimintamenot	-10 900	-11 201	-14 207	26,8 %
Toimintakate (netto)	-8 114	-8 445	-11 429	35,3 %

Kaupunginhallitus sisältää hallintopalveluiden, talous-, tietohallinto- ja liikennepalveluiden, henkilöstöpalveluiden, elinvoimayksikön, maankäytön ja muu toiminnan vastualueet. Talousarvion sitovuus on kaupunginhallituksen tasolla.

3.6.3. Henkilöstö

Kaupunginhallitus	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	TS 2026	TS 2027
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	53	51,5 / 53	48 / 50	48 / 49	49
Osa-aikaiset	0	0	0	0	0
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	8	4	4	4	4
Osa-aikaiset	0	0	0	0	0
Yhteensä					
Kokoaikaiset	61	55,5 / 57	52 / 54	52 / 53	53
Osa-aikaiset	0	0	0	0	0

3.6.4. Hallintopalvelut

Toiminta-ajatus

Hallintopalvelut vastuualueena sisältää mm. kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, kansliatoiminnan, kunnallisverotuksen, historiikin, vuokra-asumispalveluiden, vss -toiminnan ja vaalien kustannuspaikat.

TALOUSARVIO 2025

Hallintopalvelut (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	35	90	87	-3,2 %
Toimintamenot	-1 832	-1 933	-1 882	-2,6 %
Toimintakate (netto)	-1 797	-1 843	-1 795	-2,6 %

Hallintopalveluiden toimintakate pienenee 2,6 %. Vastuualueelle on budjetoitu vuonna 2025 järjestettävien vaalien nettomenot. Talousarviossa on huomioitu hallintopalveluita koskevat säästöt 23 600 euroa (netto). Tuloihin on budjetoitu tukipalvelulaskutus työllisyysalueelta (68 100 euroa).

3.6.5. Talous-, tietohallinto- ja liikennepalvelut

Toiminta-ajatus

Vastuualue sisältää talous- ja tietohallinnon sekä liikennepalveluiden kustannuspaikat.

Taloushallinnon kustannuspaikan toiminnan pääpaino on kaupungin taloushallintopalvelujen tuottamisessa. Keskeisimmät toiminta-alueet ovat yleisen talouskehityksen seuraaminen, kaupungin taloussuunnittelujärjestelmän kehittäminen, talousarvion ja taloussuunnitelman valmisteluprosessi, kirjanpito, talousraportoinnin tuottaminen, tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen valmistelu, maksuliikenne, kaupungin rahoitus ja riskien hallinta sekä kaupunkikonsernin kokonaistalous ja talousohjaus.

Lisäksi vastuualue vastaa liikennepalveluista sekä kaupungin keskistetystä hankintatoimesta. Liikennepalveluiden tavoitteena on järjestää laadukkaat kuljetuspalvelut kaupungin eri toimialoille sekä kuntalaisille. Keskitetyn hankintatoimen tavoitteena on tehdä hankintaprosesseista selkeät ja avoimet, jolloin myös pienemmät yritykset pääsevät helpommin osallistumaan tarjouskilpailuihin. Lisäksi keskitetyn hankinnan yhtenä tavoitteena on myös lisätä rakennusurakoihin kilpailutuksiin järjestelmällisyyttä, tehokkuutta ja laatua, samalla tukien alueen yrityksiä ja kuntalaisten hyvinvointia.

TALOUSARVIO 2025

Talous-, tietohallinto- ja liikennepalvelut (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	239	166	193	16,0 %
Toimintamenot	-1 404	-1 510	-1 887	25,0 %
Toimintakate (netto)	-1 164	-1 344	-1 694	26,1 %

Vastuualueen toimintakate kasvaa 350 900 euroa (26,1 %). Joukko- ja palveluliikenteen nettokustannukset kasvavat yhteensä 442 000 euroa. Vastuualueelle on budjetoitu talous- ja tietohallintopalveluiden laskutus- tulot työllisyysalueelta yhteensä 122 600 euroa.

3.6.6. Henkilöstöpalvelut

Toiminta-ajatus

Henkilöstöpalveluiden perustehtävä on henkilöstöresurssien suunnittelu, tarkoituksenmukainen kohdentaminen ja kehittäminen sekä henkilöstöstrategian mukaisten toimintikäytäntöjen edistäminen. Henkilöstöpalvelut vastuualueena sisältää palkkahallinnon, työmarkkinatoiminnan, työterveydenhuollon, työsuojelun ja muut henkilöstöpalvelut kustannuspaikat.

TALOUSARVIO 2025

Henkilöstöpalvelut (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	187	170	403	137,2 %
Toimintamenot	-1 020	-1 278	-1 441	12,8 %
Toimintakate (netto)	-833	-1 108	-1 038	-6,3 %

Henkilöstöpalveluiden toimintakate pienenee noin 69 600 euroa. Talousarviossa on huomioitu keskitettyjen palveluiden 175 300 euron laskutustulot työllisyysalueelta (palkanlaskenta, HR-palvelut, työterveyshuolto ja muut henkilöstöpalvelut). Työterveyshuollon nettomenoihin on budjetoitu 28 000 euron lisäys.

3.6.7. Elinvoimayksikkö

Toiminta-ajatus

Elinvoimayksikön päätehtävä on kaupunkistrategian toimeenpanosta vastaaminen elinkeino- ja aluekehittämisen sekä työllisyyspolitiikan osalta. Elinvoimayksikkö muodostuu kahdesta tulosalueesta, jotka ovat: elinkeino ja kilpailukyky sekä työllisyys. Elinvoimayksikön runko muodostuu alue- ja kaupunkikehittämisestä, yrityspalveluista, sijoittumispalveluista, markkinoinnista, matkailusta, osallistamisesta ja hankehallinnasta ja -neuvonnasta sekä työllisyysalueen rahoituksesta ja työttömyysturvavastuista.

TALOUSARVIO 2025

Elinvoimayksikkö (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	865	654	83	-87,3 %
Toimintamenot	-4 147	-4 179	-6 186	48,0 %
Toimintakate (netto)	-3 282	-3 525	-6 103	73,1 %

Elinvoimayksikön toimintakate kasvaa noin 2,6 milj. euroa (73,1 %). Lisäys aiheutuu pääsääntöisesti alla mainituista TE-palvelu-uudistuksen vaikutuksista vuodelle 2025.

Vastuualueelle on budjetoitu kaupungin 2,2 milj. euron osuus työllisyysalueen rahoitukseen. Lisäksi vastuualueelle on budjetoitu 1,1 milj. euron lisäys työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajenemiseen. Työttömyysetuuksien rahoitukseen on budjetoitu yhteensä 2,4 milj. euroa vuonna 2025. Työllisyyspalveluiden järjestämistä vastuun siirtyminen työllisyysalueelle vähentää vastuualueen nettomenoja yhteensä 0,7 milj. euroa.

Kaupungin osuus työllisyysalueen rahoitukseen ja työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentuminen kompensoidaan valtionosuuden lisäyksellä.

Elinkeino ja kilpailukyky

Vuonna 2025 äkillisen rakennemuutoksen kohdatessa Metsä Woodin ja Valtran ilmoittaessa lokakuussa 2024 henkilöstövähennyksistä ja muutoksista toiminnassaan tarvitaan vahvempia tukitoimia elinvoiman lisäämiseksi. Haastavassa tilanteessa kehittämisen teemat ovat elinkeinoelämän toimintaympäristön kehittäminen infra- ja ekosysteemihankkeiden avulla. Ekosysteemihankkeisiin kuuluu, niin yritysten sijoittumista helpottavat ratkaisut, kuin räätälöidyn koulutuksen tarjoaminen elinkeinoelämän tarpeisiin. Yrittäjyysilmapiirin edelleen kehittäminen ja verkostoitumisen edistäminen on vahvasti mukana kaikessa tekemisessä. Business Äänekoski brändin palveluiden esille tuominen, kiertotalouden, vastuullisuuden ja tekoälyn parempi hyödyntäminen liiketoiminnan kehittämisessä ovat ytimessä. Pitkällä tähtäimellä biokierron, uudistuvan teollisuuden ja teollisuusmatkailun edistäminen sekä osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen ovat tavoitteena.

Alue- ja kaupunkikehittämisen päämääränä on asukkaiden ja elinkeinoelämän toimintaympäristön sekä kasvu- ja elinvoimavarojen tukeminen. Kaupunkikehitysprojektien toteutusta koordinoidaan elinvoimayksikössä ja toteutetaan yhteistyössä muiden toimialojen kanssa. Vuoden 2025 painopistealueita ovat Äänekosken keskusta, Äänekosken satama-alueet, Kotakennäs II, Hirvaskangas ja Valtran alue. Äkillisen rakennemuutoksen kohdatessa Suolahden osalta tilannekuvan selkeydyttyä laaditaan tulevaisuussuunnitelma toimenpiteineen.

Yritysneuvonnan osalta järjestetään teemoitettuja info- ja verkostoitumistilaisuuksia, tarjotaan alkavan, toimivan ja omistajanvaihdokseen liittyviä palveluja sekä tuodaan digitaalisia, kierron ja vastuullisuuden liittyviä ja vastuullisia ratkaisuja yritystoiminnan kehittämiseen. Osallistaminen ja yhteisöllisyys korostuu eri toimijoiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Näillä toimenpiteillä tavoitellaan verkostojen rakentumista, osaamisen lisäämistä alueelle ja työpaikkojen määrän kasvua olemassa oleviin yrityksiin sekä sijoittumisia alueelle.

Elinvoimayksikkö toteuttaa kylien ja taajamien kehittämistoimintaa erityisesti osallistamisen ja markkinoinnin keinoin. Osallistamalla aktiivisesti kyläparlamenttitoimintaan, kyläyhdistysten kokouksiin ja muuhun kehittämiseen lisäämme vuorovaikutusta asukkaiden ja kaupungin välillä. Leader Viisari alueen laajentuminen koko kaupungin alueelle mahdollistaa rahoituksen laajemman hakemisen kehittämiskohteisiin. Näillä toiminnoilla parannetaan kylien ja taajamien viihtyvyyttä sekä palveluja.

Kaupunkimarkkinoinnin avulla rakennetaan positiivinen ja elinvoimainen kaupunkikuva Äänekoskesta asukkaille, houkuttella kaupunkiin uusia asukkaita, matkailijoita ja yrityksiä. Tavoitteena on luoda yhteisöllinen ja vuorovaikutteinen Äänekoski, jossa jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa koko kaupungin ja oman asuinalueensa yhteisten asioiden suunnitteluun, kehittämiseen ja päätöksentekoon.

Kaupunkimarkkinoinnin kärkikehityskohteena on vuonna 2025 Kasvamme kanssasi kampanjan näkyvyyden ja tunnettuuden lisääminen. Toimenpiteitä ovat yhteistyön ja näkyvyyden vahvistaminen paikallisten toimijoiden kanssa. Muita huomioitavia asioita markkinointinäkökulmasta ovat tapahtumien järjestäminen ja digitaalisen saavutettavuuden jatkokehittäminen.

Matkailumarkkinoinnin osalta tehdään yhteistyötä Visit Jyväskylän Regionin kanssa näkyvyyden ja myynnin lisäämiseksi. Matkailua kehitetään vuonna 2025 satamien kehittämishankkeen ja museoalueen kehittämishankkeen avulla.

Vuonna 2025 Äänekoskella teollisuudessa tehdään myös suuria investointeja, jotka mahdollistavat uusia alihankintaverkostoja, lisäävät koulutustarpeita, tuovat työpaikkoja alueelle sekä lisäävät alueen houkuttelevuutta sijoittumisnäkökulmasta ja kasvattaa palvelutarvetta majoitus ja ravintolapuolelle.

Ongelmaksi muodostuu sijoittumisnäkökulmasta sopivien toimitilojen puute sekä mahdollisesti tarjolla olevien tonttien energiaratkaisut.

Työllisyyspalvelut

Vuoden 2023 aikana tuli voimaan laki työvoimapalveluiden järjestämisestä. Äänekosken kaupunki tulee toimimaan vastuukuntana Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueelle ja tämä vaikuttaa myös kunnan vapaaehtoiseen työllisyyspalvelun toimintaan. Lisäksi useat lakimuutokset poistavat kunnan palkkatukityöllistämisen. Palkkatukityöllistäminen kuntaan ei ole lain mukaan enää mahdollista ammatillisen osaamisen perusteella ja samoin velvoitetyöllistäminen päättyi 2.9.2024 (osa velvoitetyösuhteista jatkuu vuoden 2025 puolelle). Työpajatoimintaa ei kokonaan lopeteta, vaan sitä jatketaan tulevaisuuden työpaja -verkoston rakentamisella ja lisäksi AVI:n rahoittama nuorten työpajatoiminta siirtyy nuorisopalveluiden alaisuuteen.

Tulevaisuuden työpaja sisältää:

1. Kaupungin oman vapaaehtoisen työllisyyspalvelun
 - sinne jo budjetissa olevat henkilöresurssit, valmentajat
 - yli 60-vuotiaat työttömät
 - sairauden/vamman perusteella työttömät
 - mahdolliset muut palvelun tarvitsijat
2. Asiantuntijajärjestöt, työllistävät yhdistykset
 - työllisyyspalveluiden vastualueen määrärahan sisällä kohdennetaan 60 000 euroa avustuksina työllistävien yhdistysten haettavaksi
3. Yhteistyön luominen hyvinvointialueen kanssa vaikeassa työmarkkina-asetuksessa olevien ihmisten elämäntilanteen parantamiseksi.

Tulevaisuuden työpajassa tehdään asiakaslähtöisesti:

- terveydentilaselvityksiä
- eläkeselvityksiä
- koulutusselvityksiä
- työllistymispolkuja avoimille työmarkkinoille

Keinoina käytetään mm:

- työkokeilu
- palkkatuki- ja määräaikaistyöllistäminen
- tavoitteellisen yhteistyöverkoston luominen kunnan ja hyvinvointialueen palveluiden rajapinnoille
- toimivan ruohonjuuritason yhteistyöverkoston rakentuminen
- vaikuttavan yhteistyöverkoston rakentuminen Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen ja kuntien vapaaehtoisen työllistämisen kesken

Työmarkkinatuen maksuosuus päättyy vuoden 2024 loppuun ja tilalle tulee työttömyysturvakulu. Tässä mallissa kuntien rahoitusvastuu laajenee ja aikaistuu aikaisempaa maksuun nähden. Kunnat maksavat työmarkkinatuesta, peruspäivärahasta ja ansiopäivärahasta. Kela laskuttaa kunnilta työttömyystuesta portaittain kasvaen 101 työttömyyspäivän jälkeen. Mitä pidempään työttömyys kestää sitä suurempi on kunnan maksuosuus. Työttömyysturvakulu päättyy vasta henkilön työllistyttyä tai työssäoloehdon täytyttyä.

Kunnan vapaaehtoiseen työllisyyspalveluun jää nuorten kesätyöllistäminen, kesätyösetelit ja kesäyrittäjyyssetelien myöntäminen sekä kuntalisää myöntäminen työnantajille oppisopimuskoulutukseen ja ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen kuten aiemminkin. Työllisyyspalveluiden henkilöstö tulee jatkossa täydentämään omalla työpanoksellaan työllisyysaluetta ja tukemaan erityisesti äänekoskelaisten työnhakijoiden työllistymistä. Kunnan työllisyyspalveluiden henkilöstö voi tehdä osittaista viranomaistehtävänä tietoa ja neuvontapalvelua työnhakijoille sekä toimia palveluntuottajana työllisyysalueelle työhönvalmennuksen, työnhaku- ja

uravalmennuksen muodossa. Näillä toimilla pystytään suoraan vaikuttamaan työnhakijoiden työllistymiseen ja kunnan työttömyysturvakuluun alentavasti. Tärkeää on tukea työnhakijoita nopeasti työelämään.

3.6.8. Maankäyttö

Toiminta-ajatus

Maankäyttöpalveluiden tehtävänä on huolehtia kaupungin maa- ja metsäomaisuudesta sekä riittävästä tonttitarjonnasta. Palvelu vastaa maanhankinnasta, maan vaihtamisesta, myymisestä ja vuokraamisesta, maaomaisuuden kehittämisestä ja maankäytön suunnittelusta alueellaan. Maa-omaisuutta pyritään hankkimaan strategisesti tärkeiltä alueilta niin, että maankäytön suunnittelulla ja monipuolisella tonttitarjonnalla pystytään vastaamaan kaupungin kehittämistarpeisiin. Yritystoiminnan kehittämistarpeisiin vastataan asema-kaavoittamalla alueita yhteistyössä toimijoiden, maanomistajien sekä kaupunkirakennepalveluiden ja ympäristötoimen kanssa. Muutoin asemakaavahankkeita käynnistetään alueilla, joilla kaupungin maaomaisuus on riittävä.

Maankäyttöpalveluiden tehtävänä on kaavoituksen lisäksi asemakaavojen ja tonttijakojen rekisteröinnit, kiinteistörekisterin ylläpito asemakaavoitetuilla keskusta-alueilla, tonttijakojen ja -karttojen laatiminen, kiinteistötoimitukset, tonttien hinnoittelu ja myynti/vuokraus päätökset, kauppakirjojen ja vuokrasopimusten laatiminen, lainhuutojen hakeminen, lohkomis- ja rasitetoimitusten tekeminen ja niiden rekisteröiminen, kiinteistörekisterinpitäjän päätökset (tunnus- ja laadun muutokset, kiinteistöjen yhdistäminen) sekä muut kiinteistökauppoihin liittyvät toimenpiteet. Osoitejärjestelmän ylläpito koko kaupungin maa-alueella kuuluu maankäyttöpalveluiden tehtäviin. Toimintaan kuuluu lakisääteiset nähtäville asettamiset niin kiinteistötoimessa kuin kaavoituksessa.

Maankäyttö huolehtii paikkatiedosta, eli karttaomaisuuden hankinnasta ja ylläpidosta sekä kehittämisestä, kaupungin selainpohjaisten karttapalveluiden ajantasaisuudesta, maastomittauksista ja karttojen hyväksymisestä. Paikkatiedon ohjelmistojen ja kaluston pitäminen ajan tasalla on keskeistä ja jatkuvaa toimintaa. Paikkatiedon ohjelmistot ovat keskeisimpiä viranomaistoiminnan työvälineitä kaupungin eri toimialoilla ja etenkin teknisissä palveluissa.

TALOUSARVIO 2025

Maankäyttö (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	1 309	1 655	2 012	21,6 %
Toimintamenot	-994	-909	-1 168	28,4 %
Toimintakate (netto)	316	746	844	13,2 %

Maankäyttösopimuksilla arvioidaan saatavan tuloja 680 000 euroa ja tontinvuokratuloilla 850 000 euroa. Kaavoitusvoittoihin on budjetoitu 160 000 euroa. Metsänmyynnistä arvioidaan tulevan 100 000 euroa. Yhteensä tuloja on budjetoitu 2,0 milj. euroa ja 0,4 milj. enemmän kuin vuonna 2024.

Vastuualueen toimintamenot ovat yhteensä 1,2 milj. euroa ja kasvua on 28,4 % vuodesta 2024. Merkittävin lisäys johtuu yritystonttien esirakentamiseen varatusta 150 000 euron määrärahasta.

Toimintavuonna maanhankintaa pyritään keskittämään strategisesti tärkeille alueille, erityisesti Äänekosken keskusta-alueelle ja Hirvaskankaalle. Suolahden, Sumiaisen ja Konginkankaan taajamien osalta tehdään täydentävää maanhankintaa tarpeen mukaan.

Vuoden 2025 aikana pyritään saattamaan päätökseen pitkään vireillä olleita asemakaavahankkeita. Asemakaavan muutoshankkeissa keskitytään Hirvaskankaan alueen asemakaavojen laatimiseen sekä Koukkuniemen teollisuusalueen asemakaavan laajentamiseen. Vanhojen asemakaavojen ajanmukaistaminen jatkuu mm. Suolahdessa. Vuoden 2025 asemakaavahankkeet toteutetaan omana työnä. Yksityisten toimijoiden kaavahankkeet työllistävät hallinnollisin käsittelyin mm. Kiuassuon tuulivoima-alueen osayleiskaava sekä Sirkka-harjun asemakaavan muutos ja laajennus.

Tavoitteena on kyläyleiskaavojen ajanmukaisuuden tarkastelu avaamalla kaavoja valmisteluun kylittäin. Ensimmäisenä on laadinnassa Mämmen osayleiskaavan luonnoksen valmistelu vuoden 2025 aikana. Tarkastelut kyläyleiskaavoihin on tarkoitus tehdä kaupungin omana työnä, mikä sitoo resursseja entisestään.

Yritystonttien osalta Hirvaskankaalle saadaan asemakaavan hyväksymisen yhteydessä uusia tontteja myyntiin. Uusien yritystonttien markkinoinnissa keskitytään Hirvaskankaan ja Kotakennäs I ja II alueiden markkinointiin. Asumisen tonttien osalta Koiviston alueella on tavoitteena saada viheralueen tontteja markkinointiin ja myyntiin uusien teiden toteuttamisen jälkeen.

Toimintavuonna suoritetaan asemakaava-alueiden kiinteistöolojen selkiennyttämistä kaavatonttien muodostamisella ja yleisten alueiden toimituksilla (puisto- ja katualueiden muodostaminen).

Maankäyttöpalveluissa tonttivuokrat ja puunmyyntitulot varmistavat tasaisen tulovirran.

3.6.9. Muu toiminta

Toiminta-ajatus

Muu toiminta sisältää muun toiminnan ja kehittämisen kustannuspaikat sekä Kevan tasausmaksun kustannuspaikan.

TALOUSARVIO 2025

Muu toiminta (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	150	21	0	0,0 %
Toimintamenot	-1 503	-1 393	-1 643	17,9 %
Toimintakate (netto)	-1 353	-1 372	-1 643	19,7 %

Kevan perimät eläkemenoperusteiset maksut poistuivat vuoden 2022 lopussa ja korvautuivat vuoden 2023 alusta alkaen kuntien ja hyvinvointialueiden maksamilla tasausmaksuilla. Äänekosken kaupungin osuus vuoden 2025 tasausmaksusta on 1,1 miljoonaa euroa ja maksu on budjetoitu muun toiminnan vastuualueelle.

Vastuualueen talousarvio sisältää 1,2 prosentin (382 200 euroa) keskitetyn palkankorotusvarauksen. Varaus kohdistetaan toimialoille sen jälkeen, kun mahdollisten korotusten määrä on selvillä.

3.7. Työllisyysaluelautakunta

3.7.1. Toiminta-ajatus

Työllisyysalueen toiminta-ajatuksena on edistää työllisyyttä, lyhentää työttömyyden kestoja sekä edesauttaa alueen työpaikkojen ja yrittäjyyden syntymistä.

Työllisyysalueen tehtävä on kunnille lakisääteinen ja järjestämisvastuu tehtävistä on vastuukunnalla. Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen tehtävänä on tuottaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023), työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon jälkeen annetussa laissa (383/2023), työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetussa laissa (381/2023), työttömyysturvalaissa (1290/2002), kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) työvoimaviranomaiselle määrättyt tehtävät.

Lain mukaan työllisyysalueen tavoitteena on turvata osaavan työvoiman saatavuutta ja työtä hakevien mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä, yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua (Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä 1. luku 1 §).

3.7.2. Talousarvio 2025

TALOUSARVIO 2025

Työllisyysaluelautakunta (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	0	0	7 831	
Toimintamenot	0	0	-7 831	
Toimintakate (netto)	0	0	0	

Työllisyysalueen talousarvio muodostuu lakisääteisten työllisyyspalvelutehtävien järjestämisestä aiheutuista menoista sekä yhteistoiminta-alueen kunnilta laskutettavista maksuosuustuloista.

Hallinto

Yhteistoiminta-alueen päätösvaltaa käyttää vastuukunnan organisaatiossa toimiva Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysaluelautakunta (lautakunta). Lautakunta toimii työllisyysalueen työvoimaviranomaisena. Lautakunnassa on neljätoista (14) jäsentä ja jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Vastuukunnan valtuusto valitsee jäsenet ja varajäsenet sopijakuntien nimeämistä ehdokkaista. Vastuukunnan nimeämistä ehdokkaista valitaan kaksi (2) jäsentä ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet. Kunkin muun sopijakunnan nimeämistä ehdokkaista valitaan yksi (1) jäsen ja tämän henkilökohtainen varajäsen.

3.7.3. Henkilöstö

Työllisyysaluelautakunta	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	TS 2026	TS 2027
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset			67	67	67
Osa-aikaiset					
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset			2	2	2
Osa-aikaiset					
Yhteensä					
Kokoaikaiset			69	69	69
Osa-aikaiset					

Työllisyysalueen tuleva henkilöstö koostuu liikkeenluovutuksella TE-toimiostosta, ELY-keskuksesta ja KEHA-keskuksesta siirtyvästä 66 henkilöstä, työllisyysaluejohtajasta ja omana tuotantona tuotetusta valmennuspalvelun 2 henkilöstöstä. Liikkeenluovutuksella siirtyvä henkilöstö siirtyy vanhoilla tehtäväkuvilla ja palkalla sekä kaikkien toimipisteenä on Äänekoski, jonka vuoksi Äänekosken kaupungilla toteutetaan vuoden alussa yhteistoimintamenettely työtehtävien, työpisteen, työajan ja palkan osalta.

3.7.4. Työvoimapalvelut

TALOUSARVIO 2025

Työvoimapalvelut (sitova taso) (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	0	0	7 831	
Toimintamenot	0	0	-7 831	
Toimintakate (netto)	0	0	0	

Työvoimapalveluiden vastuualueen tulot 7,8 milj. euroa koostuvat sopimuskunnilta laskutettavista yhteistoiminnan maksuosuuksista. Menoihin (7,8 milj. euroa) on budjetoitu työllisyyden hoitoon suunnitellut yhteiset yleiset kustannukset ja aiheuttamisperiaatteen mukaiset kustannukset.

Entistä tehokkaampaa työnvälitystä

Työllisyysalueen valmistelussa on osallistettu 13 kunnan kuntajohtajat, työllisyyspäälliköt, TE-toimistosta siirtyvä henkilöstö ja tuleva työllisyysaluelautakunta yhteisten tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelussa.

Työllisyysalueen visioina on olla Ketterä työnvälittäjä. Sitä mitataan työttömyysprosentilla, virta 3 kk työttömyyteen ja työpaikkojen julkaisuajalla.

Operatiivista työllisyysalueen tiedolla johtamista tehdään KEHA-keskuksesta ja ELY-keskuksesta ja tilastokeskuksesta saatavien mittareiden avulla. Myös TEM ja KEHA-keskus tulevat tekemään omaa arviointia ja seurantaan kaikista työllisyysalueista.

Työllisyysalueen tavoitteet ja seurantamittarit ovat:

Asiakastavoite: Työ ja tekijä kohtaavat

- Työttömyysaste
- Virta 3 kk työttömyyteen ja asiakaspalautekysely työnantajille ja työnhakijoille (KEHA-keskuksen kysely)

Palvelutavoite: Palvelut ovat oikea-aikaisia ja kohdennettuja sekä prosessit ja rakenteet ovat suorituskykyisiä

- Status 3 kk palveluiden päättymisen jälkeen

Henkilöstötavoite: Osaava ja kehittyvä henkilöstö. Tavoitteena on jatkuvasti oppiva ja asiantunteva henkilöstö, joka on motivoitunut ja sitoutunut tehtäväänsä

- Henkilöstökysely
- Kehitys- ja osaamiskeskustelu
- Henkilöstö lähtöseuranta (pulssi-kysely)

Taloustavoite: Resurssit on mitoitettu oikein suhteessa lakisääteiseen tehtävään ja talous on tasapainossa. Tiedolla johtaminen ohjaa toimintaa.

- Budjettiseuranta kuukausittain
- Suunnitelmavelka
- Asiakasmäärä
- Avoimien työpaikkojen määrä
- Ehdokasasettelujen määrä
- Kuntakohtainen työttömyysturvakulu

Edellä mainittujen tavoitteiden lisäksi työllisyysalueelle toimintaa ohjaa toimenpideohjelma, joka laaditaan vuoden loppuun mennessä. Toimenpiteet kohdistuvat 3:lle seuraavalle vuodelle. Ohjelma tullaan esittämään kunnille ja lautakunnalle sekä hyväksytään Äänekosken kaupungin valtuustossa.

Lähtötilanne

Henkilöasiakkaat

Työnhakija-asiakkaiden määrä vaihtelee tulevalla Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueella määrääikaisten lomautusten vuoksi. Vuoden alussa työnhakija-asiakkaita oli 7 137 henkilöä ja lokakuun 2024 lopussa 6 153 henkilöä.

Paikallista ja sujuvaa palvelua

Toiminta aloitetaan siirtymäajanmallilla, jossa tavoitteena on turvata muutosvaiheessa työnhakija- ja työnantaja-asiakkaiden palvelut. Siirtymäaikana asiakkuuksia palvellaan yhteisvastuullisesti ja välttämättä lähipalvelumalli ei toteudu kaikilta osin. Varsinainen työvälitysmalli tarkoittaa sekä työnantaja- että työnhakija-asiakkaiden jakoa toimialoittain ja alkupalvelun laaja-alaista toimintaa. Viimeistään koko laajuudessaan toimintamalli on käytössä 1.10.2025. Uudessa toimintamallissa korostuu lähipalvelumalli ja henkilöasiakkaiden tapaaminen kasvokkain omassa kotikunnassaan. Koko uuden toimintamallin tavoitteena on työnvälitys ja osaavan työvoiman saaminen alueen työnantajille.

Yhdyspintatyö Hyvinvointialueen ja KELAN kanssa on merkittävässä roolissa työllistymisen monilaisen edistämisen (TYM) näkökulmasta sekä kaikkein heikommassa työmarkkina-asetuksessa olevien tukemiseksi. Painopisteenä palveluissa on osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen työvoimakoulutuksilla sekä erilaiset palveluhankinnat tukevat työnhakijoiden kehittymistä.

Työllisyys rakentaa elinvoimaa

Työllisyysalueen toiminnassa korostuu työnvälitys, työnantajapalvelut sekä tavoitteena on ketterän työnvälityksen kautta tukea koko Pohjoisen Keski-Suomen elinvoimaa. Vastavuoroinen yhteistyö ja vahva vuorovaikutus kuntien elinvoimayksiköiden, kehitysyritysten, yritysneuvojien, kuntien muiden yksiköiden sekä työllisyyden ekosysteemin kanssa tulee tukemaan koko työllisyysalueen elinvoimaa.

3.8. Opetus- ja kasvatustalouden lautakunta

3.8.1. Toiminta-ajatus

Opetus- ja kasvatustoimi jakautuu kahteen vastuualueeseen: opetuspalveluihin ja lasten, perheiden ja nuorten palveluihin. Opetuspalveluiden vastuualue käsittää perusopetuksen ja lukiokoulutuksen sekä perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan. Lasten, perheiden ja nuorten palveluiden vastuualue käsittää varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perhekeskustoiminnan, nuorisopalvelut sekä kotoutumisen palvelut. Opetus- ja kasvatustoimialan alle lukeutuu myös poikkihallinnollisesti koko kaupungin hyväksi toimiva hyvinvointityö.

Opetus- ja kasvatustalouden lautakunta toimii toimialan monijäsenenä toimielimenä. Opetus- ja kasvatustalouden johtaja vastaa lautakunnan tehtäväalueen operatiivisesta toiminnasta sekä johtaa ja kehittää toimintaa kaupunginhallituksen, kaupunginjohtajan ja lautakunnan alaisuudessa.

3.8.2. Tavoitteet

Opetus- ja kasvatustalouden palveluohjelma vuosille 2022-2028. Ohjelma sisältää neljä kärkitavoitetta, joista kaksi on valittu talousarviovuoden 2025 keskeisiksi tavoitteiksi.

1. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen

Tavoitteeseen pyritään mm. seuraavilla toimenpiteillä:

- laadukas varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, jossa keskitytään perustaitojen vahvistamiseen ja käytetään eriyttämistä
- laadukas lukiokoulutus, jossa ylläpidetään laajaa kurssitarjontaa, toimitaan yhteisöllisesti ja ohjataan ja tuetaan opiskelijaa yksilöllisesti
- henkilöstön koulutus, osaamisen jakaminen
- arvioinnin kehittäminen, koulutukset, benchmarking
- digitutor-toiminnan vakiinnuttaminen
- yhteisöllisen oppilashuollon kehittäminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa
- laatutyöskentelyn kehittäminen

- kouluviihtyvyyden ja yhteisöllisyyden edistäminen
- ICT-tekniikan nykyistä laajempi hyödyntäminen
- nuorten ryhmätoiminnan kehittäminen

2. Toimialan palvelut vetovoimatekijänä

Tavoitteeseen pyritään mm. seuraavilla toimenpiteillä:

- johtamisjärjestelmän ja johtamisen kehittäminen
- toimintakulttuurin kehittäminen
- hyvinvointisuunnitelma
- henkilöstön kouluttaminen, koulutussuunnittelu
- paikallisen opetussuunnitelman painopisteiden kehittäminen
- sidosryhmäyhteistyön kehittäminen (koulu/päiväkoti keskellä kylää)
- huoltajien ja lasten osallisuuden lisääminen
- hyvän esille nostaminen viestinnän kautta

3.8.3. Talousarvio 2025

Opetus- ja kasvatustalokunta (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	3 344	1 886	2 080	10,3 %
Toimintamenot	-31 537	-29 846	-30 125	0,9 %
Toimintakate (netto)	-28 193	-27 960	-28 044	0,3 %

Opetus- ja kasvatustalokunnan toimintatulot ovat 2,0 milj. euroa ja toimintamenot 30,1 milj. euroa. Toimintakatteeksi muodostuu -28,0 milj. euroa ja se kasvaa 0,3 % vuoden 2024 talousarvioon verrattuna.

Toimialan hankkeet

Projektit sisältävät valtion erityisavustuksilla rahoitettavat hankkeet. Hankerahoitusten määrä on edellisvuosista voimakkaasti laskeva. Hankkeiden kokonaisrahoituksesta tullaan käyttämään nuorisotyöhön 135 000 euroa ja varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen ja lukioon 174 400 euroa. Kaikkiaan hankerahoitusta käytetään toimialalla 309 400 euroa. Kaupungin omarahoitusosuus on 213 300 euroa. Hankkeilla katetaan pääasiassa henkilöstökuluja.

Hankkeet vuonna 2025 ovat: Tasa-arvoa edistävät toimenpiteet ja laadun kehittäminen, kaikki harrastamaan 2024, innovatiivisten oppimisympäristöjen edistäminen varhaiskasvatuksessa 2023, lukion oppimisen tuki, henkilöstökoulutushanke, etsivän nuorisotyön hankkeet sekä nuorisotyöpaja.

3.8.4. Henkilöstö

Opetus- ja kasvatustalokunta	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	TS 2026	TS 2027
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	386 / 391	377 / 385	366 / 376	366 / 372	366 / 372
Osa-aikaiset	9	7 / 8	7 / 8	7 / 8	7 / 8
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	39	46	25	7	7
Osa-aikaiset	1	2	4	3	3
Yhteensä					
Kokoaikaiset	425 / 430	423 / 431	391 / 399	373 / 379	373 / 379
Osa-aikaiset	10	9 / 10	11 / 12	10 / 11	10 / 11

Henkilöstötaulukko sisältää 9 htv hanketyössä vuonna 2025. Taulukko ei sisällä sivutoimivia tuntiopettajia.

3.8.5. Lasten, perheiden ja nuorten palvelut

Toiminta-ajatus

Lasten ja perheiden palveluiden perustehtävänä on lasten, nuorten ja heidän perheidensä hyvinvoinnin edistäminen laadukkaita palveluja tuottamalla. Toiminnassa painotetaan ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea moniammatillista asiantuntijuutta hyödyntäen.

Vastualueen tavoitteet

1. Toimialan kärkitavoite: lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen

Vastualueen tavoite: Suunnitelmallisen monitoimijisuuden kehittäminen koko kaupungin, hyvinvointialueen ja muiden sidosryhmien kanssa. Yhteistoiminnan ytimessä on vanhemmuuden tukeminen.

Toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi

- Vanhempana vahvemmaksi- ryhmämuotoisen toiminnan käynnistäminen yhteistyössä perhekeskuksen kanssa
- pysyvien yhteistyörakenteiden luominen hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kanssa

2. Toimialan kärkitavoite: toimialan palvelut vetovoimatekijänä

Vastualueen tavoite: Lasten, perheiden ja nuorten osallisuuden vahvistaminen oman elämänsä asiantuntijoina ja toimijoina.

Toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi

- Yksiköiden johtoryhmätyöskentelyä kehitetään esim. säännöllisillä kehittämisfoorumipäivillä ja riittävillä resursseilla
- Lapset puheeksi- menetelmän käyttäminen sovitusti
- Järjestetään perheiltoja, joissa mahdollisuus lapsille ja huoltajille tulla kuulluksi oman elämänsä asiantuntijoina

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos

Ääneniemen päiväkotitoiminta lopetti toimintansa 31.7.2024. Äänekosken taajaman 5-vuotiaat keskitettiin Koulunmäen päiväkotitoimintaan, joskin yksi ryhmä toimii myös Mikonpuiston päiväkodissa. Piilolan, Karhunlähteen ja Mikonpuiston päiväkodeissa on elokuusta 2024 alkaen muutoin ryhmiä vain 1-4-vuotiaille lapsille.

Koiviston päiväkoti aloitti toimintansa 1.8.2024 uusissa tiloissa Koiviston koulun yhteydessä. Väliaikaistilana toimineen viipalepäiväkodin tiloista luovuttiin.

Konginkankaan päiväkodille remontoidaan tilat koulun yhteyteen kevätkesällä 2025. Toimintakausi 2025-2026 aloitetaan uusissa tiloissa, jolloin viipalepäiväkodista päästään luopumaan.

Kellosepän päiväkodin putkiremontti toteutetaan kesällä 2025. Väistötiloina toimivat Katvelan ja Alkulan päiväkodit sekä tarvittaessa Alkulan vanha päiväkoti. Suolahden taajaman esiopetus on keskitetty Kellosepän päiväkotiin.

Lapsimäärä kunnassa on laskeva, ja se huomioidaan myös henkilöstösuunnittelussa. Yksi varhaiskasvatusryhmä eli kolmen työntekijän henkilötyövuodet vähennetään vuonna 2025 Katvela-Kellosepän päiväkodissa.

Etsivän ja liikkuvan nuorisotyön sekä kotoutumisen työntekijöiden toimitilat siirtyivät syyskuussa 2024 Wahlmanin talolle. Samoissa tiloissa aloittaa vuoden 2025 alkupuolella nuorisopalveluiden alaisuuteen siirtyvä nuorten työpaja. Kesällä 2025 yhtenäiskoulun C-osan valmistuttua saadaan käyttöön myös uudet nuorisotilat, jolloin Spotin tiloista luovutaan lopullisesti. palveluiden keskittäminen yhtenäisempiin tiloihin luo uusia toiminnallisia mahdollisuuksia ja vähentää vuokratkustannuksia.

1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain (681/2023) lisää kunnan järjestämisvastuuta kotoutumisen palveluissa. Laki velvoittaa kuntaa järjestämään kotoutumishjelman, joka sisältää joukon erilaisia toimenpiteitä, muun muassa kotoutumiskoulutuksen ja monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämisen. Syksyllä 2024 kotoutumisen palveluja on tehostettu myös järjestämällä lukuvuoden 2024-2025 loppuun kestävä luku- ja kirjoitustaidon kurssi.

TALOUSARVIO 2025

Lasten, perheiden ja nuorten palvelut (sitova taso) (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	1 670	906	1 181	30,3 %
Toimintamenot	-11 056	-10 739	-10 975	2,2 %
Toimintakate (netto)	-9 386	-9 833	-9 795	-0,4 %

Vuoden 2025 talousarvion valmistelussa on huomioitu seuraavat talouden vakauttamiseen tähtäävät toimenpiteet:

1. Ryhmien määrän minimointi (96 000 €)
2. Yhden esikouluryhmän lakkauttaminen (tasapainotussuunnitelma: 60 000 €)

Lisäksi hankeomavastuiden määrä vähentyy 287 500 €.

Yht. 443 500 €

Menolisäykset vuodelle 2025:

1. Ateriakustannusten nousu (-82 380 €)
2. Konginkankaan päiväkodin siirtyminen koululle, tarvikkeet (-10 000 €)
3. Nuoriso- ja kotoutumispalveluiden siirtyminen Wahlmanin talolle, tarvikkeet (-15 000 €)
4. Huuhan puisto, tarvikkeet (-4 000 €)
5. Kotoutumisen palvelut (-355 300 €), myös tulojen lisäys 415 000 €.
6. Starttipaja, ent. keskushallinto (-96 500 €), myös tulojen lisäys 30 000 € (erityisavustus)
7. Palvelujen ostojen leikkauksen palautus (-19 000 €)
8. Lisäys varhaiskasvatuksen määräaikaisen henkilöstön palkkaukseen (-40 000 €)

Yht. -622 180 €

Hallinto

Lasten, perheiden ja nuorten vastualueen hallinnon tavoitteena on tuottaa mahdollisimman laadukasta ja kustannustehokasta palvelua kuntalaisille. Perhepalveluiden hallinnossa työskentelee toimistos sihteeri ja perhepalvelujohtaja. Perhepalvelujohtaja vastaa vastualueen toiminnasta sekä johtaa ja kehittää toimintaa kaupunginhallituksen, kaupunginjohtajan, lautakunnan ja toimialajohtajan alaisuudessa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. (Varhaiskasvatuslaki 2018/540).

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti sekä tuottaa laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja eri toimintamuodoissaan.

VARHAISKASVATUKSEN YKSIKÖT

Toimipisteet	Kustannuspaikka	Lapsiryhmiä/paikkoja (ei mukana pelkän esiopetuksen ryhmät/paikat) 31.10.2024	Lapset yhteensä (ei mukana pelkän esiopetuksen lapset) 31.10.2024
Alkulan päiväkoti	32150	3 ryhmää / 54	42
Karhunlähteen päiväkoti	32110	5 ryhmää / 87	70
Katvelan päiväkoti	32145	3 ryhmää / 54	41
Kellosepän päiväkoti	32145	4 ryhmää / 68	63
Koiviston päiväkoti	32165	3 ryhmää / 54	48
Konginkankaan päiväkoti	32140	2 ryhmää / 33	31
Koulunmäen päiväkoti	32118	7 ryhmää / 147	146
Mikonpuiston päiväkoti	32112	7 ryhmää/112 + 8 pph varahoito	127
Piilolan päiväkoti	32115	2 ryhmää / 42	37
Tiitelän päiväkoti	32155	2 ryhmää / 23	28
Perhepäivähoito	32210	6 ryhmää / 24	24
Yhteensä		44/ 706	657

Päiväkotihoidossa (osa- ja kokopäivähoito) on lokakuun 2024 lopulla yhteensä 633 lasta.

Perhepäivähoitopaikkoja kuudella omassa kodissaan työtä tekevällä perhepäivähoitajalla on yhteensä 24 ja ne kaikki ovat käytössä. Perhepäivähoitajista viisi työskentelee Äänekosken taajamassa ja yksi Honkolan alueella.

Yhteensä varhaiskasvatuksessa on lokakuun 2024 lopulla 657 lasta.

Pelkässä esiopetuksessa on 42 lasta.

Varhaiskasvatukselle tyypillinen ilmiö on lapsimäärän suuri vaihtelu toimintavuoden aikana. Syntyvyyden laskusta huolimatta varhaiskasvatuksen kysyntä on kasvanut. Ilta- ja vuorohoidon kysyntä taas puolestaan on laskenut.

Varhaiskasvatuksen erityisopetus

Äänekosken varhaiskasvatuksessa on seitsemän varhaiskasvatuksen erityisopettajan tointa, jotka kaikki on täytetty vakinaisesti. Ryhmissä työskentelevät varhaiskasvatuksen erityisopettajat toimivat Koulunmäen esiopetuksessa ja Katvela-Kellosepän päiväkodissa. Viisi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa toimii kiertävinä erityisopettajina tuottaen tukea kaikille päiväkodeille. Yksi erityisopettaja toimii määräaikaisesti varhaiskasvatuksen tuen koordinaattorina hankerahoituksella. Konginkankaan, Koiviston, Tiitelän (Sumiainen) ja Hietaman esioppilaille tuotetaan erityisopetuksen palvelut perusopetuksen erityisopettajaresurssin avulla.

Esiopetus

Toimintakaudella 2024-2025 esiopetuksessa on 147 lasta, joista kolmella on pidennetty oppioikeus ja erityisen tuen päätös.

Päiväkotien (Koulunmäki, Konginkangas, Tiitelä, Kelloseppä ja Koivisto) esiopetusryhmät muodostuvat sekä pelkkää esiopetusta saavista lapsista että niistä lapsista, jotka tarvitsevat esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta esiopetuksen lisäksi.

Hietaman koululla tarjotaan esiopetusta 10 lapselle.

Perhekeskustoiminta

Äänekosken perhekeskus Kerkän tehtävänä on tukea perheitä vanhemmuudessa ja parisuhteessa, tarjota varhaista tukea erilaisissa elämänvaiheissa sekä ylläpitää kohtaamispaikkatoimintaa yhteisöllisyyden ja vertaistuen mahdollistamiseksi. Perhekeskustoiminta huomioi perheiden monimuotoisuuden, mukaan lukien monikulttuurisuuden, sekä tarvittaessa auttaa sovinnolliseen eroon ja vanhemmuuden jatkumiseen. Perhekeskustoiminnan tehtävänä on myös lähisuhdeväkivallan ehkäisy sekä lapsen oikeuksiin ja tietoon perustuvan toimintakulttuurin edistäminen. Toiminta on ennaltaehkäisevää ja perheyhteyttä sekä perheen toimintakykyä vahvistavaa.

Perhekeskustyö yhdistää opetuksen ja kasvatuksen toimijoita sosiaali- ja terveystalouteihin sekä kolmannen sektorin toimijoihin. Perhekeskustoiminnan tukena on perintövara, jota käytetään toiminnan toteuttamisesta aiheutuviin kuluihin, palveluihin ja hankintoihin. Perhekeskustoiminnalla on toimitilat Koulunmäen yhteiskoulun uudisrakennuksessa. Perhekeskuksessa työskentelee varhaisen tuen ohjaaja.

Nuorisopalvelut

Nuorisotyö tarjoaa palveluita 12-29-vuotiaille nuorille. Palveluiden piirissä olevat nuoret ovat pääosin 12-17-vuotiaita. Nuorisopalveluissa tuotetaan alueellista nuorisotyötä kuten avointa tilatyötä, koulun nuorisotyötä, liikkuvaa nuorisotyötä, kohdennettua ryhmätoimintaa, leirejä, retkiä, tapahtumia, nuorisovaltuuston ohjausta sekä etsivää nuorisotyötä ja nuorten työpajatoimintaa. Osallisuus-, tieto- ja neuvontapalvelut sisältyvät kaikkeen toimintaan. Nuorten hyvinvoinnin edistämiseen on varattu osallistava budjetoinnin kautta 25 000 euroa.

Nuorisotyön keskeiset tavoitteet ovat:

- Edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia, sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa
- Tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista
- Tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa
- Edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja

Nuorisopalveluilla on toimipisteet Äänekosken keskustassa vuoden 2025 aikana valmistuvassa Koulunmäen C-rakennuksessa, Walhmannin talolla sekä Suolahdessa, Konginkankaalla ja Sumiaisissa.

Kotoutumista edistävät palvelut

Uudistettu kotoutumislaki (681/2023) tulee voimaan 1.1.2025 yhtä aikaa TE-palvelujen uudistuksen kanssa. Lain tavoitteena on vahvistaa maahan muuttaneiden työllisyyttä, työllisyyttä tukevia valmiuksia, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan. Lisäksi tavoitteena on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä on kunnilla. Kotoutumista edistävät kunnan peruspalvelut sekä erityiset kotoutumispalvelut, jotka sisältyvät kunnan kotoutumisohjelmaan. Uutena osana on kunnan velvollisuus ei-työnhakijana oleville maahan muuttaneille. Kunnan tulee tehdä kotoutumisen ja osaamisen palvelutarpeen arviointi sekä tarvittaessa sen pohjalta kotoutumissuunnitelma. Kunnan tulee myös järjestää monikielistä yhteiskuntaorientaatiota sekä kotoutumiskoulutusta kunnan palveluiden piirissä oleville kotoutujille.

Kunta sopii pakolaisten vastaanotosta ELY-keskuksen kanssa ja vastaa vastaanoton koordinoinnista ja palveluiden yhteensovittamisesta hyvinvointialueen kanssa. Kunta varautuu vastaanottokeskuksen tukitoimin tai itsenäisesti kuntaan muuttavien oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden tai tilapäistä suojelua saavien vastaanottoon ja palveluiden järjestämiseen.

Kunnalla on vastuu kotoutumisen edistämisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta paikallistaloudella. Kunta kehittää kotoutumisen edistämistä monialaisena yhteistyönä. Kunnan tehtävänä on huolehtia kotoutumisen valtakunnallisen asiakastietojärjestelmän (Koto-AJ) käyttöönotosta ja siihen liittyvistä tehtävistä viimeistään 1.1.2027 alkaen.

Vuoden 2025 talousarvioon on varattu kahden henkilötyövuoden palkkaus. Äänekosken kaupungin kotoutuspalvelut on saaneet lisävastuun valtiolta tilapäisen suojelun lisätukea 30 000 euroa, joka mahdollistaa maahanmuuttokoordinaattorin työajan käytön kunnan kotoutumista edistävien palveluiden kehittämiseen. Tällöin voidaan palkata toinen ohjaaja kotoutumisen alkuvaiheen palveluihin määräaikaista. Lisäksi maahanmuuttoneuvontaan ostetaan oman kielistä neuvontaa lukuvuosittain Koskelan Settlementti ry:ltä.

3.8.6. Opetuspalvelut

Toiminta-ajatus

Opetuspalvelun perustehtävä on tuottaa laadukasta opetussuunnitelmien mukaista yleissivistävää perusopetusta ja lukiokoulutusta, sekä tarjota tasokasta aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Vastuualueen tavoitteet

1. Toimialan kärkitavoite: lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen

Vastuualueen tavoite: yhteisöllisen opiskeluhuollon ja hyvinvointityöhön liittyvän ennaltaehkäisevän työn kehittäminen

Toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi

- Hyvää kasvua -opetussuunnitelman toimivien käytäntöjen vahvistaminen
- Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön toimintatapojen arviointi ja kehittäminen
- Yhteisövaikuttavuuden kehittäminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa

2. Toimialan kärkitavoite: toimialan palvelut vetovoimatekijänä

Vastuualueen tavoite: vaikuttavat henkilöstökoulutukset

Toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi

- Hankekoulutuskokonaisuus: Käytöksellään haastavien oppilaiden kohtaaminen, vuorovaikutus ja turvallisuus. Perusopetuksen oppimisen tuen lakimuutoksen vaikutukset.
- Laatutyön kärjeksi johtaminen: koulutuskokonaisuus esihenkilöille

Opetuspalvelut (sitova taso) (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	1 674	980	900	-8,2 %
Toimintamenot	-20 481	-19 107	-19 149	0,2 %
Toimintakate (netto)	-18 807	-18 127	-18 250	0,7 %

Vuoden 2025 talousarvion valmistelussa on huomioitu seuraavat talouden vakauttamiseen tähtäävät toimenpiteet:

1. A2-kielen tarjonnan lopettaminen (26 000 €)
2. Oman työn ohessa tehtävä työ (5 000 €)
3. Ryhmärajojen poistaminen (233 000 €)
4. Lapsimäärän väheneminen (183 000 €)
5. Lukion kurssimäärän leikkaus (41 000 €)

Lisäksi hankeomavastuut vähentyvät 92 500 €.

Yht. 580 500 €

Menolisäykset vuodelle 2025:

1. Ateriakustannusten nousu (-328 652 €)
2. Kuljetuskustannusten nousu (-97 000 €)
3. Hyvinvointikoordinaattorin palkkavaraus (-63 000 €)
4. Äänemessut (-10 000 €)
5. Henkilöstön koulutuskustannukset (-10 000 €)
6. ICT-kulut (-40 000 €)
7. Tuntilisäyksestä johtuva 30 kurssin lisäys (-70 000 €)
8. Koulunmäen uusi C-rakennus, tarvikkeet (-25 000 €)
9. Muut koulut, leikkausten palautukset, tarvikkeet (-15 000 €)
10. Vanhus- ja vammaisneuvostot (-4 000 €)

Yht. -662 652 €

Hallinto

Opetuspalvelujen hallinnon tavoitteena on tuottaa mahdollisimman laadukasta ja kustannustehokasta palvelua kuntalaisille. Hallinnossa työskentelee opetus- ja kasvatustoiminnan johtaja, kasvatuksen ja opetuksen palvelukoordinaattori, hyvinvointikoordinaattori ja kaksi toimistosihiteeriä. Opetustoimi käyttää myös kaupungin kuljetussuunnittelijan resurssia koulukuljetusten suunnitteluun.

Perusopetus

Äänekoskella on yhteensä seitsemän perusopetusta antavaa koulua: kaksi yhtenäiskoulua ja viisi alakoulua. Suolahden yhtenäiskoulun uudisrakennus otettiin käyttöön keväällä 2019 ja Koulunmäen yhtenäiskoulun uusi osa syksyllä 2019. Koiviston koulun uudisrakennus otettiin käyttöön kevätlukukauden 2020 alussa. Koulunmäen yhtenäiskoulun C-rakennus valmistuu talvella 2025 ja otetaan käyttöön syksyllä 2025.

PERUSOPETUKSEN YKSIKÖT

Koulu	Perusopetus- ja pienryhmät	Oppilaita
Koulunmäen yhtenäiskoulu	48	867
Suolahden yhtenäiskoulu	32	559
Hietaman koulu	5	78
Honkolan koulu	6	100
Koiviston koulu	5	75
Konginkankaan koulu	4	60
Sumiaisten koulu	3	59
Yhteensä	103	1798

Lukio

Toisen asteen koulutusta tuottaa Äänekosken lukio. Lukion opiskelijamäärä on pysynyt viime vuodet noin 300 opiskelijassa. Äänekosken perusopetuksen ikäluokasta siirtyä omaan lukioon noin 40 % ikäluokasta.

Koulu	Ohjausryhmiä	Opettajia	Opiskelijoita
Äänekosken lukio	12	26	288 lukiolaista, joista 11 kaksoistutkinto, 1 aikuinen

Kouluilla on yhteensä neljä koulusihteeriä ja viisi virkarehtoria: kaksi yhtenäiskoulun rehtoria, kaksi apulaisrehtoria ja yksi lukion rehtori.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Äänekosken kaupunki toteuttaa iltapäivätoimintaa Hietaman, Honkolan, Konginkankaan, Koiviston ja Sumiaisten sekä Koulunmäen ja Suolahden yhtenäiskouluilla.

Koulunmäen ja Suolahden yhtenäiskouluilla järjestetään toimintaa erityisen tuen lapsille. Koskelan Settlement ry. järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa Äänekosken keskustassa sekä iltapäivätoimintaa Suolahdessa. Toimintaa avustetaan 190 000 eurolla vuonna 2025. Kaupunki saa myös Koskelassa järjestetystä toiminnasta valtionosuuden.

Muut peruskoulut

Äänekoskelaisia lapsia opiskelee mm. Valteri-kouluissa ja muiden opetuksen järjestäjien kouluissa. Vastavasti Äänekoskella opiskelee vieraskuntalaisia lapsia erilaisista syistä johtuen. Talousarvioon merkitään menoiksi kotikuntakorvaukset, jotka valtionvarainministeriö ohjaa suoraa tuloiksi niille kunnille, joissa äänekoskelaisia lapsia on perusopetuksessa. Vastavasti saamme tuloja muiden kuntien oppilaiden meillä opiskelun perusteella.

Perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaita on 12 oppilasta. Aikuisten perusopetuksessa arvioidaan opiskelevan ensi vuonna 6 henkilöä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kuntalain (410/2015) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kunnan edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin (lapset ja nuoret, työikäiset, ikääntyneet sekä vammaiset, pitkäaikaissairaat ja muut erityisryhmät). Näitä on myös kuvattava sekä kuntakohtaisessa että alueellisessa lakisääteisessä hyvinvointikertomuksessa. Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet (hyvinvointisuunnitelma), ja otettava päätöksenteosaan huomioon päätöstensä arvioitua vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin.

Näissä tehtävissä kunta toimii yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tukee sitä asiantuntemuksellaan. Kunnan tulee koordinoida eri toimialojen laaja-alaista työtä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, samoin kuin kunnan on toimittava yhdessä muiden sen alueella hyvinvointityötä tekevien julkisten tahojen, yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Hyvinvointikoordinaattorin tehtävä ja toiminnan muutos edellisvuoteen verrattuna

Vaikuttavan hyvinvointityön ja laadukkaiden palveluiden perusedellytys on eri tietolähteistä koostettavan hyvinvointitiedon analyysi ja systemaattinen hyödyntäminen paikallisiin tarpeisiin. Vuonna 2022 perustettu hyvinvointikoordinaattorin tehtävä vakinaistettiin joulukuussa 2023. Laaja ja poikkialueellinen tehtävä päätettiin sijoittaa opetus- ja kasvatustoimeen. Tehtävän palkkakustannuksia rahoitettiin ensin perintövaroin, mutta vuodelle 2025 palkkakustannukset näkyvät uutena käyttötalouden menoeränä.

Hyvinvointikoordinaattorin tehtävänä on erityisesti vahvistaa sote-muutoksen jälkeen kaupungille jääneitä hyvinvointipalveluita eli opetuksen ja kasvatuksen palveluita, kulttuuria, liikuntaa ja muita vapaa-ajan palveluita, alueen eri toimijoiden yhteistyötä sekä Äänekosken asukkaiden osallisuutta.

Hyvinvointikoordinaattorin vakinaistaminen on mahdollisuus lähteä kehittämään hyvinvoinnin edistämistyötä ja aitoa asukasosallisuutta pitkällä aikavälillä. Palveluiden käyttäjien osallisuus ja kumppanuus sidosryhmien kanssa on keskeinen periaate laadukkaiden palveluiden ja vaikuttavien toimenpiteiden kohdentamisessa sekä kustannusten kasvun hillitsemisessä. Kaupungin hyvinvointikoordinaattori vastaa hyvinvointityön tietovarannosta, johon perustuen voidaan vahvistaa kunnan omien palveluiden asiakaslähtöisyyttä. Äänekosken kaupungin hyvinvointisuunnitelma nojaa kaupunkistrategiaan 2022-2028, jossa todetaan, että se ”toteuttaa kaupunkistrategiaansa rohkean avoimesti ja osallistamalla asukkaat mukaan toteuttamaan hyvää elämää”.

Keskeisiä kehitettäviä palvelukokonaisuuksia ovat ehkäisevä päihdetyö, lähisuhdeväkivallan ehkäisy, turvallisuuden ja yksinäisyyden lievittäminen, elämäntapaohjaus sekä avoin päivä- ja perhekeskustoiminta. Nämä kytkeytyvät Keski-Suomen alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2024-2024 painopisteisiin: arjen turvallisuuden edistäminen, mielen hyvinvoinnin edistäminen sekä liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Hyvinvointikoordinaattorin tehtäviin kuuluu myös erilaisten toimielinten toiminnan tukeminen, kuten asiantuntijana ja esittelijänä toiminen vanhus- ja vammaisneuvoston kokouksissa.

3.9. Kulttuuri- ja liikuntalautakunta

3.9.1. Toiminta-ajatus

Kulttuuri- ja liikuntalautakunta vastaa Äänekosken kulttuuri- ja liikuntapalveluista ja ratkaisee kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja museolain, sekä taiteen perusopetuksen ja musiikkioppilaitoksia koskevan lainsäädännön mukaiset kunnille kuuluvat asiat.

3.9.2. Tavoitteet

Koko toimialan tavoitteita ohjaavat vuoteen 2028 asti kulttuuri- ja liikuntaohjelman neljä kärkitavoitetta, jotka ovat:

1. Kulttuuri- ja liikuntatoimi terveellisten, turvallisten ja viihtyisän elinympäristön, elävän keskustan ja aktiivisten kylien kehittäjänä
2. Kulttuuri ja liikuntatoimi monipuolisten harrastus- kulttuuri- ja tapahtumatoiminnan vahvistajana
3. Kulttuuri- ja liikuntatoimi elinikäisen kehittymisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentajana
4. Kulttuuri- ja liikuntatoimi kulttuuri- ja liikuntatilojen ja alueiden kehittäjänä

Vuosittain toimiala edistää talousarvionsa puitteissa kulttuuri- ja liikuntaohjelman kärkitavoitteiden toimenpiteitä niiltä osin, kuin ne ovat kesken tai jatkuvaa toimintaa.

3.9.3. Talousarvio 2025

Kulttuuri- ja liikuntalautakunta (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	716	731	639	-12,5 %
Toimintamenot	-4 624	-4 575	-4 607	0,7 %
Toimintakate (netto)	-3 908	-3 845	-3 967	3,2 %

3.9.4. Henkilöstö

Kulttuuri- ja liikuntalautakunta	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	TS 2026	TS 2027
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	49/50	47 /50	45,5/49	48 - 49 /50 - 51	50 - 51
Osa-aikaiset					
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	3	3	3	3	3
Osa-aikaiset		1			
Yhteensä					
Kokoaikaiset	52/ 53	50 / 53	48,5 / 52	51 - 52 / 53 - 54	53 - 54
Osa-aikaiset		1			

Henkilöstötaulukko ei sisällä sivutoimisia tuntiopettajia.

3.9.5. Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Toiminta-ajatus

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut tuottaa yhdessä eri toimijoiden kanssa (yhteisöt ja yksityiset) laadukkaita ja monipuolisia kulttuuri-, liikunta- ja hyvinvointipalveluita. Palveluiden tuottamisessa huomioidaan kaikki kuntalaiset ja korostetaan ennaltaehkäisevän toiminnan merkitystä. Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden vastuualue sisältää hallinto- ja kansalaistoiminnan, kirjastoiminnan, kulttuuritoimen, liikuntapalveluiden ja Ala-Keiteleen musiikkiopiston tulosalueet.

TALOUSARVIO 2025

Kulttuuri- ja liikuntapalvelut (sitova taso) (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	716	731	639	-12,5 %
Toimintamenot	-4 624	-4 575	-4 607	0,7 %
Toimintakate (netto)	-3 908	-3 845	-3 967	3,2 %

Hallinto- ja kansalaistoiminta

Tulosalueen kautta koordinoidaan avustuksia kansalaisopistotoimintaan ja taiteen perusopetuksen tukemiseen (Koskela), kyläyhdistysten kohde- ja toiminta-avustuksiin sekä luottamushenkilöiden palkkioihin. Lisäksi tulosalueen talousarviossa on kaupungin juhlatilaisuuksiin liittyvät määrärahat (itsenäisyyspäivän juhla, veteraanipäivän juhla, uudenvuoden juhla, jne.). Tulosalue sisältää kulttuuri- ja liikuntajohtajan ja toimistosihteerin palkan. Tulosalueen keskeinen toiminta on kulttuuri- ja liikuntapalveluiden hallinnollinen työ, sekä avustusten koordinointi.

Kirjastotoiminta

Kirjastotoiminnan tulosalueen tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Kirjastopalveluja tarjotaan neljässä kirjastossa: Äänekoskella pääkirjastossa, Suolahdessa, Konginkankaalla ja Sumiaisissa. Konginkankaan, Sumiaisten ja Suolahden omatoimikirjastot parantavat kirjastopalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta.

Kirjastolain mukaan yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Kirjastolla tulee olla käytössään tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö. Kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Kirjasto on lähipalvelu, jolla tulee olla riittävät aukioloajat. Palveluiden järjestämisessä on huomioitava tasa-arvon vahvistaminen sekä toiminnan lähtökohtina olevat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Kirjastopalveluiden suurimmat menoerät ovat henkilöstön palkkakustannukset, kirjastoaineistomenot ja ICT-palvelut, joilla täytetään kirjastolain velvoite kirjasto- ja tietopalveluhenkilöstöstä sekä uusiutuvasta kirjastokokoelmasta ja -välineistöstä. Tulot kertyvät pääosin myöhästymismaksuista ja aineiston korvauksista.

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimen tulosalueen tehtävänä on tuottaa kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain mukaisesti monipuolisia kulttuuripalveluita Äänekoskella ja tukea avustusten kautta paikallisten yhdistysten ja yksityishenkilöiden kulttuuritoimintaa.

Kulttuuritoimen tavoitteena on lisätä ihmisten kokonaisvaltaista hyvinvointia kulttuuritoiminnan kautta ja parantaa osaltaan kulttuurin harrastusmahdollisuuksien saatavuutta ja saavutettavuutta alueella taiteen perusopetustoimintaa tukemalla.

Lisäksi kulttuuritoimen tehtävänä on koordinoida museotoiminnan kautta paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja kotiseututyön edistämistä. Taidemuseo järjestää ympärivuotisesti näyttelytoimintaa, joka vahvistaa taiteen paikallisuuden identiteettiä.

Keskeisiä toimintamuotoja ovat avustusten myöntäminen, erilaisten konserttien, näyttelyiden ja muiden tapahtumien järjestäminen, sekä kulttuurikasvatus ja taiteen soveltavien menetelmien hyödyntäminen kulttuurihyvinvointipalveluissa eri kohderyhmien kanssa.

Lasten ja nuorten kulttuuritoiminnassa toteutetaan tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää, ikätason huomioivaa kulttuurikasvatusta päiväkodeissa, esiopetuksessa sekä perusopetuksessa. Kesäkuun alussa toteutetaan Lasten kulttuuripäivät, joilla mahdollisuus tutustua erilaisiin esittävän taiteen muotoihin matalalla kynnyksellä. Lasten kulttuuripäivien yhteydessä huomioidaan erityisesti saavutettavuus, eli ohjelmaa toteutetaan myös viheralueilla. Pääosa ohjelmasta on maksutonta. Äänekoski on mukana maakunnallisissa lasten ja nuorten kulttuuriverkosto Kulttuurisaitassa, ja toteuttaa Äänekoskella verkoston tuottamia yhteisiä sisältöjä. Äänekoski tukee kulttuurilähetteellä esimerkiksi terveydellisten, sosiaalisten ja taloudellisten syiden vuoksi heikommassa asemassa olevia lapsia, nuoria ja perheitä.

Työikäisille suunnatun kulttuuritoiminnan tavoitteena on järjestää työikäisille laadukasta, monipuolista ja saavutettavaa esittävän taiteen tarjontaa sekä kevät- että syyskaudelle (kausiohjelma).

Kulttuuritoimi pyrkii lisäämään ikääntyneiden kulttuuritoimintaa muun muassa kohdentamalla kulttuuripalveluja (kulttuuritoimen kausiohjelman sisällöt) liikuntapalveluiden seniorikortin ostaneille, huomioimalla palveluasumisen yksiköissä asuvat ikäihmiset esimerkiksi viemällä yksiköihin taidesisältöjä (mm. kukkia vanhukselle) sekä järjestämällä matalan kynnyksen kulttuurihyvinvointipalveluja (teetanssit).

Hyvinvointia ja terveyttä edistävän kulttuuritoiminnan osalta kulttuuritoimi tuottaa osallisuutta edistäviä sisältöjä, kuten ilmiökahvit ja kulttuurifoorumit. Lisäksi tavoitteena on kulttuuriluotsi -toiminnan vakiinnuttaminen.

Kulttuuritoimi huomio toiminnassaan erilaisia vähemmistö- ja erityisryhmiä tekemällä yhteistyötä toimialarajat ylittävästi eri tahojen, kuten kotouttamisen ja maahanmuuttotyön, kehitysvammaisten toimintakeskuksen ja perhepalveluiden kanssa sekä mahdollistamalla esimerkiksi outsider -taiteen tekijöiden näyttely- ja esiintymistoimintaa.

Kulttuuritoimen tulosalueen suurimmat menot koostuvat henkilöstön palkkakuluista, kohde- ja toiminta-avustuksista, tapahtumien ja näyttelyiden järjestämisestä aiheutuvista kuluista sekä taiteen perusopetuksen kuluista. Tulot kertyvät pääosin pääsylipputuloista.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden tulosalue tuottaa kaikille kuntalaisille liikuntalaissa määriteltyjä liikuntapalveluita ottaen huomioon harrasteliikunnan, kilpaliikunnan, lasten- ja nuorten liikunnan, sekä erityisryhmien tarpeet. Liikuntapalveluiden tulosalue vastaa liikuntapaikkaverkoston ylläpitämisestä ja kehittämisestä, järjestää ohjattua liikuntaa ja liikuntaneuvontaa eri kohderyhmille ja huolehtii koulujen uimaopetuksesta. Lisäksi se vastaa ostopalveluiden kautta liikuntapaikkojen kunnossapidosta, sekä myöntää avustuksia liikunta-alan yhdistyksille ja yksityishenkilöille.

Soveltava liikunnan osalta tavoitteena on vastata erityisryhmien liikkumistarpeisiin ryhmäliikunnan ja yksilöllisen liikuntaneuvonnan kautta osana ikäihmisten ennaltaehkäisevän ja kuntouttavan liikunnan palveluketjua. Maahanmuuttajien liikunnan osalta tavoitteena on mahdollistaa maahanmuuttajien liikuntapalveluiden käyttö osana kotoutumista, mm. liikuntainfojen, maahanmuuttajien uimakouluja, sekä yksilöllisen liikuntaneuvonnan kautta. Liikuntaneuvonta osalta tavoitteena on, että Äänekoskella on valtakunnallisten suositusten mukaista maksutonta liikuntaneuvontaa, jolla kannustetaan vähän liikkuvia liikunnallisen elämäntavan löytämiseen, sekä yksilö- että pienryhmätoiminnan kautta osana hyvinvoinnin palveluketjua.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta tavoitteena on liikuntapaikkaverkostoa ylläpitämällä tukea valtakunnallisen varhaiskasvatuksen, sekä lasten ja nuorten liikkumissuosituksen mukaista liikuntatoimintaa osana varhaiskasvatusta ja perusopetusta. Liikkumaan aktiivisella ympäristöllä on tavoitteen toteutuksessa suuri merkitys. Äänekoskella on hyvät mahdollisuudet hyödyntää lähiliikuntapaikkoja osana varhaiskasvatusta ja perusopetusta sekä rakennetussa että luonnonvaraisessa ympäristössä.

Liikuntapalveluiden tulosalueen suurimmat menot koostuvat liikuntapaikojen kunnossapidosta, henkilöstökuluista, liikuntaseurojen avustuksista ja urheilijastipendeistä. Liikunnan ohjaustoimintaan ja erityisryhmien liikuntaan on varattu määrärahat omille kustannuspaikoilleen. Äänekosken uimahallin ja Suolahden uimahallin henkilöstön, sekä Pankkarin ja liikuntatalon liikuntavahtimestareiden palkkakulut on varattu liikuntapalveluiden tulosalueen talousarvioon. Ulkoliikuntapaikkojen kunnossapito hoidetaan pääosin ostopalveluna Äänekosken Kiinteistöhoito Oy:n kautta. Osa haja-asutusalueiden liikuntapaikkojen (ladut ja kentät) kunnossapidosta hoidetaan yhdistysten, yksityishenkilöiden ja yrittäjien toimesta.

Liikuntapalveluiden tulosalueen tulot koostuvat pääosin uimahallien ja kuntosalien pääsymaksuista, sekä ohjaustoiminnan osallistumismaksuista.

Liikuntapalveluiden talousarvio sisältää 12 000 euron määrärahan salibandyn tarvitseman ottelumaton asennuskustannuksiin.

Musiikkiopisto

Ala-Keiteleen musiikkiopiston tulosalue antaa oppilaan yksilölliset ominaisuudet ja tavoitteet huomioon otettavaa musiikin- ja soitonopetusta, jonka päämääränä on vahvistaa oppimisen iloa soitto- ja laulutaidon, yhteismusisoinnin ja musiikin perusteiden oppimisen sekä niiden edelleen kehittämisen kautta. Lisäksi tavoitteena on kannustaa oppilasta harjoitteluun ja itseohjautuvaan työskentelyyn sekä luoda oppilaalle perusta elinikäiselle myönteiselle musiikkisuhteelle.

Musiikkiopistolle arvioitu valtionosuus 648 209 € on laskettu OKM:n vuodelle 2024 vahvistetulla yksikköhinnalla 89,34 €/opetustunti. Vuoden 2025 tuntiperusteisen opetustunnin yksikköhinnan suuruus varmistuu loppuvuodesta 2024. Musiikkiopiston valtionosuuteen oikeuttava vahvistettu tuntimäärä vuodelle 2024 on 12 729 tuntia ja valtionosuusprosentti on 57 %.

Arviot oppilasmääristä (ka.) perusopetuksessa ja syventävissä opinnoissa vuodelle 2025 ovat seuraavat: Hankasalmi 9, Konnevesi 3, Laukaa 60, Uurainen 19, Äänekoski 159 oppilasta eli yhteensä 250 oppilasta. Varhaisiän musiikkikasvatuksen (VaMu) oppilasmäärän (Laukaa, Uurainen, Äänekoski) on arvioitu olevan ka.95 oppilasta, mikä on sama kuin edellisinä vuosina.

Oppilaspaikan arvioitu hinta kunnille on perus- ja syventävissä opinnoissa 26 euroa suurempi kuin arvio vuodelle 2024. Vamussa oppilaspaikan arvioitu hinta kunnille on 73 euroa suurempi kuin tae 2024.

Perus- ja syventävät opinnot

- tae 2025: 1 271 € / oppilas (250 opp.)
- tae 2024: 1 245 € / oppilas (254 opp.)
- tp 2023: 1 150 € / oppilas (239 opp.)

Varhaisiän musiikkikasvatus

- tae 2025: 444 € / oppilas (95 opp.)
- tae 2024: 371 € / oppilas (95 opp.)
- tp 2023: 313 € / oppilas (96 opp.)

Palkkamäärärahat on laskettu 1.8. 2024 tiedossa olevan henkilökunnan, palkkatason ja opetustuntimäärän mukaan niin, että mahdolliseen vuosisidonnaiseen osaan oikeuttava palvelusaika on huomioitu. Palkkoihin on huomioitu 0,47% korotukset. Henkilösivukulut on laskettu 20,83 % mukaan. Ulkoisissa tilavuokrissa on huomioitu siirtyminen uusiin kaupungin omiin opetustiloihin syksyllä 2025.

Kevään 2025 viikkotuntimäärä on samalla tasolla kuin syksyn 2024 tuntimäärä. Syksyn 2025 tilanne perustuu arvioon. Opetuksen kokonaistuntimäärä vuodelle 2025 on arvioitu olevan vajaat 12 900 tuntia, mikä on samaa tasoa kuin aiempina vuosinakin.

3.10. Kaupunkirakennelautakunta

3.10.1. Toiminta-ajatus

Kaupunkirakennelautakunnalla on kaksi vastuualuetta, jotka ovat kaupunkirakennepalvelut ja ruokapalvelut. Kaupunkirakennepalveluihin sijoittuu mm. kiinteistöjen, liikenneväylien, puistojen ja yleisten alueiden sekä satamien ja laitureiden kustannuspaikat. Ruokapalveluiden kustannuspaikkoina ovat valmistuskeittiöt.

Kaupunkirakennelautakunta vastaa tilaajana toimitilojen suunnitteluttamisesta, rakennuttamisesta ja huolehtii rakennuttajavalvonnasta sekä isännöitsijävelvoitteista ja omaisuuden arvon säilyttämisestä. Lautakunta hallinnoi kunnan omassa käytössä olevia toimitiloja ja tilaajana vastaa niiden ylläpidosta ja hoidosta. Lisäksi lautakunta vastaa yhdyskuntateknisen rakentamisen ja yleisten alueiden suunnittelusta ja rakentamisen valvonnasta sekä tilaajana hoidosta ja kunnossapidosta.

Kaupunkirakennelautakunnan ruokapalvelut tuottavat ravitsemussuosituksen mukaisia, laadukkaita, turvalisia ja kasvatusta tukevia ateriapalveluja asiakkaiden tarpeisiin.

3.10.2. Talousarvio 2025

Kaupunkirakennelautakunta (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	9 914	9 825	10 621	8,1 %
Toimintamenot	-19 266	-18 156	-20 235	11,5 %
Toimintakate (netto)	-9 352	-8 331	-9 613	15,4 %

Kaupunkirakennelautakunnan talousarvioesityksen toimintatulot ovat 10,6 miljoonaa euroa ja toimintamenot 20,2 miljoonaa euroa ja toimintakate -9,6 miljoonaa euroa. Toimintakate on 15,4 % suurempi kuin vuonna 2024. Talousarviossa on huomioitu talouden tasapainottamissuunnitelman mukaiset säästöt 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2025.

Palvelutaso on määritelty kiinteistönhoidon ja siivouksen mitoituksen, kadunhoito- ja viheralueluokitusten sekä investointiohjelman mukaisesti talousarvion määrärahakehys huomioiden.

Koko kaupungin nettoinvestointiesitys vuodelle 2025 on 6,1 miljoonaa euroa, josta kaupunkirakennepalveluiden osuus on 5,7 miljoonaa euroa. Lisäksi leasingkohteiden investointimääräraha-arvio vuodelle 2025 on 4,9 miljoonaa euroa.

Tavoitteet

Tavoitteena kehittää henkilöstön osaamista. Nykyisen henkilökunnan kehittämisessä tulee jatkossa huomioida uuden rakennus- ja alueidenkäyttölain mukaiset muutokset. Lisäksi talousarviovuoden aikana tulee jatkaa talousseurannan, rakentamispalveluiden ja muiden palveluiden tuottamisen ja kustannusseurannan kehittämistä.

Tavoitteista on laadittu tuloskortit. Talousarvion laadintaprosessin yhteydessä huomioidaan kokonaisvaltaisesti kaikki organisaation toimintaan liittyvät riskit. Taloudellisiin ja toiminnallisiin tavoitteisiin liittyvät riskit on tunnistettava, analysoitava, sekä arvioitava niiden merkitys suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja organisaatioon. Toimialan riskit määritellään sen operatiivisessa johtoryhmässä.

3.10.3. Henkilöstö

Kaupunkirakennelautakunta	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	TS 2026	TS 2027
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	47	46	45	45	45
Osa-aikaiset	9	10	10	10	10
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	0	0	0	0	0
Osa-aikaiset	1	1	1	0	0
Yhteensä					
Kokoaikaiset	47	46	45	45	45
Osa-aikaiset	10	11	11	10	10

Taulukko ei sisällä investointikohteille palkattuja.

3.10.4. Kaupunkirakennepalvelut

Toiminta-ajatus

Vastuualueen toiminta-ajatuksena on tuottaa laadukkaat käyttöön turvalliset, terveelliset ja hyväkuntoiset tilat kustannustehokkaasti ja taata kaupungin kiinteistöomaisuuden arvon säilyminen.

Tämän lisäksi vastuualue vastaa katujen, puistojen, uimarantojen ja satamien suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta. Vastuualueelle kuuluvien rakennusten kerrosala on noin 159 000 m² ja tilavuus noin 713 000 m³, hoidettavia katuja ja teitä on noin 234 km, kevyenliikenteenväyliä noin 74 km, avustettavia yksityisteitä on noin 395 km, viheralueita 70 ha, uimarantoja 29 kpl ja leikkipuistoja 29 kpl, noin 800 venepaikkaa, joista yli 500 on laituripaikkoja.

Vastuualueen tavoitteet

1. Tavoitteena on kehittää yhteistyötä Strategisen kumppanuuden osalta ja sitä kautta saavuttaa yhteistyöllä parempia palveluita kiinteistöjen käyttäjille. Mittarina talousarviossa määritellyt määrärahat strategiseen kumppanuteen ja käyttäjätyytyväisyyden mittaaminen osakokonaisuuskohtaisesti (käyttäjäkyselyt sekä asukastyytyväisyyskysely).
2. Toteutuneiden investointihankkeiden laadun arviointi (tarkastuslistan mukaisesti; talous, aikataulu, tiedottaminen). Tavoitteena on, että 80 % kohteista toteutuu laadittujen määritelmien mukaisesti.

TALOUSARVIO 2025

Kaupunkirakennepalvelut (sitova taso) (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	6 849	6 742	7 123	5,7 %
Toimintamenot	-16 647	-15 498	-17 493	12,9 %
Toimintakate (netto)	-9 799	-8 756	-10 370	18,4 %

Kaupunkirakennepalveluiden vastuualueen toimintatulot kasvavat 0,4 miljoonaa euroa (5,7 %), toimintamenot 2,0 miljoonaa euroa (12,9 %) ja toimintakate 1,6 miljoonaa euroa (18,4 %) vuoden 2024 talousarvioon verrattuna. Toimintatuloissa vuokratulot kasvavat 0,4 miljoonaa euroa. Toimintamenoissa leasingvuokamenoihin on budjetoitu 2,0 miljoonan euron lisäys vuodelle 2025. Leasingvuokramenojen kasvuun vaikuttavat uusina kohteina tulleet Koiviston päiväkotit ja Koulunmäen yhtenäiskoulun C-rakennus sekä muuttuneet korokustannukset.

Talousarviossa on huomioitu toimitilojen tehokas käyttö sekä keskitetty toimintaa kaupungin omiin tiloihin ja purettu tyhjillään olleita rakennuksia. Näillä toimilla on pystytty vähentämään vastuualueen

kokonaismenoja. Puretut kiinteistöt vähentävät vastuualueelle kuuluvien rakennusten lämmitettävää kerrosalaa 15 000 m².

Kaupunkirakennepalveluiden talousarvion muutoksia verrattuna vuoteen 2024 ovat mm. Koiviston päiväkodin ylläpitokustannuksien lisääntyminen päiväkodin käyttöönoton myötä, vuokratulojen lisääntyminen (te-tilat ja kela) ja vuokran korotukset, vuokratulojen väheneminen (Sammonkatu 4), vuokramenojen poistuminen (Ääneniemien päiväkotiki, kauppakatu 10, Koiviston väistö päiväkotiki), purettujen rakennusten ylläpitokustannusten poistuminen (Asemakadun koulu, Suolahden palvelukeskus sekä liikerakennus osoitteessa Kauppakatu 4).

Koulunmäen C-rakennuksen valmistuminen vaikuttaa talousarvioon lisäämällä ylläpitokustannuksia (205 000 euroa) sekä energiakustannuksia (169 000 euroa). Koulurakennuksen valmistumisen myötä Musiikkiopiston vuokratiloista luovutaan, sekä Nuorisokeskus Spotin ja Teollisuuskatu 1-3 väistötilat jäävät tyhjilleen ja näiden ylläpitokustannukset pienenevät.

Energian hinnan nousuun on varauduttu lämmön osalta 150 000 euron korotuksella. Sähkön hinnan aleneminen sopimuksen mukaisesti vähentää kustannuksia 200 000 euroa.

Talousarviossa on huomioitu katuvalaistuksen muutokset (112 500 euroa).

Kaupunkirakennepalveluiden vastuualueelle kuuluvat tukipalvelut tuotetaan Strategisen kumppanuuden toimintamallilla. Toimintamallilla saavutetaan laadukasta ja tehokasta kiinteistöjen, viheralueiden, teiden ja katujen, satamien sekä leikkipaikkojen hoitoa ja ylläpitoa. Näillä toimenpiteillä saavutetaan talousarviossa annetut tavoitteet.

Kaupunkirakennepalveluiden isoimpia investointeja ovat Suolahden uimahalli, museo, Äänekoskentien (Henttalanmäen) liikennejärjestelyt sekä Likolahdenkadun peruskorjaus vaihe 2.

3.10.5. Ruokapalvelut

Toiminta-ajatus

Ruokapalvelut tuottavat lakisääteisiä ravitsemussuosituksen mukaisia, korkealaatuisia, laadukkaita, turvallisia, kasvatusta tukevia ateriapalveluja asiakkaiden tarpeisiin. Ruokapalveluja tarjotaan päiväkotien ja koulujen, asiakkaille sekä henkilöstölle.

Vastuualueen tavoitteet

1. asiakkaiden kanssa säännölliset yhteistyöpalaverit
2. henkilöstön kehittäminen ammatillisesti
3. kouluruokailun kehittämistyöryhmän kokoaminen (oppilaat, kouluterveydenhuolto, opettajat, ruokapalvelut)
4. hävikkiruoan seuranta järjestelmän kehittäminen

TALOUSARVIO 2025

Ruokapalvelut (sitova taso) (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	3 065	3 084	3 498	13,4 %
Toimintamenot	-2 619	-2 658	-2 742	3,1 %
Toimintakate (netto)	446	425	756	77,9 %

Ruokapalveluiden sisäiset toimintatulot kasvavat 0,4 miljoonaa euroa (13,4 %) vuoden 2024 talousarvioon verrattuna. Kasvu johtuu keski-suoritehinnan korotuksesta vuodelle 2025 vyörytysmenojen kattamiseksi. Toimintamenojen 0,1 miljoonan euron kasvu aiheutuu elintarvikehintojen korotuksista.

Ruokapalveluissa valmistetaan koulu- ja päiväkotilounaita päivässä noin 3 400 annosta. Valmistamme myös päivähoitolle vuorohoidon tarpeisiin välipaloja sekä päivällisiä. Lisäksi valmistamme Koskelan iltapäiväkerhojen välipaloja. Ateriat tuotetaan ateriapalvelukeskus Lipstikassa Suolahdessa ja ne ovat Valtion Ravitsemiskeskuksen antamien ravitsemussuositusten mukaisia toiveruokia ja vuosikierron tuomia erityisaterioita unohtamatta, jotka ovat tärkeitä kasvatuksellisesta näkökulmasta.

Ruoanvalmistuksessa käytettävien elintarvikkeiden kotimaisuusaste on korkea, esim. liha, lihajalosteet, leipomotuotteet, perunat sekä mahdollisimman pitkälle myös juurekset ovat 100 % kotimaisia.

Suunnitelmallisella ruokalistasuunnittelulla panostetaan lasten ja nuorten ravitsemukseen ja hyvinvointiin. Käytössämme on Jamix -tuotannonohjausjärjestelmä, jonka avulla pystymme todentamaan asiakkaillemme ruokalistan kautta aterioiden energiasisällön, raaka-aine sisällön sekä ravitsemustiedon päivittäisessä ruokailussa.

Asiakkaita ohjataan käytännössä mm. esimerkein ja tiedottaen säännöllisesti ravitsemussuositusten mukaisiin valintoihin aterialla.

Ruokapalveluille myönnetty Sydänmerkki on tae ruoan laadukkuudesta ja terveellisyydestä. Merkin on myöntänyt Suomen Sydänliitto.

Lisäksi vahvuutena on ruokapalveluiden jatkuva kehitystyö kokonaisuutta silmällä pitäen ja tähän työhön on ammattitaitoinen henkilöstö erittäin sitoutunut.

Asiakkailla on käytössä QR-koodi palautejärjestelmä sekä päivittäinen palautejärjestelmä kaikissa toimipai-koissa.

Ruokapalveluissa on toteutettu uudistus, joka mahdollistaa erityisruokavalion hakemisen sähköisesti. Hakemukseen tarvitaan terveydenhoitoalan todentaminen terveydellisistä syistä. Uudistuksen myötä erityisruokavalioiden määrä on laskenut merkittävästi ja tuonut kustannussäästöjä, koska erityisruokavalioiden valmistaminen on lähes puolta kalliimpaa perusaterioiden valmistamiseen verrattuna. Näin ollen resurssija on voitu kohdentaa järkevämmiin ja tehokkaampiin ateriatuotantoon.

3.11. Ympäristölautakunta

3.11.1. Toiminta-ajatus

Lautakunnan perustehtävänä on huolehtia ympäristölautakunnan alaisista lakisääteisistä tehtävistä. Lautakunnan talousarvioon sisältyy myös ylikunnallisesti hoidettavia viranomaistehtäviä.

3.11.2. Talousarvio 2025

Ympäristölautakunta (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	328	213	135	-36,5 %
Toimintamenot	-732	-806	-918	13,9 %
Toimintakate (netto)	-403	-593	-783	31,9 %

Ympäristölautakunnan talousarvion toimintatulot ovat 0,1 miljoonaa euroa ja toimintamenot 0,9 miljoonaa euroa, joten toimintakatteeksi muodostuu -0,8 miljoonaa euroa. Ympäristölautakunnan toimialalla ei ole tavoitteena tehdä isompia investointeja eikä käyttömajaisuushankintoja vuodelle 2025.

Lautakuntatasolla menot muodostuvat suurimmalta osin palvelujen ostoista, joista seudullisten ostopalvelujen (ympäristöterveydenhuollon ja maaseutuelinkeinopalveluiden) osuus kattaa suuren osan lautakunnan talousarvion menoista.

3.11.3. Henkilöstö

Ympäristölautakunta	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	TS 2026	TS 2027
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	6	6	6	6	6
Osa-aikaiset					
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	1	0	0	0	0
Osa-aikaiset					
Yhteensä					
Kokoaikaiset	7	6	6	6	6
Osa-aikaiset					

Henkilöstötaulukossa ei ole huomioitu yhteistyötä lähikuntien kanssa.

3.11.4. Ympäristövalvonta

Toiminta-ajatus

Ympäristötoimen toiminta-ajatuksena on vastata ympäristölautakunnan alaisista rakennusvalvontaviranomaisen ja ympäristönsuojeluviranomaisen lupa- ja valvontatehtävistä sekä riittävästä ympäristön seurannasta säädösten ja paikallisten olosuhteiden edellyttämällä tavalla. Tavoitteena rakentamisen ja ympäristönsuojelun ohjauksessa ja neuvonnassa on edistää hyvää rakentamistapaa ja kaupunkikuvaa, sekä luonnon-suojelun ja kestäväen kehityksen huomioon ottamista kunnan toiminnassa.

Vastualueen tavoitteet

1. Ympäristönsuojelun järjestämät aloituskokoukset maa-aine- ja ympäristölupapäätöksien myöntämisen yhteydessä. Tavoite 100 %.
2. Asiakastytyväisyys rakennusvalvontaan asteikolla 1-4. Tavoite 3,7.

TALOUSARVIO 2025

Ympäristövalvonta (sitova taso) (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	328	213	135	-36,5 %
Toimintamenot	-434	-501	-573	14,3 %
Toimintakate (netto)	-106	-288	-438	51,7 %

Ympäristönsuojelun tulot palaavat viime vuosien normaalille tasolle, mutta rakennusvalvonnan tulot laskevat vuonna 2025. Äänekoskella ei ole tiedossa isompia hankkeita, joiden osalta lupatuotot ovat suurempia. Lisäksi uuden rakentamislain voimaantulon arvioidaan pudottavan lupatuottoja valtakunnallisesti.

Ympäristönsuojelu tulee päivittämään pohjavesialueiden suojelusuunnitelman, joka lisää asiantuntijapalveluiden kustannuksia vuodelle 2025. Kehotus suunnitelman päivittämiseen on tullut Keski-Suomen ELY-keskukselta.

Rakennusvalvonnalle päivitetään vaatimukset täyttävät tehokkaammat tietokoneet ja lakiuudistuksen velvoittamat ohjelmistot. Niiden osalta kustannukset kohdistuvat erityisesti vuoteen 2025.

Ilmanlaadun tarkkailun osalta kustannustaso pysyy ennallaan. Uutena kustannuspaikkana Hinkutyöryhmän toiminnalle on varattu 20 000 euroa. Hinku-työryhmässä on edustettuna ilmastotyön kannalta tärkeitä hallinnonalat, asiantuntijat ja sidosryhmät. Työryhmän tavoitteena on aktiivisesti vähentää kaupungin eri hallinnalojen ja tytäryhtiöiden sekä asukkaiden ja alueen yritysten toiminnasta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä kaupungin strategian mukaisesti. Työryhmä valmistelee esitykset suunnitelluista toimista sekä

laatii vuosittain suunnitelman päästöjä vähentävistä investoinneista. Hinkutyöryhmä on hankkimassa kaupunkiorganisaation kiinteistöihin kierrätysastiat sisätiloihin sekä parantamassa pyöräpysäköintiä valituissa kaupungin kohteissa, josta osa hankinnoista on aloitettu jo vuonna 2024. Hinku-työryhmä toteuttaa budjetillaan hyvin konkreettisia toimia.

3.11.5. Ympäristöterveydenhuolto

TALOUSARVIO 2025

Ympäristöterveydenhuolto (sitova taso) (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-250	-245	-285	16,3 %
Toimintakate (netto)	-250	-245	-285	16,3 %

Äänekosken kaupungin ympäristöterveydenhuollon maksuosuus on 285 000 euroa vuonna 2025. Ympäristöterveyshuolto on kilpailuttanut pieneläinpäivystyksen vuonna 2024, josta syystä kustannukset nousivat. Pieneläinpäivystyksen järjestäminen on kunnalle lakisääteistä. Myös yleisten kustannuksien nousu lisäävät kustannuksia terveys- ja elintarvikevalvonnassa.

3.11.6. Maaseutuasiat

TALOUSARVIO 2025

Maaseutuasiat (sitova taso) (1 000 €)	TP2023	TA2024	TAE2025	Muutos -% 2025/2024
Toimintatulot	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot	-47	-60	-60	0,0 %
Toimintakate (netto)	-47	-60	-60	0,0 %

Saarijärven tuottamien maaseutuelinkeinoviranomaisen palvelujen kustannusten arvioidaan olevan 60 000 euroa vuonna 2025. eli menot pysyvät samoina mitä ne ovat viime vuosina olleet.

4. INVESTOINTIOSA

Talousarviossa hyväksytään euromääräinen investointisuunnitelma vuosille 2025 - 2027. Investointitason perusteena on talousarviovuoden 2025 sekä taloussuunnitelmavuosien vuosikate, ellei tasapainottamistoimenpiteinä muuta esitetä. Investointitaso on sitova valtuustoon nähden talousarviovuonna 2025 ja suunnitelma vuosille 2026 - 2027 hyväksytään investointikohteista vain ne merkittävät kohteet, jotka sitoudutaan varmasti toteuttamaan (investointipooli).

Kaikki merkittävät investointikohteet suunnitellaan erillisinä kohteinaan ja kohteilla on oma kustannusarvio sekä arvioitu toteutusvuosi tai vuodet. Kokonaiskustannusarvio on merkittävän investointikohteen sitova taso.

Lisäksi talousarviossa kootaan yhteen pieniä investointikohteita (nippuja), joille hyväksytään talousarviossa vuosittainen investointimääräraha. Nipuille varatut investointimäärärahat ovat sitovia, ei yksittäisten kohteiden. Talousarviovalmistelun yhteydessä yksittäiset kohteet ovat luetteloitu investointisuunnitelmassa, mutta kohteille ei aseteta sitovaa toteutusvuotta tai kustannusarviota.

Vuodelle 2025 on suunniteltu noin 6,1 miljoonan euron nettoinvestoinnit (hyväksytyt erilliskohteet -0,1 milj. euroa, hyväksytyjen erilliskohteiden muutokset 4,3 milj. euroa, uudet erilliskohteet 0,8 milj. euroa ja investointiniput 1,0 milj. euroa). Suunnitelmavuosina 2025-2026 nettoinvestoinnit ovat yhteensä keskimäärin 5,3 miljoonaa euron vuositasolla. Vuoden 2025 nettoinvestointien määrä on 2,6 miljoonaa euroa korkeampi kuin vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa.

Vuosien 2017 - 2024 investointien omahankintamenojen keskiarvo on noin 9,3 miljoonaa euroa ja poistojen keskiarvo on noin 8,5 miljoonaa euroa/vuosi. Vuoden 2025 investointien määrä on 3,3 miljoonaa euroa investointien omahankintamenojen keskiarvoa alhaisempi ja 2,5 miljoonaa euroa poistojen keskiarvoa alhaisemmalla tasolla.

Vuoden 2025 talonrakennuksen isoimpia investointeja ovat Suolahden uimahallin peruskorjaus, Konginkankaan koulun muutostyöt päiväkodiksi, museon peruskorjaus ja Kellosepän päiväkodin vesiputkien saneeraus.

Kunnallisteknisen puolen isoimpia investointeja ovat Likolahdenkadun peruskorjaus ja kevytliikenneväylän rakentaminen ja Henttalan alueen liikennejärjestelyt. Lisäksi investoidaan vanhojen katujen päällystekorjauksiin.

Puistojen ja yleisten alueiden osalta jatketaan teemapuiston rakentamista rantapuistoon sekä kunnostetaan kaupungin kiinteistöjen piha-alueiden valaistukset. Lisäksi kunnostetaan mm. uimarantoja, leikkipuistoja ja viheralueita.

Muista maanrakennushankkeista toteutetaan mm. juoksuportaat sekä taajamien infrasuunnittelua.

Maa- ja metsäalueiden hankintoihin varataan 0,5 miljoonaa euroa. Maa- ja metsäalueiden hankinnoista ei tehdä poistoja, eli ne eivät heikennä kaupungin tulosta vaan lisäävät kaupungin tuloja kaavoituksen ja jaostetun maan myynnin kautta.

Leasingrahoituksella jatketaan Koulunmäen yhtenäiskoulun C-osan uudisrakentamista. Kohde valmistuu vuonna 2025.

Suunnitelman mukaisella investointivauhdilla kaupungin lainakanta on vuoden 2025 lopussa noin 68,1 miljoonaa euroa. Vuosina 2025-2027 vuosikate riittää suunniteltujen investointien toteuttamiseen.

4.1. Investointisuunnitelma: Hyväksytyt erilliskohteet, ei muutostarvetta

				Kustannusarvio	2025	2026	2027
Kaupunki-rakennelk	Irtain omaisuus	Varavoimakone	Uusi varavoimakone	-100 000	0	0	-100 000
	Liikenneväylät ja sillat	Jaakopintie, Äki	Jaakopintien rakentaminen Ääneniemeeseen	-380 000	0	0	-30 000
		Kirkkokatu, Äki	Kirkkokadun peruskorjaus	-300 000	0	0	-300 000
		Koulunmäen yhtenäiskoulu, liikennejärjestelyt, Äki	Koulunmäen yhtenäiskoulun alueen liikennejärjestelyjen parantaminen	-400 000	0	0	-350 000
		Laajalahden uusi alue, Äki	Laajalahden (ns. pikku-venetsian) kadut, suunn. 2027	-30 000	0	0	-30 000
		Riihijärvenkatu, peruskorjaus, Sti	Kisakatu-Katvelankatu välinen osuus	-390 000	0	0	-390 000
		Erkonkatu, Äki	Uuden kadun rakentaminen ja saastuneiden maainesten poisto	-450 000	0	0	-30 000
		Keiteleentie, Sti	Keiteleentien peruskorjaus välillä Sumiaistentie-Äänekoskentie	-250 000	0	-250 000	0
	Muut maanrakennusha	Koulunmäen yhtenäiskoulu, Äki	Saatto liikennealueen liikennejärjestelyt	-120 000	0	-20 000	-100 000
	Talonrakennus/Saneeraus	Museo, Äki	Avustus	250 000	95 000	0	0
		Kirjasto, Suolahti	Vesikatkon korjaus	-100 000	0	-100 000	0
		Kovalan maja, Äki	Peruskorjaus	-200 000	0	0	-10 000
		Uimahalli, Sti	Avustus	0	0	0	0
		Vanha tehtaan paloasema, Äki	Remontointi/kuvataidatilat (suunnittelu)	-50 000	0	0	-50 000
		Suolahden yhtenäiskoulu, vanha osa	IMS (ilmamääräsäätimet)	-720 000	0	-200 000	0
		Arkistotilat (suunnittelu 2026)	Arkistojen yhdistäminen	-50 000	0	-50 000	0
Kaikki				-3 290 000	95 000	-620 000	-1 390 000

4.2. Investointisuunnitelma: Hyväksytyt erilliskohteiden muutokset (kustannusarvio sitova)

				Kustannusarvio	2025	2026	2027
Kaupunki-rakennelk	Liikenneväylät ja sillat	Likolahdenkatu, Äki	Likolahdenkadun kevytliikenneväylän rakentaminen ja kadun peruskorjaus	-900 000	-650 000	-250 000	0
		Äänekoskentie	Henttalan alue, liikennejärjestelyt	-600 000	-540 000	0	0
		Pursikuja, Venekatu	Mustanniemen satama-alueen katujen rakentaminen	-150 000	0	-50 000	-100 000
	Puistot, uimarannat, pih	Rantapuisto, teemapuisto, Äki	Teemapuiston rakentaminen	-400 000	-60 000	0	0
	Talonrakennus/Saneeraus	Museo, Äki	Peruskorjaus	-1 600 000	-300 000	-350 000	0
		Kaupungintalo, Äki	Kaupungintalon peruskorjaus tai uudisrakennus (suunn. 2028, rak 2029-2030)	-18 700 000	0	0	0
		Uimahalli, Sti	Peruskorjaus	-4 900 000	-2 800 000	-1 600 000	0
		Koulunmäen yhtenäiskoulu A- ja B-rakennus, Äki	Lukitus	-200 000	0	-10 000	-190 000
Kulttuuri- ja liikuntal	Irtain omaisuus	Museo	Irtaimisto	-500 000	0	0	-500 000
Kaikki yhteensä				-27 950 000	-4 350 000	-2 260 000	-790 000

4.3. Investointisuunnitelma: Uudet erilliskohteet (kustannusarvio sitova)

				Kustannusarvio	2025	2026	2027
Kaupunki-rakennelk	Liikenneväylät ja sillat	Koillisranta, Äki	Kadun rakentaminen	-700 000	0	-100 000	-600 000
	Muut maanrakennushankkeet	Koulunmäen kadun pysäköintialue	Pysäköintialueen rakentaminen	-250 000	0	-250 000	0
		Kaupungintalon pysäköintialue	Uusi pysäköintialue	-150 000	0	0	-150 000
	Talonrakennus/Saneeraus	Liikuntatalo, Äki	Päätiseinän korjaaminen	-150 000	0	-150 000	0
		Koiviston perinnetalo, Äki	Julkisivujen korjaus ja maalaus	-100 000	0	-100 000	0
		Konginkankaan koulu	Konginkankaan päiväkotikoululle muutostyöt	-450 000	-450 000	0	0
			Päiväkodin kalustaminen	-44 500	-44 500	0	0
		Kellosepän päiväkotikoti, Sti	Vesiputkien saneeraus	-300 000	-300 000	0	0
		Liikuntapuiston stadionrakennuksen korjaus ja valaistus	Stadionrakennuksen korjauksen loppuunsaattaminen ja valaistuksen uusiminen	-150 000	0	0	-150 000
Kaikki yhteensä				-2 294 500	-794 500	-600 000	-900 000

4.4. Investointisuunnitelma: Investointiniput (ei kohdekohtaisia kustannusarvioita, sitovuustaso nippu)

				2025	2026	2027
Kaupunki-rakennelk	Irtain omaisuus	Keittiökaluusteet	Keittiöiden kalusteiden uusiminen	-50 000	-50 000	-50 000
		Kameravalvontalaitteistot	Kameravalvontalaitteistot kaupungin kohteille	0	-15 000	-15 000
	Liikenneväylät ja sillat	Katuvalaistus	Yhteishanke Äänekosken Energian kanssa	-50 000	-70 000	-100 000
		Asfaltoinnit ja päällystekorjaukset	Vanhon katujen päällystyskorjaukset: mm. Kotakennäntie, Piilolantie, Siiantie, Mämmensalmentie, Kellosepänkatu, linantie, Teollisuuskatu, Tanssilavantie, Kukkonielementien alku, Pölkinkatu, Kisakatu, Tippatehtaankatu, Runeberginkatu, Lönnrotinkatu ym. akuutit korjauskohteet.	-250 000	-500 000	-450 000
		Kevytiliikenneväylät ja liikennejärjestelyt	Kevytiliikenneväylien vaurioiden korjaaminen, liikenneturvallisuuden parantamiskohteita	-20 000	-90 000	-90 000
	Puistot, uimarannat, pihat ja yleiset alueet	Uimarannat ja luontokohteet	EU-rannat (Suojärvi, Äänejärvi ja Lossinranta): kuntoilulaitteita, leikkivälineitä, rannan kunnostaminen, valaistuksen uusinta, Suojärven laiturit ja wc-kunnostaminen	0	-35 000	-20 000
		Pankkarin alueen kehittäminen, Äki	Iso Ä, toiminnallinen hulevesiallas	0	-20 000	-20 000
		Vanhan aseman seutu, Sti	Aseman seudun kunnostaminen: alueen valaistus ja sähköistys	0	-10 000	-40 000
		Puistot, leikkipuistot, katuvihheralueet	Puistojen, leikkipuistojen ja katuvihheralueiden kunnostaminen	0	-30 000	-30 000
		Kaupungin kiinteistöjen piha-alueet	Valaistus	0	-80 000	-50 000
		Esteettömyystoimet	Esteettömyyden parantaminen	-15 000	0	-15 000
	Muut maanrakennushankkeet	Kaupungin valokuituverkko	Valokuituverkon laajentaminen	-20 000	-50 000	-50 000
		Taajamien infrasuunnittelu	Hankkeiden suunnittelu	0	-40 000	-50 000
		Äänemäki, Äki	Avustus	0	0	0
			Juoksuportaati	0	-80 000	0
		Liikuntapaikat	Liikuntapuisto, Äki:Varastorakennus, väylät, viherrakentaminen ja opasteet, pyöräparkit, tekonurmikenttä, hiihtostadionin nurmikaton poisto, ulkokuntoilupiha, pysäköintialue. Liikuntapuiston stadion hanke: Nurmikentän uusiminen. Lähiliikuntapaikat: Koiviston liikuntapaikan loppuun saattaminen, painopakalliset ulkokuntosalilaitteet. Pururadat, kaukalot ja kentät: valaistuksen uusiminen, latu- ja kenttäpohjien parantaminen, Mikonpuiston monitoimiareena, tekojään kylmälaiteet ja lauhdelämmön talteenotto	-80 000	-200 000	-950 000
		Kuntalan alueen kehittäminen	Wahlmannin talon piha-alue ja alueen valaistus, pysäköintiratkaisut	0	0	-40 000
	Satamat ja laiturit	Satamat	Satamien kehittämishankkeen kaupunginosuus	-20 000	-80 000	-80 000
	Talonrakennus/Saneeraus	Kaupungintalo , Äki	Kaupungintalon pienet korjaukset, pintaremontit, huonejärjestelyt ym.	0	-30 000	-30 000
		Muut talonrakennushankkeet	Konginkankaan koulun muutostyöt päiväkodin yhdistämiseksi, Sumiaistentie 102 vesikaton korjaus, Kangaslammen leirikeskus wc-rakennuksen uusiminen, Päiväkotien aurinkopurjeet, Sumiaisten koulun julkisivumaalaus, Suojärven uimaranta talviuintipaikan pukusuojan rakentaminen, Tiitelän päiväkodin pihan leikkivälineiden uusiminen, Koiviston koulun pihan leikkivälineet, Torin Grilli keittiön päivittäminen, Tiitelän päiväkodin vesijohtojen uusiminen, Sumiaisten yläkoulun vesijohtojen uusiminen, Taidemuseon piharakennuksen vaurioituneiden lattiarakenteiden korjaus, Mikonpuiston päiväkodin piha-alueen äitamuutokset, Keskuskeittiön toimisto/varasto	-90 000	-300 000	-350 000

			2025	2026	2027	
		Liikuntatalo, Äki	Sosiaalitulon suunnittelu, tulostaulun uusiminen 2025	-30 000	0	-50 000
		Taidemuseo, Äki	Rakenteiden korjaus, kameravalvonta, teosvarasto ja kalusto	0	-10 000	-250 000
		Kaupungin kiinteistöt	Rakennusten valaisimien uusiminen energiatehokkaammiksi, aurinkopaneelit	0	-10 000	-50 000
Kaupungin hallitus	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Maa- ja metsäalueet	Maa- ja metsäalueiden osto	-500 000	0	0
			Maa- ja metsäalueiden myynti	100 000	0	0
Kaikki yhteensä				-1 025 000	-1 700 000	-2 780 000

4.5. Investointitulot ja -menot yhteensä

	2025	2026	2027
Investointitulot	195 000	0	0
Investointimenot	-6 269 500	-5 180 000	-5 860 000
Yhteensä (netto)	-6 074 500	-5 180 000	-5 860 000

4.6. Leasingrahoituksella toteutettavat investointikohteet

			Kustannusarvio	2025	2026	2027	
Kaupunki-rakennelk	Talonrakennus/Saneeraus	Koulunmäen yhtenäiskoulu: Yläkoulu, musiikkiopisto, nuorisotilat, Äki	Uusi rakennus	-21 000 000	-4 850 000	0	0
Kaikki yhteensä				-21 000 000	-4 850 000	0	0

5. RAHOITUSOSA

Tässä luvussa on esitetty Äänekosken kaupungin rahoitussuunnitelma vuosille 2025 - 2027. Suunnitelmavuosien vuosikatteen ovat luvun 6 taloussuunnitelman mukaisia ja investointien rahavirrat investointisuunnitelman (luku 4) mukaisia.

Talousarvioon on kuntalain 110 §:n 4 momentin mukaan otettava toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitettava miten määrärahojen rahoitustarve katetaan.

Rahoitussuunnitelma jakautuu kahteen osaan:

- Toiminnan ja investointien rahavirta pitää sisällään**
 - toiminnan rahavirran*, joka muodostuu tulossuunnitelmasta siirtyvästä vuosikatteesta ja satunnaisista eristä sekä tulo-rahoituksen korjauseristä sekä
 - investointien rahavirran*, joka muodostuu investointimenoista, investointeihin saaduista rahoitusosuuksista ja käyttöomaisuuden luovutustuloista.
- Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen, lainakannan ja oman pääoman muutokset.**

Toiminnan ja investointien rahavirran ylijäämäinen summa osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulo-rahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen summa osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella.

Rahoitustoiminnan kassavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen nettokassavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

RAHOITUSSUUNNITELMA 2025-2027

RAHOITUS, 1000 €	TP2023	TPE2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	13 773	8 921	6 078	5 979	6 279
Tulorahoituksen korjauserät		0	0	0	0
Pakolliset varaukset	33				
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-6 367	-3 846	-6 270	-5 180	-5 860
Rahoitusosuudet investointeihin	93	127	195	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	237				
Toiminnan ja investointien rahavirta	7 769	5 202	3	799	419
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0		0		20 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 944	-2 944	-2 944	-2 948	-22 952
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 800	-2 200	3 000	2 200	2 600
Oman pääoman muutokset	0				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-7 952				
Rahoituksen rahavirta	-8 097	-5 144	56	-748	-352
Rahavarojen muutos	-327	58	59	51	67
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
Investointien tulorahoitus, %	219,5	239,9	100,1	115,4	107,2
Pääomamenojen tulorahoitus, %	149,4	133,9	67,4	73,6	21,8
Asukasmäärä 31.12. (ennuste)	17 971	17 800	17 700	17 700	17 700

5.1. Toiminnan ja investointien rahavirta

Kaupungille ei synny rahoitusylijäämää, joten lainoja ei lyhennetä vuonna 2025.

5.1.1. Toiminnan rahavirta

Tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Tästä syystä rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava vuosikate, satunnaiset erät sekä tulorahoituksen korjauserät.

5.1.2. Investointien rahavirta

Investoinnit ja niiden rahoitusosuudet on esitetty yksityiskohtaisesti investointisuunnitelmassa. Vuodelle 2025 on budjetoitu investointeihin määrärahoja yhteensä noin 6,1 miljoonaa euroa, mikä on 2,6 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2024 arvioitu investointien toteutuma.

5.2. Rahoituksen rahavirta

5.2.1. Antolainauksen muutokset

Antolainauksen lisäykseen budjetoidaan arvio suunnitelmakaudella myönnettävistä antolainoista ja antolainasaamisten vähennykseen budjetoidaan antolainojen suunnitelmakauden lyhennykset.

5.2.2. Lainakannan muutokset

Lainakannan muutoksiin budjetoidaan pitkäaikaisten lainojen lisäys (uudet lainat) ja vähennys (lyhennykset) sekä lyhytaikaisten lainojen muutos (nettomääräisenä).

Rahoitussuunnitelman mukaan velkamäärä kasvaa 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2025 vuoden 2024 ennustetusta tasosta. Suunnitelmavuosina 2026-2027 velkamäärä vähenee. ”Lainaa asukasta kohti” oli vuoden 2023 tilinpäätöksessä 4 071 euroa.

LAINAKANNAN KEHITYS 2023-2027

	TP2023	TPE2024	TA2025	TS2026	TS2027
Pitkäaikaiset lainat	42 368	39 424	36 480	33 532	30 580
Lyhytaikaiset lainat	30 800	28 600	31 600	33 800	36 400
Lainamäärä	73 168	68 024	68 080	67 332	66 980
Laina / asukas €	4 071	3 822	3 846	3 804	3 784

5.2.3. Oman pääoman muutokset

Kunnassa oman pääoman muutoksiin siirretään kunnan muun taseyksikön peruspääoman lisäys, joka oikaisee edellä investointimenoihin merkityn kunnan pääomasijoituksen muuhun taseyksikköön.

5.2.4. Muut maksuvalmiuden muutokset

Tähän kohtaan budjetoidaan toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutos, saamisten muutos sekä korottomien velkojen muutos.

5.2.5. Muut merkittävät taloudelliset vastuut

Taselainojen lisäksi kaupunki on rahoittanut koulurakennushankkeita kiinteistöleasingrahoituksella ja leasingsopimusten pääoma on 40,5 miljoonaa euroa joulukuussa 2024. Leasingvastuiden määrän arvioidaan olevan vuoden 2025 lopussa yhteensä 63,9 miljoonaa euroa.

Leasingsopimusten vuokratustannukset kohdistuvat tuloslaskelmaan vuokramenoina. Vuoden 2025 talousarviossa tuloslaskelmaan kirjattavien koulurakennushankkeista aiheutuva leasingvuokramenojen määrä on 4,0 miljoonaa euroa.

6. TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027 JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMIS- SUUNNITELMA VUOSILLE 2024-2026

6.1. Yleistä

Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Alijäämän kattamista ei voida siirtää erillisellä toimenpideohjelmalla katettavaksi taloussuunnitelma vuosien yli, vaan yksilöidyt tasapainottamistoimenpiteet hyväksytään taloussuunnitelmassa. Alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Äänekosken kaupungilla on kertynyttä ylijäämää vuoden 2023 tilinpäätöksessä 7,6 miljoonaa euroa.

Jäljempänä esitetään taloussuunnitelma sekä talouden tasapainottamissuunnitelma yhtenä kokonaisuutena.

Taloussuunnitelman mukaan kaupungin vuosien 2025 - 2027 tilikauden tulokset ovat alijäämäisiä, joten kertynyt ylijäämä on vuoden 2027 tilinpäätöksessä 1,6 miljoonaa euroa.

6.2. Taloussuunnitelman perusteet

Vuosi 2025 on taloussuunnitelmassa sama kuin edellä luvussa 2 (tuloslaskelma) on esitetty. Vuosien 2026-2027 laskennassa on käytetty seuraavia oletuksia:

- Toimintatulot, palvelujen ostot, aineet ja tarvikkeet, avustukset ja muut toimintamenot: korotus 0,8 % vuodelle 2026 ja 1,3 % vuodelle 2027
- Henkilöstömenot: korotus 2,0 % vuonna 2026 ja 2,0 % 2027
- Verotulot: vuodet 2026-2027 Kuntaliiton veroennustekehikon sekä oman arvion mukaisesti
- Valtionosuudet: vuodet 2026-2027 VM:n arviolaskelman mukaisesti
- Korkotulot: laskettu olemassa olevista antolainasopimuksista
- Muut rahoitustulot on arvioitu vuoden 2025 tasossa huomioiden muutokset vuosille 2026-2027
- Korkomenot: laskettu nykyisen korkokannan ja arvioitun lainakannan mukaisesti
- Poistot: poistolaskenta käyttöomaisuuskirjapidosissa investointisuunnitelman mukaisesti

Lisäksi taloussuunnitelmassa on huomioitu luvussa 6.3. vuoden 2024 talousarvion yhteydessä hyväksytyt talouden tasapainottamissuunnitelma vuosille 2024-2026.

Vuosikatteen vuosina 2026 - 2027 ovat noin 6,0 - 6,3 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelman perusteella vuosien 2025-2027 tulos näyttäisi muodostuvan alijäämäiseksi. Mikäli taloustilanne ei kohene, talouden tasapainottamistoimenpiteitä tulee lisätä.

Taloussuunnitelmaan liittyy paljon epävarmuustekijöitä ja haasteita. Suurimmat riskit tulopuolella ovat verotulokertymät ja valtionosuudet. Vuoden 2027 alusta voimaan tuleva valtionosuusuudistus vaikuttaa merkittävästi kaupungin talouteen. Uudistuksen talousvaikutusta on tässä vaiheessa vaikea ennustaa.

TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027

TULOSLASKELMA, 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot						
Myyntitulot	5 179	4 486	5 664	13 633	13 212	13 384
Maksutulot	1 815	2 251	2 041	2 389	2 408	2 439
Tuet ja avustukset	2 965	1 847	1 751	710	715	725
Muut toimintatulot	7 128	6 826	7 036	7 353	7 412	7 508
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot						
Henkilöstömenot	-34 689	-33 376	-33 685	-36 087	-36 591	-37 323
Palvelujen ostot	-18 731	-18 748	-19 381	-24 669	-24 703	-25 025
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 326	-6 239	-6 466	-6 596	-6 464	-6 548
Avustukset	-2 726	-2 844	-2 664	-5 116	-5 157	-5 224
Muut toimintamenot	-3 636	-3 431	-3 737	-5 530	-5 214	-5 281
Toimintakate	-50 022	-49 227	-49 439	-53 913	-54 382	-55 345
Verotulot	45 953	45 975	47 118	48 086	49 542	50 476
Valtionosuudet	15 594	10 467	10 212	10 905	9 720	9 948
Rahoitustulot ja -menot						
Korkotulot	979	900	900	850	850	850
Muut rahoitustulot	2 155	1 350	1 350	1 150	1 150	1 350
Korkomenot	-882	-1 100	-1 200	-1 000	-900	-1 000
Muut rahoitusmenot	-5	0	-20	0	0	0
Vuosikate	13 773	8 365	8 921	6 078	5 979	6 279
Poistot ja arvonalentumiset	-9 216	-8 500	-8 350	-8 300	-8 200	-8 400
Tilikauden tulos	4 557	-135	571	-2 222	-2 221	-2 121
Tilinpäätössiirrot	14	0		0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 571	-135	571	-2 222	-2 221	-2 121
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT						
	TPE 2023	TA 2024	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot / Toimintamenot, %	25,46	23,84	25,02	30,88	30,39	30,30
Vuosikate / Poistot, %	149,44	98,42	106,84	73,23	72,91	74,75
Vuosikate, euroa / asukas	766	467	501	343	338	355
Asukasmäärä 31.12. (ennuste)	17 971	17 900	17 800	17 700	17 700	17 700

6.3. Talouden tasapainottamissuunnitelma vuosille 2024-2026

Talouden tasapainottamissuunnitelma on hyväksytty vuoden 2024 talousarvion yhteydessä. Vuodelle 2025 suunnitellut säästöt on huomioitu vuoden 2025 talousarviossa.

6.3.1. Keskushallinto

Vastuualue: Kaikki

Säästökohde	2024	2025	2026
Elinkeino ja kilpailukyky/ÄäneHubin operointi	20 000		
Elinkeino ja kilpailukyky/ohjelmistot	5 000		
Elinkeino ja kilpailukyky/tilavuokra	25 000		
Elinkeino ja kilpailukyky/matkailuneuvonnan yhteistyösopimus		26 100	
Työllisyys/palkkatukityöllistäminen (työpaja)		100 000	
Työllisyys/nuorten kesätyöllistäminen	20 000		
Työllisyys/kuntalisät	50 000		
Työllisyys/avustukset järjestöille		70 000	
Työllisyys/palkkatukityöllistäminen	200 000	400 000	
Työllisyys/valmentajan palkkavaraus	40 000		
Hallintopalvelut/lähetin palkkavaraus	35 000		
Hallintopalvelut/luottamushenkilöiden määrä		30 000	
Henkilöstöpalvelut/henkilöstöetuudet (keskitetyt)	8 700		
Palvelujen ostot (tilit 4406, 4407, 4408, 4416, 4440, 4460)	21 640	-9 500	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (tilit 4580, 4595)	35 100	-15 300	
Lomarahavapaa ja lomapalkkavelka	16 300		
Tonttipalvelut/paikkatietoinsinöörin palkkavaraus (siirtynyt vuodelle 2025)	20 000	20 000	
Yhteensä	496 740	621 300	0

6.3.2. Opetus- ja kasvatuslautakunta

Vastuualue: Lasten, perheiden ja nuorten palvelut

Säästökohde	2024	2025	2026
Palvelujen ostot (tilit 4406, 4407, 4408, 4416, 4440, 4460)	28 100	-19 000	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (kaikki tilit)	21 100		
Lomarahavapaa ja lomapalkkavelka	10 300		
Sijaiskustannukset	19 800		
Toimistosihteerin palkkavaraus	20 000		
Ryhmien määrän minimointi	60 000		
Yhden esikouluryhmän lakkauttaminen	44 000	60 000	
Spotista luopuminen (siirtyminen Koulunmäen yhtenäiskoululle) ->siirretty kaupunkirakennepalveluille		0	0
Suolahden nuorisotiloista luopuminen (siirtyminen Suolahden yhtenäiskoululle)			42 100
Avustusmäärärahan leikkaaminen	8 000		
Yhteensä	211 300	41 000	42 100

Vastuualue: Opetuspalvelut

Säästökohde	2024	2025	2026
Palvelujen ostot (tilit 4406, 4407, 4408, 4416, 4440, 4460)	16 900	-8 000	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (kaikki tilit)	61 300		
Lomarahavapaa ja lomapalkkavelka	18 000		
Sijaiskustannukset	32 200		
Liikuntaluokista luopuminen	10 000		
A2-kielen tarjonnan lopettaminen	15 000	26 000	
Otoilun lisääminen	3 000	5 000	
Ryhmärajojen poistaminen	90 900	233 000	76 000
Lapsimäärän väheneminen	129 300	183 000	161 000
Muut säästöt	72 200		
Lukio/kurssimäärän leikkaus	29 000	41 000	
Yhteensä	477 800	480 000	237 000

6.3.3. Kulttuuri- ja liikuntalautakunta
Vastuualue: Kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Säästökohde	2024	2025	2026
Palvelujen ostot (tilit 4406, 4407, 4408, 4416, 4440, 4460)	7 960	-2 300	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (tilit 4580, 4595)	49 700	-24 700	
Lomarahavapaa ja lomapalkkavelka	11 500		
Sijaiskustannukset	1 100		
Uimahallien ja kuntosalien hintojen korotus	20 000		
Musiikkiopisto/ulkopuolisten tilojen vuokrat			38 000
Kirjasto/aineistomäärärahat	12 000		
Kulttuuritoimi ja museo/tapahtuma- ja markkinointibudjetti	15 000		
Kulttuuritoimi, hallinto, liikuntapalvelut: avustuspäärahojen leikkaus	35 000		
Kirjastojen henkilöstö (- 2 htv)	80 000		
Liikuntapaikkaverkoston karsiminen	25 000		
Yhteensä	257 260	-27 000	38 000

6.3.4. Kaupunkirakennelautakunta

Vastuualue: Kaupunkirakennepalvelut

Säästökohde	2024	2025	2026
Konsulttien käytön vähentäminen	100 000		
IV-nuohoukset	30 000		
Ikkunoiden pesu	10 000		
Kiinteistöjen myynti, ylläpitokustannukset	10 000		
Teollisuuskiinteistöjen myynti			
Tappiollista tiloista luopuminen	40 000		
Vuokrattavien tilojen tilavuokrahintojen ja venepaikkavuokrien tarkastaminen toteutuneiden kustannusten mukaisesti	10 000		
Työpajan kiinteistökulut		105 000	
Spotista kiinteistökulut (siirretty lasten, nuorten ja perheiden palveluilta)		29 800	59 700
Strateginen kumppanuussopimus / Kiinteistöhoito Oy	278 500		
Palvelujen ostot (tilit 4406, 4407, 4408, 4416, 4440, 4460)	3 940	-1 500	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (tilit 4580, 4595)	37 700	-18 700	
Lomarahavapaa ja lomapalkkavelka	4 200		
Yhteensä	524 340	114 600	59 700

Vastuualue: Ruokapalvelut

Säästökohde	2024	2025	2026
Palvelujen ostot (tilit 4406, 4407, 4408, 4416, 4440, 4460)	3 440	-2 200	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (tilit 4580, 4595)	6 400	-3 150	
Lomarahavapaa ja lomapalkkavelka	9 300		
Sijaiskustannukset	6 300		
Yhteensä	25 440	-5 350	0

6.3.5. Ympäristölautakunta

Vastuualue: Ympäristövalvonta

Säästökohde	2024	2025	2026
Palvelujen ostot (tilit 4406, 4407, 4408, 4416, 4440, 4460)	2 020	-800	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat (tili 4580)	2 800	-1 400	
Lomarahavapaa ja lomapalkkavelka	400		
Ympäristönsuojeluviranomaisen taksojen tarkastaminen	1 500		
Ohjelmistojen ja käyttötunnusten käyttöasteen ja tarpeen tarkastelu	2 000		
Rakennusvalvonnan taksojen tarkastaminen			
Yhteensä	8 720	-2 200	0

6.3.6. Yhteenveto

Lautakunta	2024	2025	2026
Opetus- ja kasvatustalautakunta	689 100	521 000	279 100
Kulttuuri- ja liikuntalautakunta	257 260	-27 000	38 000
Kaupunkirakennelautakunta	549 780	109 250	59 700
Ympäristölautakunta	8 720	-2 200	
Keskushallinto	496 740	621 300	
Yhteensä	2 001 600	1 222 350	376 800

7. TALOUSARVIO 2025 TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJEET

7.1. Talousarvion sitovuus

Kuntalaki ja kirjanpitolaki velvoittavat hoitamaan kaupungin taloutta hyväksytyyn talousarvion mukaisesti, joten talousarvio on sitova ohje kaupunginhallitukselle, lautakunnille, viranhaltijoille ja työntekijöille, jotka osallistuvat määrärahojen käyttöön.

Käyttötalousosa

Vuoden 2025 talousarvio on valtuuston nähden sitova vastuualuetasolla tarkastuslautakunnan, työllisyysaluelautakunnan, opetus- ja kasvatustalautakunnan, kulttuuri- ja liikuntalautakunnan, kaupunkirakennelautakunnan ja ympäristölautakunnan osalta. Keskushallinnon osalta talousarvion sitovuus on kaupunginhallituksen tasolla (pl. tarkastuslautakunta).

Investointiosa

Investoinneille hyväksytään euromääräinen investointitaso vuosille 2025-2027.

Investointitaso on sitova valtuustoon nähden talousarviovuonna 2025 ja suunnitelmavuosille 2026 - 2027 hyväksytään investoinneista vain ne merkittävät kohteet, jotka sitoudutaan varmasti toteuttamaan (investointipooli).

Kaikki merkittävät investointikohteet suunnitellaan yksilöityinä erillisinä kohteinaan ja kohteilla on oma kustannusarvio sekä arvioitu toteutusvuosi tai vuodet. Kokonaiskustannusarvio on merkittävän investointikohteen sitova taso.

Pienet investointikohteet niputetaan ja nipuille hyväksytään talousarviossa vuosittainen investointimääräraha. Nipuille varatut investointimäärärahat ovat sitovia, ei yksittäisten kohteiden. Talousarviovalmistelun yhteydessä yksittäiset kohteet ovat luetteloitu investointisuunnitelmassa, mutta kohteille ei aseteta sitovaa toteutusvuotta tai kustannusarviota.

Määrärahat on budjetoitu nettoperiaatteella ja ne ovat sitovia nettomääräisinä.

7.2. Talousarviomuutokset

Hallintokuntien tulee pitäytyä tiukasti laaditussa talousarviossa. Määrärahaa ei saa ylittää eikä käyttää muuhun kuin talousarviossa mainittuun tarkoitukseen. Lautakuntien tulee huolehtia talousarviossa myönnettyjen määrärahojen riittävydestä.

Jos määräraha ei riitä, on hyvissä ajoin ennen määrärahan loppumista selvitettävä mahdollisuudet toiminnan supistamiseen ja/tai sopeuttamiseen jäljellä olevan määrärahan puitteissa.

Lisätalousarvioesitykset kaupunginvaltuustolle on riittävästi perustelava. Perusteluissa on selvitettävä, onko toimialan muilta vastuu- tai tulosalueilta odotettavissa säästöjä, ja mihin toimenpiteisiin on ryhdytty lisämäärärahatarpeen välttämiseksi ja miksi tässä pyrkimyksessä ei ole onnistuttu. Lautakunnan tulisi ensisijaisesti pyrkiä kattamaan lisämäärärahatarpeensa lautakunnan sisäisin määrärahasiirroin, ja vasta toissijaisena keinona anoa valtuustolta lisämäärärahaa.

Merkittäville (yli 100 000 €) sitovan tason ylityksille on hankittava valtuuston hyväksyminen. Hyväksyminen on hankittava ennen ylityksen muodostumista ja aina ao. tilivuoden aikana.

Investoinnit

Erilliskohteet

Mikäli yksilöidyn erilliskohteen kokonaiskustannusarvio muuttuu:

- Muutos 0 € - 49.999 €, päättää tekninen johtaja
- Muutos 50.000 € - 99.999 € ja enintään 10 % kokonaiskustannusarviosta, päättää kaupunkirakennelautakunta
- Muutos 100.000 € - 199.999 € ja enintään 10 % kokonaiskustannusarviosta, päättää kaupunginhallitus
- Muutos yli 200.000 €, päättää valtuusto

Investointiniput

- Muutos 0 € - 19.999 €, päättää tekninen johtaja

7.3. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Lautakunnan tulee seurata asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Mikäli talousarviovuoden aikana käy ilmeiseksi, että toimialueelle tai lautakunnalle talousarvion yhteydessä tai muutoin asetettuja tavoitteita ei saavuteta, tulee lautakunnan esittää valtuustolle muutos tavoitteeseen ja sen mahdollinen vaikutus määrärahatarpeeseen ja/tai tuloarvioon.

Tavoitteiden toteutumista seurataan talousarviovuoden aikana osavuosikatsausten yhteydessä.

7.4. Tuloslaskelma

Kaupunginhallituksen on informoitava valtuustoa talousarviovuoden aikana, mikäli toimintakate tai vuosikate on poikkeamassa oleellisesti talousarviossa ennakoidusta.

Mikäli vuosikatteen on syytä arvioida poikkeavan ennakoidusta euromääräisesti enemmän kuin puolen kunnallisveron prosenttiyksikön verran, tulee valtuustolle esittää tarvittavat ehdotukset talousarvion muuttamiseksi.

7.5. Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman mukainen käyttöomaisuusinvestointien kokonaismäärä on sitova.

Rahoituslaskelman mukainen antolainojen lisäyksen määrä on sitova.

Rahoituslaskelman mukainen pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäyksen määrä on sitova.

Talousarviolainojen ottamisesta on päätetty hallintosäännössä.

7.6. Käyttösuunnitelmat

Lautakunnan on tarvittaessa vahvistettava talousarvion käyttösuunnitelma, jolla tarkennetaan vastualueen määrärahan käyttöä ja tuloarvion saavuttamista lautakunnan päättämällä tulosityksikköjaotuksella.

Lautakunta päättää talousarvion määrärahojen ja tavoitteiden puitteissa omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä sekä asettaa tarkennetut toiminnalliset ja taloudelliset tulostavoitteet. Lautakunta voi delegoida käyttösuunnitelman laadinnan osaksi tai kokonaan alaisilleen viran- tai toimenhaltijoille.

7.7. Erityiset rajoitukset

7.7.1. Henkilöstö

Riippumatta em. talousarvion sitovuusohjeista, hallintokunnat eivät saa palkata uutta henkilökuntaa perustamalla uusia toimia ilman kaupunginhallituksen lupaa.

Kun virka tai toimi jää vapaaksi viran- tai toimenhaltijan siirtyessä eläkkeelle tai muutoin pois kaupungin palveluksesta, on toimialan tehtävä selvitys viran/toimen tehtävistä ja/tai siitä kuinka tehtävät hoidettaisiin, jos vakanssia ei täytettäisi. Kaupunginjohtaja/henkilöstöjohtaja päättää luvan antamisesta vakanssin täytölle.

7.7.2. Yleishallinto/elinkeinoelämän kehittäminen

Uusien merkittävien yleishallinto/elinkeinoelämän kehittäminen projektien käynnistämisestä päättää kaupunginhallitus. Toimialojen on ylläpidettävä projektisalkkua kaikista merkittävimmistä hankkeista ja projekteista sekä esiteltävä ne kaupungin johtoryhmässä.

7.7.3. Muut rahoitusmenot

Talousjohtaja voi hyväksyä muihin rahoitusmenoihin merkittyä muuta menoa 10 000 euroa, käytettäväksi katteena vahingoista, varkauksista tms. johtuviin korvaushankintoihin, joita ei omavastuun määrästä johdettua korvata vakuutuksista.

7.7.4. Investoinnit

Investointien ohjeellinen aktivointiraja on 10 000 euroa.

7.7.5. Raportointi

Lautakuntia, kaupunginhallitusta ja kaupunginvaltuustoa on informoitava talousarvion toteutumisesta siten, että em. seurantatehtävät ovat mahdollisia. Lautakuntia on informoitava vähintään ensimmäisen ja toisen vuosikolmanneksen jälkeen sekä tilikauden kokonaistuloksen valmistumisen jälkeen.

Raportoinnissa on kiinnitettävä huomiota toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä niiden määrittelyyn kehittämiseen ja mittaamiseen.

Talousjohtaja laatii osavuosikatsaukset kausista 1-3, 1-6, ja 1-9 ja ne tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn ja kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

8. LIITTEET

8.1. Tuloslaskelma 2025, ulkoinen/sisäinen

Äänekosken kaupunki Sivu 1
10.12.2024

T A L O U S A R V I O

Virallinen budjetti EUR
 Ulkoinen/Sisäinen 01.01.2025 - 31.12.2025

	Budjetti 2025
ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI	
TULOSLASKELMA	
TOIMINTATUOTOT	
Myyntituotot	13.632.953
Maksutuotot	2.388.800
Tuet ja avustukset	709.700
Muut toimintatuotot	7.353.150
TOIMINTATUOTOT	24.084.603
TOIMINTAKULUT	
Henkilöstökulut	-36.086.900
Palvelujen ostot	-24.668.925
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6.596.380
Avustukset	-5.116.034
Muut toimintakulut	-5.529.800
TOIMINTAKULUT	-77.998.039
TOIMINTAKATE	-53.913.436
Verotulot	48.086.400
Valtionosuudet	
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	9.894.900
Muut valtionosuudet	1.009.800
Valtionosuudet	10.904.700
Rahoitustuotot ja -kulut	
Korkotuotot	850.000
Muut rahoitustuotot	1.150.000
Korkokulut	-1.000.000
Rahoitustuotot ja -kulut	1.000.000
VUOSIKATE	6.077.664
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-8.300.000
Poistot ja arvonalentumiset	-8.300.000
TILIKAUDEN TULOS	-2.222.336
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2.222.336

8.2. Käyttötalousosa lautakunnittain 2025, ulkoinen/sisäinen

Äänekosken kaupunki		Sivu 1
		10.12.2024
	T A L O U S A R V I O	
Virallinen budjetti		EUR
Ulkoinen/Sisäinen	01.01.2025 - 31.12.2025	
		Budjetti 2025
<hr/>		
Tarkastuslautakunta		
TULOSLASKELMA		
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-21.500	
Henkilösivukulut	-900	
Henkilöstökulut	-22.400	
Palvelujen ostot		
Muiden palvelujen ostot	-53.500	
Palvelujen ostot	-53.500	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-800	
TOIMINTAKULUT	-76.700	
TOIMINTAKATE	-76.700	

Äänekosken kaupunki

 Sivu 1
 10.12.2024

T A L O U S A R V I O

 Virallinen budjetti
 Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2025 - 31.12.2025

EUR

	Budjetti 2025
Kaupunginhallitus	
TULOSLASKELMA	
TOIMINTATUOTOT	
Myyntituotot	
Liiketoiminnan myyntituotot	150.000
Korvaukset kunnilta	5.000
Muut suoritteiden myyntituotot	407.000
Myyntituotot	562.000
Maksutuotot	
Yhdyskuntapalvelujen maksut	701.000
Muut palvelumaksut	10.000
Maksutuotot	711.000
Tuet ja avustukset	330.000
Muut toimintatuotot	
Vuokratuotot	870.000
Muut toimintatuotot	305.000
Muut toimintatuotot	1.175.000
TOIMINTATUOTOT	2.778.000
TOIMINTAKULUT	
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-3.591.900
Henkilösivukulut	-1.810.400
Henkilöstökulut	-5.402.300
Palvelujen ostot	
Asiakaspalvelujen ostot	-11.000
Muiden palvelujen ostot	-5.923.537
Palvelujen ostot	-5.934.537
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-108.900
Avustukset	
Avustukset kotitalouksille	-62.000
Avustukset yhteisöille	-2.516.000
Avustukset	-2.578.000
Muut toimintakulut	
Vuokrat	-121.700
Muut toimintakulut	-61.500
Muut toimintakulut	-183.200
TOIMINTAKULUT	-14.206.937
TOIMINTAKATE	-11.428.937

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalue

Sivu 1
10.12.2024

T A L O U S A R V I O

vira

EUR

Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2025 - 31.12.2025

Budjetti
2025

Äänekosken kaupunki

TULOSLASKELMA

TOIMINTATUOTOT

Myyntituotot

Korvaukset kunnilta 7.830.684

Myyntituotot 7.830.684

TOIMINTATUOTOT 7.830.684

TOIMINTAKULUT

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot -3.135.414

Henkilösivukulut -647.886

Henkilöstökulut -3.783.300

Palvelujen ostot

Muiden palvelujen ostot -2.484.650

Palvelujen ostot -2.484.650

Aineet, tarvikkeet ja tavarat -7.200

Avustukset

Avustukset kotitalouksille -605.004

Avustukset yhteisöille -695.530

Avustukset -1.300.534

Muut toimintakulut

Vuokrat -255.000

Muut toimintakulut -255.000

TOIMINTAKULUT -7.830.684

TOIMINTAKATE 0

VUOSIKATE 0

TILIKAUDEN TULOS 0

TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ 0

Äänekosken kaupunki

Sivu 1
10.12.2024

T A L O U S A R V I O

Virallinen budjetti
Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2025 - 31.12.2025

EUR

	Budjetti 2025
Opetus- ja kasvatustalouden	
TULOSASELMA	
TOIMINTATUOTOT	
Myyntituotot	
Täydet valtiolta saadut korvaukset	450.000
Korvaukset kunnilta	656.400
Korvaukset kuntayhteisöiltä	55.000
Muut suoritteiden myyntituotot	21.800
Myyntituotot	1.183.200
Maksutuotot	
Sosiaalitoimen maksut	318.300
Opetus- ja kulttuuritoimen maksut	198.000
Maksutuotot	516.300
Tuet ja avustukset	369.700
Muut toimintatuotot	
Vuokratuotot	200
Muut toimintatuotot	10.900
Muut toimintatuotot	11.100
TOIMINTATUOTOT	2.080.300
TOIMINTAKULUT	
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-17.960.600
Henkilösivukulut	-3.752.800
Henkilöstökulut	-21.713.400
Palvelujen ostot	
Asiakaspalvelujen ostot	-699.900
Muiden palvelujen ostot	-5.801.678
Palvelujen ostot	-6.501.578
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-799.530
Avustukset	
Avustukset kotitalouksille	-661.400
Avustukset yhteisöille	-236.600
Avustukset	-898.000
Muut toimintakulut	
Vuokrat	-208.100
Muut toimintakulut	-4.000
Muut toimintakulut	-212.100
TOIMINTAKULUT	-30.124.608
TOIMINTAKATE	-28.044.308

Äänekosken kaupunki

Sivu 1
10.12.2024

T A L O U S A R V I O

Virallinen budjetti
Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2025 - 31.12.2025

EUR

	Budjetti 2025
Kulttuuri- ja liikuntalautakunta	
TULOSLASKELMA	
TOIMINTATUOTOT	
Myyntituotot	
Liiketoiminnan myyntituotot	10.000
Korvaukset kunnilta	127.700
Muut suoritteiden myyntituotot	4.400
Myyntituotot	142.100
Maksutuotot	
Opetus- ja kulttuuritoimen maksut	461.500
Maksutuotot	461.500
Tuet ja avustukset	10.000
Muut toimintatuotot	
Vuokratuotot	6.000
Muut toimintatuotot	19.700
Muut toimintatuotot	25.700
TOIMINTATUOTOT	639.300
TOIMINTAKULUT	
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-2.017.900
Henkilösivukulut	-420.300
Henkilöstökulut	-2.438.200
Palvelujen ostot	
Asiakaspalvelujen ostot	-334.500
Muiden palvelujen ostot	-1.146.430
Palvelujen ostot	-1.480.930
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-374.500
Avustukset	
Avustukset kotitalouksille	-6.000
Avustukset yhteisöille	-197.000
Avustukset	-203.000
Muut toimintakulut	
Vuokrat	-106.000
Muut toimintakulut	-4.100
Muut toimintakulut	-110.100
TOIMINTAKULUT	-4.606.730
TOIMINTAKATE	-3.967.430

Äänekosken kaupunki

 Sivu 1
 10.12.2024

T A L O U S A R V I O

 Virallinen budjetti
 Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2025 - 31.12.2025

EUR

	Budjetti 2025
Kaupunkirakennelautakunta	
TULOSLASKELMA	
TOIMINTATUOTOT	
Myyntituotot	
Liiketoiminnan myyntituotot	98.500
Muut suoritteiden myyntituotot	3.816.469
Myyntituotot	3.914.969
Maksutuotot	
Opetus- ja kulttuuritoimen maksut	5.000
Yhdyskuntapalvelujen maksut	560.000
Maksutuotot	565.000
Muut toimintatuotot	
Vuokratuotot	6.091.350
Muut toimintatuotot	50.000
Muut toimintatuotot	6.141.350
TOIMINTATUOTOT	10.621.319
TOIMINTAKULUT	
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-1.926.400
Henkilösivukulut	-401.400
Henkilöstökulut	-2.327.800
Palvelujen ostot	
Muiden palvelujen ostot	-7.711.600
Palvelujen ostot	-7.711.600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5.292.100
Avustukset	
Avustukset yhteisöille	-136.500
Avustukset	-136.500
Muut toimintakulut	
Vuokrat	-4.507.000
Muut toimintakulut	-259.800
Muut toimintakulut	-4.766.800
TOIMINTAKULUT	-20.234.800
TOIMINTAKATE	-9.613.481

Äänekosken kaupunki

Sivu 1
10.12.2024

T A L O U S A R V I O

Virallinen budjetti
Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2025 - 31.12.2025

EUR

Budjetti
2025

Ympäristölautakunta

TUOSLASKELMA

TOIMINTATUOTOT

Maksutuotot

Yhdyskuntapalvelujen maksut

135.000

Maksutuotot

135.000

TOIMINTATUOTOT

135.000

TOIMINTAKULUT

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

-330.500

Henkilösivukulut

-69.000

Henkilöstökulut

-399.500

Palvelujen ostot

Muiden palvelujen ostot

-502.130

Palvelujen ostot

-502.130

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

-13.350

Muut toimintakulut

Vuokrat

-2.600

Muut toimintakulut

-2.600

TOIMINTAKULUT

-917.580

TOIMINTAKATE

-782.580